

Protos. NICODIM MĂNDIȚĂ

VĂMILE VĂZDUHULUI

ȘI MĂRTURII DESPRE EXISTENȚA LOR

Protos. NICODIM MĂNDIȚĂ

VAMILE VĂZDUHULUI
ȘI MĂRTURII DESPRE
EXISTENȚA LOR

Tipărită cu binecuvântarea
Prea Sfințitului Părinte GALACTION
Episcopul Alexandriei și Teleormanului

Editura AGAPIS-București

2005

Consultant: Prea Sfințitul Părinte **GALACTION**
Episcopul Alexandriei și Teleormanului

Redactor responsabil: Pr. Nicolae Tănase

Editura **AGAPIS**

Str. Mentiunii nr. 7

Cod. poștal 72457

Sector 2 - București

Tel. 021 2410673

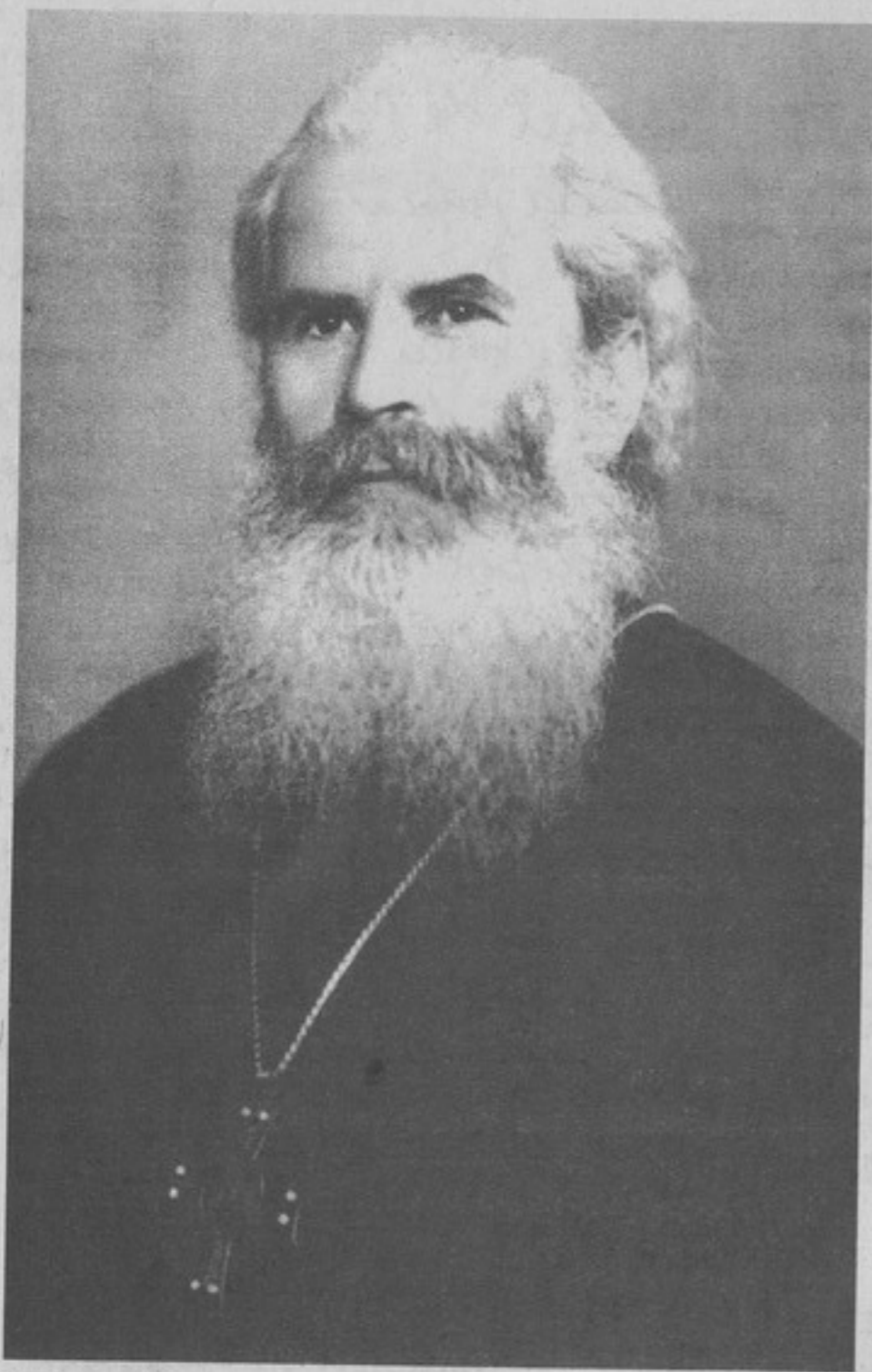
I.S.B.N. - 973 - 9434 - 15 - 0

Acest buchet de mănturii privind
existența reală a judecării particulare
și infățisarea trecerii noastre prin
înfricosătoarele vâmi ale răzduului,
la care avem să dăm seama de toate
păcatele noastre, vine ca un daugăt
puteric de depart să ne trească din
nepăsare și din nelucrare.

Cu cât vom citi mai des aceste
mănturii și cu cât vom avea mai vie
în minte cercetarea ce ni se va face
la trecerea din această viață, pe căsarea
câtre cer, cu atât vom fi mai cu
luare aminte la viața noastră, fiindu-
ne de orice lucru rău.

Facă Bunul Dumnezeu ca tot
cel ce citește să se înțelească și
viețuind aici pe pământ în clipă cât
mai plăcut lui Dumnezeu să aibe
parte de trecere neimpiedicată prin
vâmile răzduului și de învierea vieții
și neosteneirea împărăției cerurilor. Amin.

f Galaction

Sufletul omenesc despărțindu-se de corpul său, urmează calea către cer și întâlnește necontenit spirite căzute și Cuvântul lui Dumnezeu întărește, că spațiul aerian este plin de spirite rele răspândite prin aer (Efs. 2, 2; 6, 12); că principele lor este principele puterilor aeriene și că prin urmare, sufletul abia ieșit din corp intră negreșit în stăpânirea lor. După învățătura aceasta reiese că, niște vameși cercetători opresc la deosebite vămi sufletul omenesc în zborul său către cer și-i aduc aminte pe rând de felurite păcate și caută în tot chipul a-l condamna.

AUTORUL

INTRODUCERE

Noi, ca Preot și Duhovnic, cu Darul lui Dumnezeu, căci „cu Darul lui Dumnezeu sunt ceea ce sunt” (1 Cor. 15, 10; Gal. 1, 11-12), în aceste peste trei decenii de preoție, cu vreo 11 transferări din loc în loc, prin schituri, parohii și mănăstiri, ținând seama de trebuința oilor cuvântătoare încredințate nouă rând pe rând, și a altor oi de prin alte staule de pe o rază de peste 50-60 km, uneori cu mult mai mult, însă tot din turma Mântuitorului, care alergau la noi pentru a se folosi; observând absoluta necesitate a lor de a-și cunoaște fiecare cât mai mult și mai bine păcatele sale, spre a și le mărturisi cât mai deplin la scaunul Sfintei Spovedanii, m-am văzut silit a pune în această carte, tot 24 de Vămi, ca și în cartea scrisă și tipărită în limba elenească de „iubitul ucenic al Sfântului Vasile cel Nou”, după arătarea Sfântului Atanasie de la Crit și apoi tradusă în cea românească de Protos. Rafail și retipărită în vreo 15 ediții spre binele obștesc. Am pus și ultimile patru vămi, pe lângă cele 20 de Vămi din Viețile Sfinților, la 26 martie, cu păcatele lor grele, care se lăfăiesc în lume, ba chiar predomină multă omenire, nu tăinuit, ci pe față, nu pe ascuns, ci în public... la care vor fi oprți, întrebați, cercetați cu de-amănuntul și doborâți în iad, toți aceia care au făcut astfel de păcate și nu s-au curățit de ele.

Când apare în lume o boală nouă și primejduitoare omenirii, doctorii trupești se ostenesc zilnic pentru a-i cunoaște cât mai bine cauza, microbul, pentru a descoperi apoi și tratamentul de combatere și nimicire a microbului, pentru salvarea oamenilor de acea primejdie de moarte. Așa suntem îndatorați a face și noi doctorii spiritali, în aflarea bolilor sufletești, vechi și noi, în tratarea sufletelor, omorârea microbului, adică a păcatului ucigător, și salvarea tuturor din a doua moarte. Cu acest înalt scop am pus și noi aici tot 24 de Vămi, după cunoștința, trebuința și glasul poporului, știind și din Sfintele Scripturi și tradiții că adeseori, glasul poporului e glasul lui Dumnezeu... după cum vom vedea din cele ce urmează...

Odinioară un românaș argeșean de vreo 17-21 ani, ce tot citea prin cărți sfinte, era poreclit sau supranumit de prietenii și cunoscuții săi: „Popa! Popa! Părintele! Părintele! Taica Părintele!” Apoi chiar și în armată, timp de vreo 7-8 ani, la fel i se adresau cu cuvintele: „Călugărul! Călugărul! Monahul! Taica Părintele!” După libe-

rare, deși el nici nu visa așa ceva, a devenit, cu darul lui Dumnezeu, Preot-Călugăr, luminător a multă lume prin cuvânt și scris.

Așa e și cu cele 24 de Vămi ale Văzduhului. Poporul nostru român-creștin drept-credincios așa le cunoaște, le mărturisește și le folosește, cu cuvântul și cu fapta. Așa vedem, de pildă, la înmormântări, când pun 24 de punți cu așternut, pânză, ulcică cu vin, pâine și lumânare, cu care ocazie, doresc și cer Preoților a citi 24 Sfinte Evanghelii, cu ectenii și blagoslovenii pentru ușurarea sufletului repausatului și trecerea lui mai cu înlesnire prin cele 24 de Vămi ale Văzduhului, pe care el le cunoaște, le ține și le practică după străvechile tradiții creștinești... poate și după numărul celor 24 de bătrâni îmbrăcați în veșminte albe, luminați, cu cununii de aur pe capete, cu harfe și tămâietori de aur în mâini, care stau pe 24 de scaune în jurul Tronului Dumnezeirii (Apc. 4, 4, 10-11; 5, 8-10, 14; 11, 16), sau cele 24 de cete de preoți și 24 de cete de cântăreți care slujeau prin rotație în Templul Domnului (1 Paral. 24, 7-19; 25, 9-31; comp. 2 Paral. 31, 2; Lc. 1, 8-9).

Existența celor 24 de Vămi ale Văzduhului reiese destul de clar și limpede și din: Cuvântul de învățătură, foarte folositor, al Sfântului Macarie Egipteanul. Acolo el arată că un Înger în chip călugăresc descoperindu-i printre altele, despre ieșirea sufletelor din trupurile lor, întâlnirea și recunoașterea dintre ele în viața viitoare, și despre cele 24 de Vămi, unde Îngerii se ceartă cu diavolii pentru fiecare suflet. „Și dacă vor fi – zice Îngerul – mai frumoase și mai multe bunătățile omului, sufletul aceluia îl iau Îngerii și-l suie din Vămă în Vămă, până îl trec cele 24 de Vămi...”. Îngerul vorbind cu Sfântul Macarie mai departe, despre gâlcevile ce se fac între Îngeri și diavolii sălbatici, adaugă: „Și tot așa merge sufletul prin cele 24 de vămi, până la poarta cerului”. Apoi vorbind despre cei ce zăvis-tuiesc, că se aseamănă cu Iuda Iscariotul care a vândut pe Hristos, adeverește a treia oară existența celor 24 de Vămi, zicând: „Și așa merge sufletul la cer, prin cele 24 locuri (vămi) tot întrebându-se, pentru ca nimic necurat să nu intre în Împărăția Cerurilor...” (a).

a) Apc. 21, 27; extras din: „Slujba și viața Preacuvioșilor Părinți din Sf. Munte Athos”, tradusă din grecește de Arhim. Calinic Boteanu, din M-rea Neamț, retras din Sf. Munte, tipărită de Iorgu Dumitrescu în anul 1900, apoi retipărită tot cu cheltuiala lui, corectată de felurite greșeli strecurate, supravegheată și îngrijită de Prea Sfințitul Arhiereu Nifon Ploistenu, Vicarul Sf. Mitropolii a Ungro-Vlahiei în anul 1903.

Cele 24 de Vămi sunt numai pentru creștinii și creștinele acelea, care s-au făcut vinovați păcatelor săvârșite și care se cearcă la fiecare din ele. Sufletele care nu s-au făcut vinovate păcatelor celor 24 de Vămi, acelea sunt oprite la mai puțin de de 24, adică la: 23, 22, 10, 5, 1; iar cei care n-au păcătuit după Sfântul Botez, de pildă: pruncii, Martirii, Cuvioșii și alții care au repausat îndată după ieșirea din baia Botezului, pentru aceia nu mai este nici o vamă, adică, nu sunt opriți și cercetați la nici una din aceste Vămi. Așijderea și aceia care au primit botezul sângelui, de pildă: sutașul care a împlinit numărul celor 40 de Mucenici în lacul Sevastiei, cei 50 de filozofi păgâni, biruiți în cuvânt și convertiți la creștinism de Sfânta Mucenită Ecaterina și alții mulți. De-asemenea nu sunt oprite la Vămi sufletele acelea care au făcut adevărată mărturisire, căință desăvârșită, împlinirea canoanelor cuvenite după Sfintele Pravile, adică cei ce au făcut roade vrednice de pocăință (Mt. 3, 8; Lc. 7, 47; 19, 8-10), după păcatele săvârșite, de pildă: David, Maria Magdalena, Samarineanca, Apostolul Petru, Pavel, Maria Egipteanca, Pelaghia, Moise Arapul, Varvar tâlharul, Cuvioasa Teodora, și alții. Pentru unii ca aceștia nu mai sunt vămi, adică nu mai sunt opriți, nici cercetați în ele, ci trec prin Vămi ca trenul accelerat sau rapid, prin gările și stațiile mici, ca și cum nici n-ar fi. Astfel, toți creștinii și creștinele – cler și popor – care se păzesc curăți după ieșirea din baia curățitoare de păcate a Sfântului Botez și cei care au făcut pocăință adevărată, desăvârșită, curățindu-se de păcatele lor și împăcându-se cu Dumnezeu prin Împărtășirea cu Preasfântul Trup și Sânge al Domnului nostru Iisus Hristos, Dumnezeu-Omul, printr-o conștiincioasă pregătire (1 Ioan 1, 7-10; 2 Cor. 5, 19-21; 1 Cor. 10, 16-17; 11, 21-32), trec prin Vămile Văzduhului ca și cum nici n-ar fi deloc.

Privitor la aceasta Sfinții Părinți Kiril și Evsevie, zic așa: „Apostolii se vor împărtăși de atâta îndrăzneală și înfățișare, încât nu numai în Biserica lui Dumnezeu vor grăi cele potrivite, ci și între cei ce stau în afară de porți, care sunt vrăjmași ai Cuvântului adevărat, cu mustrare vor putea a le grăi și vor surpa toate minci-noasele lor cuvântări. Fericiți vor fi cei care se vor îndestula din Noul Testament și vor face, că unii ca aceștia când ies din viața aceasta și grăiesc către puterile potrivnice în porțile cerești (în care tot sufletul se cercetează de către demonii dinafară) atunci nu se vor rușina” (Tâlc. Psalmi tom. II, Iași, la Ps. 127, 1-2).

Toți creștinii și creștinele, însă, care au făcut spovedanie și pocăință de mântuială sau parțială, parțial se curățesc. Dacă cel ce se spală pe mâini este întrebat: „Ce faci?... Ce ai făcut acolo?” el răspunde: „Mă spăl... M-am spălat”, el e spălat numai pe mâini, dar pe cealaltă parte a corpului poate să fie mizeria de-o muchie de cuțit, deci nu-i spălat peste tot corpul. Așa-i și cu spovedaniile pripite. Vedeți? Precum cei care se spală pe mâini, numai pe mâini sunt spălați sau curățiți, nu și peste tot corpul pe care nu l-au spălat, tot astfel este și cu cei ce fac spovedanie și pocăință ușoară, pripită, parțială, numai parțial se curățesc, dacă se curățesc... nu peste tot sau desăvârșit. Dacă trupește te poți spăla parțial, sufletește nu te poți curăți parțial, căci cine face lucrul acesta se întoarce cu păcatele îndoite, așa cum s-a descoperit unor Sfinți văzători cu duhul. Astfel de creștini sunt oprți și cercetați cu mare și aprigă amănunțime la Vămi, cu mult mai multă decât pe Sf. Teodora. Cred că aceste mărturii vor fi îndestulătoare pentru cei înțelegători și care până acum au neglijat a se ocupa de curățirea sufletească și a cugeța la vremea când vor fi cercetați la trecere prin cumplitele Vămi ale Văzduhului; iar cei care până acum s-au îndoit de existența Vămilelor Văzduhului și de răspunsul ce va trebui să-l dea până și pentru „cel mai de pe urmă cuvânt deșert pe care îl vor fi grăit” în această viață trecătoare, citind paginile acestei cărți vor rămâne în veci fără de răspuns și iertare, dacă vor continua să se îndoiască. Dar, nădăjduim că aceste învățături sfinte vor aprinde lumina cunoașterii adevărului în multe minți, care din ignoranță au fost cuprinse de îndoială sau chiar de necredință*.

AUTORUL

* Textul acestei introduceri cât și conținutul cărții este selectat din lucrările autorului: „Vămile Văzduhului” vol. I și II; „Judecata Particulară”, „Albumul Vămilelor Văzduhului”, și un capitol (VI) din cartea „Sufletul după moarte” de Serafim Rose. Am întrunit aceste învățături într-o lucrare de mai puține pagini, care să facă lumină, pe cât se poate, în privința existenței Vămilelor Văzduhului, și a felului cum sunt cercetate sufletele la trecerea prin ele, în lumina învățăturilor scripturistice și patristice, spre bucuria și folosul cititorilor. Redacția.

REPAUSAREA SFINTEI TEODORA

Această vrednică de pomenit și devotată slujitoare a lui Dumnezeu și a Sfântului Vasile – povestește Sf. Grigore, ucenic al Sfântului Vasile cel Nou – s-a întâmplat de s-a sfârșit din viața pământească, fiind ajunsă la adânci bătrânețe de mulți ani, după ce servise cu multă credincioșie Sfântului Părintelui nostru Vasile. Atunci toți s-au întristat de trecerea ei din această viață, fiindcă iubea pe Sfântul și pentru că mijlocea pentru toți la dânsul, căci intra și vorbea cu el pentru trebuințele lor, și ieșind, le dădea răspunsul așteptat. Multora le părea rău de trecerea ei din această viață, pentru că era o femeie pioasă, bună, blândă, miloasă, fără de răutate și cu bună socoteală, făcându-și slujba ei cu mare smerenie, sârguință și devotament sfânt.

CONVORBIREA CUVIOSULUI GRIGORE CU SUFLETUL SFINTEI TEODORA

Redumerindu-mă eu după repauzarea Cuvioasei Teodora ce să se fi făcut și petrecut cu ea, mă tot supărau gândurile pentru dânsa, și mereu mă întrebam singur, socotind în sinemi: „Oare în ce loc se va fi dus? La bine ori la rău? Oare se va fi mântuit ori se va fi pierdut? Și oare ce folos va fi aflat ea din slujba făcută cu credincioșie Părintelui nostru Vasile...?” Acestea socotindu-le eu mereu, m-am dus la Sfântul și l-am rugat cu multă fierbințeală ca să-mi spună ceva despre dânsa și cum a repausat... Sf. Vasile mai întâi a tăcut și nu mi-a dat nici un răspuns pentru

dânsa. Eu, însă întrebându-l neîncetat și supărându-l cu aceasta, într-o zi îmi zise cu față veselă: „Fiule Grigore! voiești cu adevărat să vezi pe Teodora?” Eu i-am răspuns: „O, Părinte Sfinte! Și cum o voi putea vedea, odată ce dânsa s-a mutat de la noi, despărțindu-se de cele vremelnice și ducându-se la cele veșnice?” Sfântul mi-a zis: „Diseară o vei vedea, așa după cum ai căutat-o de multe ori, și vei cunoaște aceea ce dorești, ca să înceteze gândul care te supără mult pentru aceasta”. Eu atunci mă miram și socoteam: cum, și unde oare aş vedea-o?! Astfel, foarte mult mă supăra gândul, și doream s-o văd. Aceasta însă mi se părea cu neputință.

Sosind seara, m-am culcat în patul meu, după obicei, și am adormit. Atunci îndată am văzut un tânăr, care îmi zise: „Scoală-te și vino degrab, îți poruncește Cuviosul Vasile, Dascălul tău, care are să se ducă acum la Teodora, dacă voiești cu adevărat s-o vezi”. Auzind eu acestea, îndată m-am sculat și mi s-a părut că m-am dus la locuința Sfântului, însă nu l-am aflat. Întrebând eu acolo, mi s-a spus că s-a dus să vadă pe Teodora, care mai înainte îi fusese slujnică. Stând eu așa mâhnit că nu l-am apucat acasă pentru a ne duce împreună, unul din ai casei mi-a arătat calea pe unde, să mă duc la acel loc. Alergând eu spre locul acela, mi se părea că merg pe calea ce ducea la Biserica Preasfintei Născătoarei de Dumnezeu în Vlaherna...

Mergând eu astfel nedumerindu-mă, îndată m-am aflat fără de veste într-un loc strâmt și foarte cu greu de suit. Trecând cu multă frică și osteneală, am ajuns la o poartă mare și bine încuiată. Privind înăuntru pe o ferestruie, spre a zări vreun cunoscut care să-mi deschidă, văzui două femei, doamne cinstite, care stăteau pe treptele scării casei și vorbeau. Atunci am strigat să vină una, și venind, am întrebat-o: „A cui este casa aceasta?” Acea mi-a răspuns: „Casa aceasta este a Cuviosului Părintelui Vasile, care chiar acum de curând a venit aici ca să-și vadă pe fiii săi” (a).

Auzind eu aceste cuvinte, m-am bucurat și i-am zis: „Deschide-mi, doamna mea, să intru înăuntru, că și eu nevrednicul sunt fiu al său, și am venit împreună cu dânsul aici și alte ori”. Acea mi-a răspuns: „Tu aici n-ai mai fost niciodată, nici nu te cunosc, deci cum îți voi deschide? Du-te la treaba ta, că fără întrebarea și porunca doamnei

a) Lc. 16, 16-31; Ioan 12, 26; 14, 2-3, 6, 21, 23; Is. 56, 5.

Teodora nimenea nu intră aici”. Auzind eu de Teodora, și luând îndrăzneală, am bătut mai tare în poartă și am și strigat. Auzind Teodora cele ce se făceau, a venit la poartă ca să vadă pe fereastră cine este cel ce bate și strigă. Văzându-mă ea, m-a cunoscut și a zis femeilor acelor: „Veniți și deschideți degrabă că acesta este domnul Grigore, iubitul fiu duhovnicesc al Părintelui nostru Vasile” (a). Acelea deschizând, am intrat îndată înăuntru, unde m-a cuprins doamna mea, Maica Teodora, îmbrățișându-mă și heretisindu-mă. Ea mă săruta cu multă bucurie și vesele, zicându-mi: „Domnul meu Grigore, cine te-a adus aici? Oare ai murit și te-ai slobozit din acea lume înșelătoare, și așa ai ajuns în locul acesta fericit, în viața veșnică?” Eu auzind acestea, mă minunam, înțelegând desăvârșit cele ce-mi grăia, pentru că mi se părea că le văd, nu în vedenie, în vis, în uimire ori în somn cu mintea mea; ci ca și deștept, treaz și cu adevărat sau în realitate erau cele ce se făceau și le auzeam.

Răspunzând apoi la întrebare, i-am zis: „Doamnă, maica mea, eu încă n-am murit, ci încă sunt trăitor în viața pământească, însă cu rugăciunile și ajutorul bunului nostru Părinte, am ajuns aici, pentru a vedea cinstita ta față și spre a mă înștiința în ce loc și parte ai ajuns! Spune-mi dar, doamna mea, cu adevărat, cum te afli? Cum ai suferit sila morții? Cum ai trecut Vămile Văzduhului cu acele cete de demoni răi și cum ai scăpat de răutatea lor măiastră? (b). Te întreb acestea, căci cunosc destul de bine că și eu singur voi pătimi aceleași, îndată ce-mi voi isprăvi de trăit viața pământească”.

La întrebările acestea, ea mi-a răspuns astfel: „O, iubitul meu fiu, Grigore! Oare ce pot eu să-ți răspund la aceste întrebări, căci mi se întunecă și-mi tremură sufletul numai cât mă gândesc la acele întâmplări petrecute de mine! De groaza acelor greutăți prin care am trecut, sufletul meu se face ca un mort, fără glas și fără putere, de multă frică! Drept îți spun, că nici cu mintea mea nu îndrăznesc a mă mai gândi la acele cumplite grozăvii prin care am trecut. Dar, fiindcă cel care odată a murit și a ajuns în locul acesta fericit, al celor mântuiți, n-are de ce se mai teme, pentru aceasta îți voi istorisi toate prin câte am trecut din vremea despărțirii mele de trup până acum, atât pe cât voi putea”.

a) Mt. 16, 19; 18, 18; Ioan 20, 21, 23. (b) Is. 14, 11-15; Lc. 10, 18; 12, 7-9, 12; Ioan 14, 30.

**SFÂNȚA TEODORA ISTORISEȘTE
CUVIOSULUI GRIGORE DESPRE CELE
SUFERITE LA MOARTEA SA**

Dragul meu, fiule Grigore! Cele întâmplute și suferite de mine la moartea mea, pentru faptele mele cele rele, erau așa de înfricoșate și nesuferite, încât și acum când mă gândesc, groaznic mă înfior. Dar cu ajutorul și cu rugăciunile Cuviosului Părintelui nostru duhovnicesc Vasile, cel luminat de Dumnezeu, vei ști, fiule Grigore, că s-au făcut cele grele ușoare și cele cu anevoie lesnicioase. În scurt timp, punând el mâna, necazurile și greutățile ce m-au întâmpinat, cu ajutorul și mila lui Dumnezeu, s-au ușurat... cele nevindecate s-au săvârșit cu bine. Deci, mulțumesc celui care împreună cu tine s-a întristat și rugăciuni fierbinți la Dumnezeu pentru noi fiii săi a înălțat și ne-a ajutat (Filip. 1, 3-9).

O, fiule Grigore! Cum îți voi povesti despre ceasul acela în care se despărțea sufletul meu de trup! Ce primejdie! Câtă silă! Câtă nevoie și câtă amărăciune și greutate pătimește sufletul atunci în durerea și chinuirea aceea amară, ca să se despartă de trupul său! O așa de înfricoșată nevoie și durere cuprinde pe cel ce are a-și da sufletul său, încât e asemenea unui om viu, care, dezbrăcat și gol fiind, s-ar arunca într-un foc mare, unde fiecare cărbune aprins îl arde și-l prăjește usturător, încât să leșine de dureri cumplite, pierzându-și fața și alcătuirea corpului său, atât de groaznic, încât să iasă sufletul din el. Așa-i de amară și groaznică moartea, fiul meu, și cu atât mai mult, mai ales a acelor care sunt mai păcătoși, ca mine. Martor îmi este Dumnezeu, că adevărul ți-l spun. Moartea la cei drepti însă, nu știu ce fel este, pentru că eu ticăloasa m-am făcut prăvălia păcatelor și a păcătoșilor.

Când m-am apropiat de sfârșitul vieții mele și a sosit ceasul despărțirii sufletului meu de trup, am văzut o mulțime mare de arapi stând împrejurul patului meu. Fețele lor schimonosite erau negre ca funinginea, ca tăciunele și ca smoala; ochii lor ca niște cărbuni învăpăiați de foc și vederea lor era grozav de urâtă, ca gheena focului infernal. Aceia făceau o mare tulburare și gâlceavă. Unii răgeau ca dobitoacele, răcneau ca fiarele sălbatice, alții lătrau ca niște câini, ur-

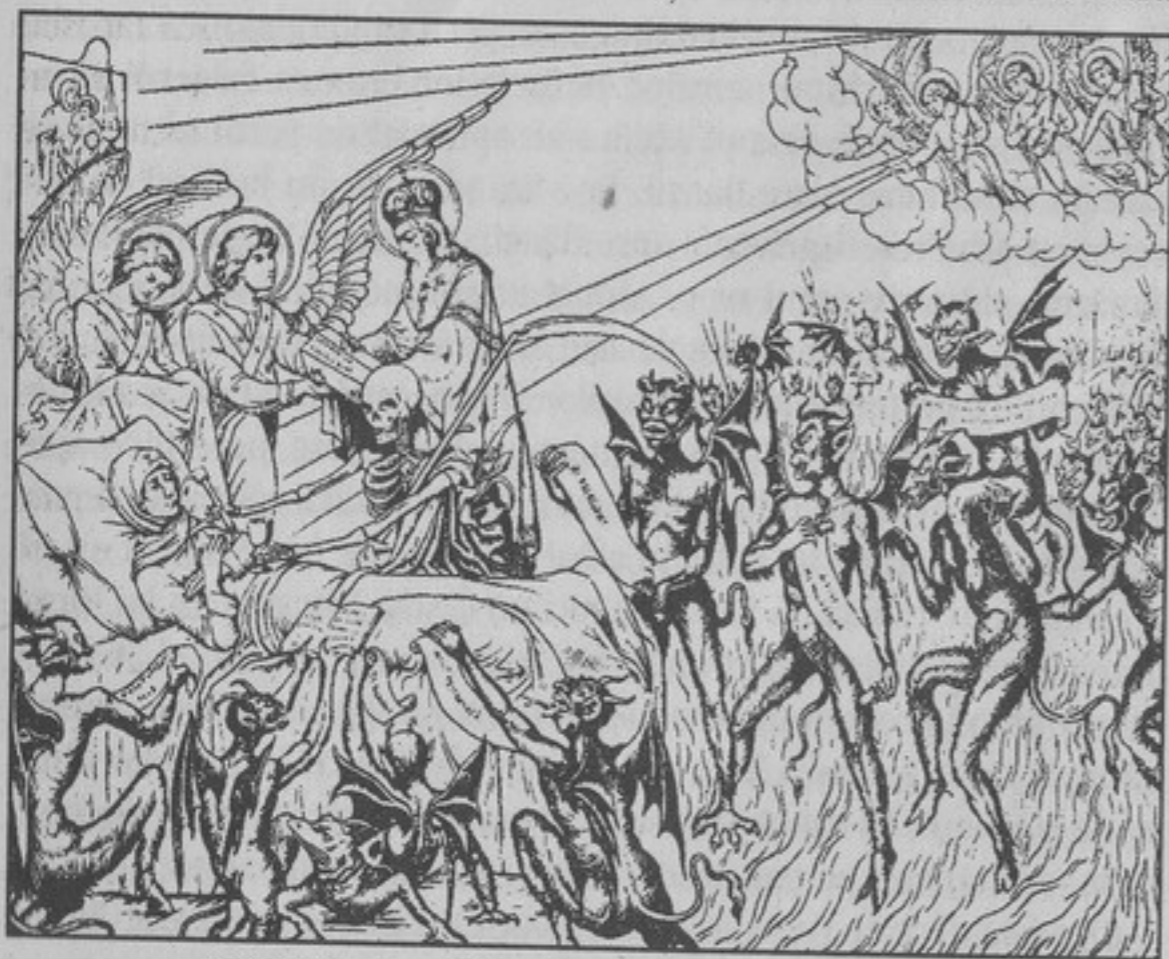
lau ca lupii, boncăluiau ca taurii, gâtau ca porcii... Toți iuțindu-se asupra mea, mă îngrozeau și se repezeau scrâșnind cu dinții rânjiți la mine, vrând să mă înghită. Acele duhuri rele și urâcioase se pregăteau, aducând o mulțime de pergamente (hârtii întocmite în formă de sul), așteptând parcă să vină oarecare judecător. Ei își desfăceau furioși hârtiile, în care erau scrise faptele mele cele rele. Atunci sărmanul meu suflet a fost cuprins de mare frică și cutremur. Astfel, fiind muncită eu de relele acelea, deși îmi era destulă amărăciunea morții, acea înfricoșată vedere a acelor groaznici arapi, mi-a fost asemenea unei alte morți și mai cumplită. Întorcându-mi ochii încoace și încolo, ca să nu mai văd înfricoșatele lor fețe și să nu mai aud glasurile lor infernale, nu puteam scăpa de ei nici într-o parte. Pretutindeni vedeam numai arapi grozavi înarmându-se împotriva mea, și nu era cine să-mi ajute. Într-o astfel de primejdie chinându-mă, mă torturam și leșinam de groază, de dureri și de cutremur.

Deodată însă am văzut doi Îngeri ai lui Dumnezeu, luminați și foarte frumoși, care au venit la mine cu față veselă. Chipurile lor erau luminoase, ochii privitori cu dragoste, perii capului albi ca zăpada, cu strălucirea în chipul aurului, hainele lor erau ca fulgerul și încinși cruciș cu brâie de aur. Aceia s-au apropiat de patul meu, unde zăceam și vorbeau între dânșii. Eu văzându-i, m-am bucurat cu inima și cu ochi veseli priveam spre dânșii; iar arapii aceia negri s-au depărtat puțin de patul meu. Atunci unul dintre Îngerii începători de lumină, a certat cu mânie pe acei arapi întunecați, zicându-le: „O! Nedreptilor, bestemaților, necuraților, întunecaților, răilor, anatematizitorilor și viclenilor vrăjmași ai neamului omenesc, pentru ce apucați voi a veni înaintea la cei ce mor, făcând atâta gâlceavă, îngrozind și tulburând pe tot sufletul ce se desparte de trup? Dar să nu vă prea bucurați, că aici nu veți avea nici un câștig. Milostivirea lui Dumnezeu este cu dansul, și voi nu aveți nici o parte la sufletul acesta“. Atunci arapii aceia, întărâtându-se, chiuind și gâlcevindu-se, arătau păcatele mele, zicând: „Nu avem nici un câștig aici? Dar aceste păcate ale cui sunt? Au nu ea singură a făcut acestea?“ Așa gâlcevindu-se aceia, eu stăteam pe pat, tremurând și așteptând moartea.

Deodată, fără de veste, a sosit și moartea, răcnind ca un leu. Chipul aceleia era înfricoșat. Asemănarea ei era în o slabă formă omenească

că, cu trup fioros, alcătuit numai din oase omenești înșirate. Ea purta felurite unelte de muncire: săbii, săgeți, sulite, bardă, coasă, seceră, țepuși, pilă, seceră, teslă, undiță și alte felurite unelte neștiute și necunoscute de mine. Acelea văzându-le smeritul, necăjitul și mult truditul meu suflet, s-a cutremurat de frică. Sfinții îngeri, privind, au zis mortii: „De ce zăbovești? Eliberează sufletul acesta din legăturile trupesti. Dezleagă-l degrab și cu ușurință, pentru că nu are multă greutate de păcate“.

Apropiindu-se moartea de mine, a luat un ciocănaș cu care a dezodat vinele și cele 20 de unghii de la mâini și picioare, apoi toate încheieturile degetelor, brațelor și picioarelor mele, după care au rămas moarte, încât nu le mai puteam mișca deloc. După aceea luând o teslă, m-a lovit peste gât tăindu-mi-l, după care nu mi-am mai putut mișca nici capul, de parcă nu mai era al meu. Atunci sufletul era în inimă, și numai mintea le mai nălucea și cugeta pe toate. Apoi umplând un pahar cu oarecare amestec, pe care ducându-mi-l la gură, m-a silit a-l bea tot. Vai, Doamne? Și atâta de amară era băutura

Sfânta Cuvioasă Teodora pe patul de moarte.

aceea, încât nemaiputând suferi, sufletul meu s-a scuturat și a ieșit din trup, smulgându-se cu sila. Atunci îngerii purtători de lumină l-au luat în mâinile lor. Privind eu înapoi, am văzut trupul meu zăcând pe pat: mort, fără suflet în el, nesimțitor și nemișcat. Și precum cineva își dezbracă haina învechită și ruptă, aruncând-o încolo de pe sine, așa și eu priveam la trupul meu mort, de care mă dezbrăcasem ca de-o haină veche și de care lucru mă minunam mult!”

FAPTELE BUNE AJUTĂ PE SFÂNTA TEODORA DUPĂ MOARTE

Tubitorii de Dumnezeu și de mântuirea sufletelor omenești, îngerii - istorisește Sfânta Teodora - pe când mă țineau în mâinile lor, mulțime de draci întunecați și nemilostivi m-au înconjurat, strigând: „Sufletul acesta are mulțime de păcate, deci, trebuie să ne răspundeți nouă la acestea“. Așa strigând, arătau păcatele mele. Îngerii atunci căutau în cărțile lor faptele mele cele bune și aflau cu Darul lui Dumnezeu câte cu ajutorul Lui făcusem și eu în viață, de pildă: de am dat cândva milostenie la săraci, de am hrănit pe flămânzi, de am adăpat pe însetați, de am îmbrăcat pe cei goi, de am găzduit pe cei fără de adăpost și pe străini odihnindu-i, de am slujit Sfinților, de am cercetat pe bolnavi și pe cei întemnițați, de am urmat regulat și cu pietate la Sfânta Biserică, de m-am rugat lui Dumnezeu cu umilintă și cu lacrimi pentru iertarea păcatelor, de am ascultat slujbele Sfintei Biserici cu luare-aminte, de am adus lumânări, untdelemn, tămâie, vin și prescuri curate, liturghii pentru vii și pentru repauzați, de am cinstit Sfânta Cruce, Sfintele Icoane și toate cele Sfinte cu evlavie, de am postit după rânduiala Ortodoxiei Creștine, de am lucrat binele și m-am ferit de răutăți, de mi-am păzit gura a nu vorbi deșertăciuni, de a nu pârî, a nu grăi ponegriri, clevetiri, hule, minciuni, năpăstuiți și alte felurite păcate ale limbii, și am făcut în schimb cele bune, spre Slava lui Dumnezeu și zidirea aproapelui meu, de am întors ochii mei de la deșertăciuni lumesti... Și orice alte fapte bune aflau scrise în cărțile lor, le aduceau la cumpană împotriva păcatelor mele. Atunci arapii aceia văzând faptele mele cele bune, scrâșneau cu dinții lor asupra mea, vrând să mă

răpească din mâinile Sfinților Îngeri și să mă arunce în fundul iadului lor. Dar s-a arătat fără de veste Cuviosul Părintele nostru Vasile, vorbind oarece cu îngerii lui Dumnezeu.

CUVIOSUL VASILE AJUTĂ MULT SUFLETUL SFINTEI TEODORA

Lărintele nostru Vasile ținând în mâinile sale ceva minunat, un fel de sicriș cu daruri duhovnicești în chip de bani de aur, l-a dat îngerilor luminați, zicând: „Poftiți, domnii mei! Acest suflet mi-a slujit mie cu bună credință, odihnindu-mi bătrânețile mele. Eu m-am rugat lui Dumnezeu pentru dânsul și El mi l-a dăruit... Când veți trece prin Vămile Văzduhului și vor începe duhuri-

le cele viclene a strâmtora pe acest suflet, să-l răscumparați cu aceștea de datoriile lui. Eu, cu Darul lui Dumnezeu, sunt bogat duhovnicește, adunându-mi comoară mare în cer, din ostenele, suferințele și sudorile mele. Dăruiesc, deci, sicrișul acesta pentru răscumpărarea sufletului acestuia, ce mi-a slujit cu mult devotament“. Aceștea zicând, le-a dat sicrișul și s-a dus. Văzând aceștea viclenii draci, au rămas uimiți, și ridicând glasuri de plângere, s-au făcut nevăzuți.

Fugind arapii aceia, a venit iarăși plăcutul lui Dumnezeu Vasile, aducând împreună cu el mai multe vase cu untdelemn curat și cu mir de mult preț, sfințit, pe care le țineau în mâini niște tineri frumoși. Sfântul Vasile a poruncit să le despecetluiască - destupe - și să le toarne toate peste mine. După turnarea sfântului untdelemn și mir peste mine, m-am umplut de o mireasmă duhovnicească, minunată și cerească. Atunci am văzut că m-am curățit toată.

Fața sufletul meu s-a făcut strălucită și luminată, prea frumoasă și plină de veselie Dumnezeiască. Apoi Cuviosul Vasile a zis iarăși îngerilor care mergeau împreună cu mine:

„Domnii mei! După ce veți săvârși toate cele ce se cuvin cu sufletul acesta, după rânduială, să-l duceți în locașul meu ceresc, cel gătit mie de la Domnul Dumnezeu, ca să petreacă acolo“. Aceștea zicând, s-a făcut nevăzut; iar Sfinții Îngeri zburând în văzduh, m-au dus în sus spre răsărit.

VAMA ÎNTĂI A VORBIRII ÎN DEȘERT

Mergând noi de pe pământ la înălțimea cerului, ne-au întâmpinat la început duhurile văzduhului de la întâia vamă, la care se întrebă păcatele și cuvintele omenești cele deșarte, nebune și fără de rânduială, și îndată am stat acolo. Apoi ne-a scos multe cărți, în care erau scrise toate cuvintele vorbite din tinerețile mele. De am vorbit vreodată ceva fără treabă și fără socoteală, iar mai ales de am grăit cuvinte de rușine sau am făcut deșertăciuni și răs în tinerețile mele, precum este obiceiul tinerilor. Am văzut acolo scrise toate cuvintele mele cele nebunești, vorbele necurate, cântecele lumesti fără de rușine, strigările fără de rânduială,

râsurile și hohotele și mă muștrău cu aceasta, că îmi arătau vremile, locurile, persoanele, când, unde și cu cine m-am îndeletnicit la vorbe deșarte și am mâniat pe Dumnezeu prin cuvintele mele, nesocotind că este păcat, nici nu m-am mărturisit la părintele meu duhovnicesc, nici nu m-am pocăit.

Văzând acestea, am tăcut ca o mută, neavând ce răspunde duhurilor viclene, pentru că mă biruiau cu adevărat și mă miram în mine cum nu s-a uitat de dâșii acel lucru care era trecut de atâta mulțime de ani, pe care eu demult îl uitasem și după aceea nici în minte nu l-am cugetat vreodată; iar ei mi le puneau înaintea, ca și cum astăzi

le-aș fi grăit, întrebându-mă despre toate cu de-amănuntul și-mi aduceam aminte de toate, că așa au fost. Apoi, tăcând și rușinându-mă, tremuram de frică, iar Sfinții Îngeri care mă duceau, împotriva acelor păcate ale mele, au pus unele din faptele cele bune pe care le făcusem mai pe urmă și, neajungând acelea, au împlinit din darurile Cuviosului Părintelui meu Vasile și m-au răscumpărat. Iar de acolo am mers mai departe.

VAMA A DOUA – A MINCIUNII

Me-am apropiat de altă vamă, ce se chema a minciunii, la care se întreba de tot cuvântul mincinos; iar mai ales, de călcarea jurământului, de chemările numelui Domnului în deșert, de mărturia mincinoasă, de neîmplinirea făgăduințelor făcute către Dumnezeu, de mărturisirea păcatelor ce se face neadevărată și de altele asemenea ca acelea mincinoase. Iar duhurile vămii aceleia erau iuți și sălbatice, tare muștrău și întrebau; când ne-am

oprit, îndată au început a ispiti cu de-amănuntul și am fost vădită pentru două lucruri mici, că mi s-a întâmplat a minți, nesocotind aceea ca păcat, și că de multe ori, de rușine, nu mă mărturiseam cu adevărat înaintea părintelui meu cel duhovnicesc. Iar călcări de jurăminte și mărturii mincinoase și altele asemenea ca acelea, n-au aflat în mine, cu darul lui Hristos. Însă, pentru minciunile care se aflaseră la mine, dăntuiau și voiau să mă răpească din mâinile celor ce mă duceau; dar sfinții îngeri, punând împotriva acelor păcate unele din faptele mele cele bune și mai multe din darurile părintelui meu, m-au răscumpărat și am mers mai sus fără primejdie.

VAMA A TREIA – A OSÂNDIRII, CLEVETIRII ȘI A JUDECĂRII APROAPELUI

După aceea am ajuns la altă vamă, care se cheamă a osândirii și a clevetirii. După ce ne-am oprit acolo, am văzut cât de greu păcat este a osândi pe aproapele și cât de mare rău este a cleveti pe cineva, a osândi, a defăima, a huli, a batjocori și a râde de păcatul străin, iar pe ale tale a nu le vedea. Pentru că pe unii ca aceștia cumpliții întrebători îi cercetau ca pe niște antihriști, care au răpit mai înainte cinstea lui Hristos și s-au făcut judecători și pierzători celor de aproape ai lor, fiind singuri vrednici de mii de osândiri. Dar în mine, prin darul lui Hristos, n-au aflat mult acolo, pentru că mă păzeam cu dinadinsul în toate zilele vieții mele să nu osândesc pe nimeni, nici să clevetesc, nici să râd de cineva, nici să hullesc pe cineva; însă, uneori, din întâmplare auzind pe alții osândind, sau clevetind, sau râzând de cineva, mă plecam spre dânșii puțin cu mintea, sau din nepază adăugam la acelea câte o vorbă; dar îndată mă întorceam, căindu-mă în sine, și aceea mi s-a pus în osândire ca

clevetire, de întrebătorii aceia. Deci și de acolo răscumpărându-mă sfinții îngeri cu darul Cuv. Vasile, au mers împreună cu mine mai sus.

VAMA A PATRA – A LĂCOMIEI ȘI BEȚIEI

Am trecut la altă vamă, care se numește lăcomia pântecelui. Și îndată au alergat asupra noastră acele duhuri necurate, bucurându-se ca de o dobândă aflată de ei. Și am văzut chipurile duhurilor foarte necurate, care închipuiau prin sine pe iubitorii de desfătări și pe nesățioșii cu pântecelul și pe urâții bețivi, dintre care unii se arătau că poartă vase și căldări cu mâncăruri, iar alții, pahare și ulcioare cu băuturi; dar se vedea hrana și băutura aceea gunoi necurat și întinare. Deci se arătau diavolii a fi ca niște îmbuibați și beți, ca cei ce cântă din cimpoi și din toate instrumentele, după asemănarea cârciumarilor și a benchetuitorilor, bătându-și joc de sufletele păcătoșilor celor duși la vama lor. Aceia, ca și câinii înconjurându-ne și oprindu-ne, îndată mi-au adus înaintea toate păcatele mele. Adică de am mâncat în taină vreodată, sau am mân-

cat peste măsură și trebuință, sau de dimineată ca dobitocul am mâncat fără rugăciune și fără semnul Sfintei Crucii. Apoi, de câte ori am mâncat în sfintele posturi mai înainte de obișnuita pravilă bisericească, sau mai înainte de masă, sau din neînfrânare am gustat ceva, sau la masă peste măsură m-am săturat.

Asemenea și bețiile mele toate mi le arătau, punându-mi înainte paharele și vasele din care m-am îmbătat și numărul paharelor băute, zicându-mi: „Atâtea pahare ai băut în cutare vreme, la cutare benchet și nuntă cu acei oameni. Iar în altă vreme și în alt loc, cu atâtea pahare te-ai îmbătat până la nesimțire și iarăși în alt loc și vreme, atâtea sticle ai umplut de vin sau de altă băutură; și atât de mult ai benchetuit cu muzică și jocuri, plesnind, cântând și sărind, încât abia ai fost adusă la casa ta, slăbită de beția cea fără măsură“. Apoi îmi arătau și acele pahare cu care uneori în zile de post de dimineată am băut până la îmbătare și nu le socoteam ca păcat, nici nu mă po-căiam și pe alții îi atrăgeam la mese și beții, sau în zile de praznic și în Duminici, mai înainte de Sfânta Liturghie, am băut undeva un pahar. Pe toate acelea și alte plăceri și beții ale mele mi le puneau înainte, îmi luau seama și se bucurau, ca și cum mă aveau în mâinile lor și în fundul iadului vrând să mă ducă.

Iar eu tremuram, văzându-mă muștrată de toate acestea și neavând ce să răspund împotriva. Dar sfinții îngeri, scoțând destule din darurile Cuviosului Vasile - adică rugăciunile sfinților și slujbele Bisericii și milostenia - împotriva aceloră au pus pentru mine răscumpărare. Iar diavoli, văzând răscumpărarea mea, au făcut tulburare, zicând: „Amar nouă! Am pierdut osteneala noastră! A pierit nădejdea noastră!“ Și aruncau în văzduh hârtiile pe care le aveau scrise asupra mea. Iar eu, văzând acestea, mă înveseleam și ne-am dus de acolo fără primejdie.

Mergând, sfinții îngeri vorbeau între ei, zicând: „Cu adevărat, mare ajutor are sufletul acesta, de la plăcutul lui Dumnezeu, Vasile. Și, dacă nu i-ar fi ajutat cu ostenele și rugăciunile lui, multă primejdie ar fi răbdut, trecând aceste ispitiri din văzduh“. Iar eu, luând îndrăzneală, am zis către sfinții îngeri: „Stăpânii mei, mi se pare că nimeni nu știe, din cei ce trăiesc pe pământ, ce se face aici și ce îl așteaptă pe sufletul cel păcătos după moarte“.

Sfinții îngeri mi-au răspuns: „Au doar nu mărturisesc pentru aceste dumnezeieștile Scripturi, care totdeauna se citesc în biserici și se propovăduiesc de sfinții slujitori ai lui Dumnezeu? Însă cei ce s-au împătimit spre pământestile deșertăciuni, nu bagă în seamă de aceasta și, socotind că îmbuibarea și beția din toate zilele le este desfătare, mâncând în toate zilele fără saț, îmbătându-se fără frică de Dumnezeu, având pântecul în loc de Dumnezeu, nici nu gândesc la viața ce o să fie, nici nu-și aduc aminte de scriptura care zice: Amar vouă, celor ce vă săturați acum, căci veți flămânzi, și celor ce vă îmbătați, că veți înseta. Pentru că ei socotesc că sunt basme cele din Sfânta Scriptură și petrec fără grijă, cu dansuri benchetuiind și în toate zilele, ca și bogatul cel din Evanghelie, veselindu-se luminat.“

Însă câți dintr-înșii sunt milostivi și îndurați și fac bine săracilor și scăpătaților și ajută pe cei ce le trebuie ajutor, aceia cu lesnire câștigă de la Dumnezeu iertare de păcatele lor și trec vămile fără supărare pentru milostenia lor. Pentru că Scriptura zice: „Milostenia izbăvește din moarte și acoperă mulțime de păcate. Cei ce fac milostenie și dreptate se vor îndestula de viață. Iar cei ce nu se sârguiesc să-și curețe păcatele cu milosteniile, aceloră nu le este cu putință să scape de aceste întrebări; căci îi răpesc aceia pe care i-ai văzut, întunecați la chip, boierii vămilor și, muncindu-i cumplit, îi pogoară în chinurile iadului și-i țin în legături până la înfricoșata judecată a lui Hristos. Deci, nu ți-ar fi fost cu putință să treci acestea, de n-ai fi câștigat răscumpărarea din dăruirile Cuviosului Vasile.“

VAMA A CINCEA - A LENEVIRII

Astfel vorbind, am ajuns la altă vamă, ce se cheamă a lenevirii, unde se cercetează toate zilele și ceasurile cele petrecute în zadar și se opresc cei ce mănâncă ostenele străine, iar ei nu vor să lucreze, precum și cei care sunt plătiți și după datorie nu lucrează. Se mai cercetează acolo și cei ce nu se îngrijesc de lauda lui Dumnezeu, se lenevesc în zile de praznic și Duminicile să meargă în biserică la Utrenie, la Dumnezeiasca Liturghie și la celelalte slujbe ale lui Dumnezeu. Trândăvia și neîngrijirea se cercetează acolo și fiecare mirean ori duhovnic cu de-amănuntul se întreabă de lenevire și de nepurtarea de grijă pentru sufletul său. De ace-

ea mulți de acolo se duc în prăpastia iadului. Acolo și eu fiind mult întrebată, nu mi-ar fi fost cu putință să mă eliberez de datoriile păcatului aceluia, de nu ar fi împlinit neajungerea mea dăruirea Cuviosului Vasile, prin care, răscumpărându-mă, m-am izbăvit cu darul lui Hristos.

VAMA A ȘASEA – A FURTULUI

Arcându-ne de acolo tot mai sus în văzduh am ajuns la vama furtului, vameșii-draci ai acelei vămi încearcă acolo cu deamănuntul sufletele despre feluritele păcate ale fructurilor, răpirilor și înșelătoriilor, pe ascuns sau pe față. La vamea aceea se face foarte mare cercetare, sufletelor ce trec pe acolo, de au furat: oameni, fecioare, femei copii, dobitoace păsări, bani, lucruri, haine, alimente... de au înșelat pe alții cu ceva, de și-au însuși avere străină cu jurăminte false, mincinoase și cu viclenii sau de au găsit ceva și n-au dat înapoi, ori au împrumutat bani, haine etc. și nu le-au dat înapoi celui ce le-a făcut bine cu ele, sau cu diferite viclenii și ponegriri au despuiat de pace și

cinste pe aproapele, îndurerându-l până la sacrificiu și în sfârșit, orice furtașag se cercetează acolo cu multă asprime și amănunțime. La această vamă, deși ne-am împiedicat puțin, am trecut, nedând mult acolo, pentru că nu s-a găsit în mine furtașaguri, afară de care se făcuseră în copilăria mea foarte puține, și acelea din necunoștință și nepricepere, am trecut fără să dăm mult.

VAMA A ȘAPTEA A IUBIRII DE ARGINT

Arcând prin văzduh tot mai sus am ajuns la vama avarității, iubirii de argint sau a zgârceniei. Acolo era mai multă negură și ceață decât la celelalte vămi, prin care trecerăm. Precum socotesc, acele duhuri rele își formează înnegurarea aceea din adâncul pământului, din care își fac locuințele în înălțime, unde șed și cercetează pe iubitorii de argint, pe zgârciți și pe mâncătorii sângelui aproapei lor.

Însă, milostivul Dumnezeu acoperindu-mă, în viața mea nu m-am îngrijit de multă avere, nici n-am fost iubitoare de argint și de ago-

nisit multe averi. Eu în viață mă îndestulam cu cele pe care mi le trimitea Domnul, mulțumindu-mă. Deci, nu eram lacomă sau avară, ba încă, din cele ce aveam, împărțeam cu osârdie și cu bucurie săracilor și lipsiților de celce de trebuință. Pentru aceasta am trecut ușor și repede prin vama aceasta.

VAMA A OPTA – A CAMETEI

Mergând mai sus și lăsând pe vameșii draci de la vama zgârceniei am ajuns la vama ce se cheamă a cametei și a vicleșugului. Acolo se cercetează toți cei care-și dau argintul sau banii lor cu camătă, agonisindu-și dobândă necurată, precum și lacomii și cei care țin în casele lor lucruri străine, ca pe ale lor. Acolo întrebătorii vameși m-au cercetat cu de-amănuntul de felurite părți ale acestui păcat. În fața acelei înfricoșate priveliști mi-au apărut în minte cuvintele Dumnezeieștilor Scripturi: „De vei împrumuta bani fratelui tău sărac, din poporul Meu, să nu-l strâmtozezi și să nu-i iei camătă... să nu dai cu camătă fratelui tău; nici argint, nici pâine, nici nimic din câte se obișnuiesc de cămătari a le

da cu dobândă” (a). Neavând cu ce să mă învinuiască, mă acuzau numai de vicleșug, că am amăgit pe cineva și am luat din ale lui; dar fiindcă n-au putut dovedi acestea temeinic, scrâșneau cu dinții lor infernali asupra mea, înfricoșându-mă. Noi însă am plecat de acolo mai sus, mulțumind Dumnezeu.

VAMA A NOUA – A NEDREPTĂȚII

Arcându-ne noi și de acolo tot mai sus, am ajuns la vama nedreptăților și a păcatelor strigătoare la cer: asuprairea săracilor, văduvelor și orfanilor; oprirea plății slugilor și lucrătorilor; defăimarea părinților trupești și duhovnicești. Acolo se cercetează cu deamănuntul toți judecătorii cei nedrepti care judecă pe plată, mită și care pântinesc celor vinovați, iar pe cei nevinovați îi osândesc. Acolo se mai cercetează și oprirea de plată a lucrătorilor pământului și cei ce vând cu lipsă și fac cumpene și măsuri nedrepte cu care neguțătoresc, ca și orice lucru făcut cu nedreptate se cercetează acolo. Atunci mi-au apărut înaintea ochilor sufletești,

a) Ieș. 22, 25-27; Lev. 25, 35-37

hotărârile Dumnezeieștilor Scripturi: „Cel ce face nedreptate își urăște sufletul său... Nedreptii nu vor moșteni împărăția lui Dumnezeu... Când judecați să nu căutați în fața oamenilor, să ascultați pe cel mic ca și pe cel mare, să nu vă temeți de nimeni, căci Dumnezeu este cel ce face dreptate...” (a). Iar noi, cu darul lui Hristos, am trecut și de acea vamă fără primejdie, dând ceva.

VAMA A ZECEA – A ZAVISTIEI

Trecând și de vama nedreptăților, am urcat tot mai sus, pe necunoscuta și feroasă cale a văzduhului și am ajuns la altă vamă care se numește a zavistiei și a dușmăniei. Acolo se cercetează toți cei care s-au zavistuit unii pe alții, vrăjmășiile, urâciunea, ne iubirea de frați și de aproapele; cu feluritele răutăți ce izvorăsc din aceste păcate ucigătoare de suflet. Asemenea și această vamă am trecut-o fără să mai dăm ceva, pentru că n-am zavistuit pe nimeni niciodată în viața mea. Și măcar că întrebau vameșii aceia despre ura de frați, ne iubirea de aproapele, și de felurite răutăți ce

a) Ps. 10, 5; 1 Cor. 6, 9-10; 2 Tim. 2, 19; Deut. 1, 17

izvorăsc din acestea, însă, cu îndurările Domnului nostru Iisus Hristos, în toate cercetările acelea m-au găsit nevinovată, fără numai mânia diavolilor celor ce scrâșneau asupra mea am văzut-o și nu m-am temut de dâșii, ci ne-am dus mai sus, bucurându-ne.

VAMA A UNSPREZECEA – A MÂNDRIEI

De acolo, călătorind noi tot mai în sus în văzduh am ajuns la vama mândriei și a fiicelor ei: iscodirea, trufia, slava deșartă, lauda, iubirea de sine, orbrăznicia, înălțarea cu mintea, pregetarea în facerea binelui, mărturisirea fățarnică, lepădarea de dreapta credință cu trecerea la eresuri și superstiții, voia slobodă, obișnuința în păcate, neascultarea de părinții trupești și sufletești în toate cele ce ei îi învață după Dumnezeu... unde, cu mândrie, duhurile rele cercetează sufletele. Acolo se cercetează cu dinadinsul dacă cineva n-a dat datornica cinste părinților, tatălui și mamei, asemenea preoților și celor mai bătrâni și celor mai mari rânduiți de Dumnezeu și puși întru stăpânire, și de câte ori nu i-au ascultat pe dâșii și celelalte lucruri de mândrie și cuvinte în de-

șert. Eu însă în viață fiind slujnică săracă și neavând a mă mândri cu unele ca acestea, am trecut printre acei draci îngâmfati, dând ceva foarte puțin, deoarece am fost foarte smerită, cinstind pe părinții trupești, dar mai ales pe părinții mei duhovnicești.

VAMA A DOUĂSPREZECEA A MÂNIEI ȘI IUȚIMII

Arcându-ne de acolo tot mai sus pe treptele văzduhului, am ajuns la vama mâniei și iuțimii. Arapii aceia mă cercetau aspru și amănunțit despre felurile laturi ale păcatului mâniei și iuțimii. Acolo era mulțime mare de draci, foarte sălbatici și fioroși, iar în fruntea lor era un boier drăcesc foarte înfricoșător, poruncind mânios și cu aprinsă iuțime celor din jurul său. Aceia fiind umflați de mânia, iuțimea și răutatea lor, se mușcau unii pe alții ca fiarele sălbătice și neîmblânzite, tulburându-se și țipând groaznic, spăimântând totul din jurul lor. Ajungând noi în mijlocul acelor răi, se repezeau asupra noastră cu fețele lor însângerate de

mânie și iuțime demonică, mă cercetau, punându-mi înaintea toate păcatele mele făcute în mânia și iuțimea mea, cât am trăit pe pământ. Ori de câte ori m-am mâniat, iuțit, tulburat și am țipat la cineva cu cuget rău și cu privire sălbatică. Chiar și pentru cele din dragoste sfântă, vrând a-l trage pe cineva din păcate și a-l pune în bună rânduială, de m-am tulburat cu iuțime și mânie asupra lui, ori de

l-am amărât, sau de l-am bătut, ori m-am pornit asupra cuiva cu mânie, ținând în minte răutatea, am fugit amărâtă, ocărând și îngrozind... Toate acestea mi le arătau rând pe rând, însă n-au dobândit ce doreau și așa am mers înainte bucurându-ne întru Domnul, acoperit fiind sufletul meu păcătos, cu rugăciunile Părintelui meu Vasile.

VAMA A TREISPREZECEA – A POMENIRII DE RĂU

După aceasta ne-a stat înaintea vama pomenirii de rău, la care cu nemilostivire se întreabă cei ce țin în inimile lor răutate asupra aproapelui și cei ce răsplătesc rău pentru rău. De acolo cu multă mânie duhurile cele rele aruncă sufletele în tartar. Dar milostivirea Domnului și acolo m-a acoperit, pentru că

n-am ținut răutate spre nimeni, nici n-am ținut minte răul pentru supărările ce mi s-au făcut mie, și mai ales n-aveam răutate asupra celor ce mă vrăjmașuiau și după puterea mea arătam dragoste spre dânsii, răsplătind răul cu binele. Și cu nimic nu m-au găsit a fi datoare la vama aceea, de aceea se tânguiau diavolii că plecam liberă, din cumplitele lor mâini. Și iarăși ne-am dus mai departe, veselîn-

du-ne întru Domnul. Și am întrebat pe sfinții îngeri ce mă duceau, grăind: „Rogu-mă vouă, stăpânii mei, spunete-mi de unde știu aceste înfricoșate stăpâniri ale văzduhului toate faptele cele rele ale tuturor oamenilor, care trăiesc în toată lumea, precum și pe ale mele, că nu numai pe cele făcute la arătare, ci și cele din taină le vădesc?”

Sfinții Îngeri mi-au răspuns, zicând: „Tot creștinul de la Sfântul Botez primește de la Dumnezeu pe îngerul său păzitor, care, nevăzut păzind pe om, îl povățuiește ziua și noaptea spre tot lucrul bun, în tot timpul vieții lui, până la ceasul morții, și scrie toate lucrurile cele bune făcute de dânsul în viața aceasta, pentru care omul poate să câștige de la Domnul milă și veșnică răsplătire întru cereasca împărăție. Asemenea și întunecatul diavol, cel ce dorește ca pe tot nea-

mul omenesc să-l tragă la a sa pierzare, pe unul din viclenele duhuri aproape îi pune. Acesta, în urma omului umblând, îi pândeste lucrurile lui cele rele din tinerețe, la care îl și cheamă prin meșteșugirile sale, adică orice rău ar face omul.

Apoi, ducându-se la vămi, duce acolo păcatele omului, pe tot cuvântul scriindu-l la vama ce i se cuvine aceluia; și în acest chip sunt știute de boierii văzduhului toate păcatele tuturor oamenilor din toată lumea. Iar după ce sufletul se desparte de trup și la Ziditorul său se sârguiește a se sui întru cele cerești, atunci viclenii aceia îl opresc pe el, arătându-i în scris păcatele lui. De are sufletul mai multe fapte bune decât păcate, nu-l opresc, iar dacă vor afla întru el păcate mai multe, îl opresc la o vreme și-l închid în temnița nevederii de Dumnezeu și-l miluiesc după cât puterea lui Dumnezeu îi lasă pe dânsii să-l miluiască, până ce acel suflet cu rugăciuni și cu milosteniile celor de aproape ai săi primește răscumpărare.

Iar dacă vreun suflet s-ar arăta atât de păcătos și urât de Dumnezeu, încât să nu aibă nădejde de mântuire, ci veșnică pieire îl așteaptă, pe acela atunci îndată îl pogoară întru adâncime. Al lor este locul cel gătit spre veșnica muncă și acolo îl ține până la a doua venire a Domnului, iar după aceea are să se muncească veșnic cu trupul împreună cu dânsii, în focul gheenei. Însă și aceasta s-o știi, că pe această cale se suie și primesc cercetare numai acei care sunt luminați cu credința în Hristos și cu Sfântul Botez, iar necredincioșii păgâni, slujitorii de idoli, saracinii și toți cei înstrăinați de Dumnezeu, aici nu vin, pentru că, încă fiind în trup, sunt îngropați în iad cu sufletele lor și când mor, îndată, fără cercetare, sufletele acelora le iau diavolii, ca pe o parte a lor, și-i duc jos în prăpastia gheenei”.

VAMA A PAISPREZECEA – A UCIDERII

Acestea grăind către mine sfinții îngeri, am intrat la vama uciderii. Acolo vameșii aceia cercetează cu de-amănuntul pe creștini de păcatele grele ale uciderilor și mai ales uciderea de prunci în pânțece, apoi tâlhăria, otrăvirea, uciderea fără voie, îndemnarea la ucidere, la sinucidere și uciderea sufletească și toată rana, toată lovirea, oriunde, pe spate sau peste cap, ori palmă

peste obraz sau grumaz, sau lovirea din mânie, cu armă, cu lemn, cu piatră, toate acestea cu de-amănuntul se întrebă și în cumpănă se pun. Ci noi și acolo puțin dând, am trecut cu bine.

VAMA A CINCISPREZECEA – A VRĂJITORIEI

Am trecut la vama vrăjilor, a fermecătoriei, șoptirilor și chemării diavolilor. Și erau duhurile acelea asemenea cu jivinile cele cu patru picioare, cu scorpiile, cu șerpii, cu viperele și cu broaștele și strașnică și urâtă era vederea acelora, dar acolo nimic nu s-a aflat la mine, cu darul Domnului meu, și am trecut îndată, nedând nimic. Duhurile acelea, mâniindu-se asupra mea, ziceau: „Vei veni la locurile cele de desfrânare, vom vedea de vei scăpa de acolo“.

Pornindu-ne în sus, am întrebat pe sfinții îngeri care mă duceau: Stăpânii mei, oare toți creștinii trec pe la vămile acestea? Nu este oare cu putință vreunui om să treacă pe aici fără întrebare și fără frica aceasta ce se face la vămi?“ Sfinții îngeri mi-au răspuns: „Nu este altă cale pentru sufletele credincioșilor celor ce se suie la cer;

toți trec pe aici, dar nu toți se cercetează precum tu, fără numai cei asemenea cu tine păcătoși, care n-au făcut desăvârșit mărturisire a păcatelor, rușinându-se și tăinuind înaintea părinților duhovnici faptele cele de rușine. Pentru că dacă cineva cu adevărat și-ar mărturisi toate faptele sale cele rele, i-ar părea rău și s-ar căi de relele

cele făcute, apoi păcatele acelora nevăzut se șterg de dumnezeiasca milostivire. Și, când un suflet ca acela trece pe aici, întrebătorii aceștia din Vămile Văzduhului, deschizându-și cărțile, nimic nu mai află scris într-însele asupra lui și nu pot să-i facă nici o supărare, nici să-l îngrozească, și se suie sufletul la scaunul Dumnezeirii, ca să se închine și să se răsplătească cu fericirea veșnică în cereasca Împărăție.

Dacă tu ai fi făcut desăvârșită mărturisire de toate păcatele tale și după dezlegare ai fi făcut pocăință din destul, n-ai fi suferit niște groaznice și înfricoșate cercări ca acestea la Vămile Văzduhului. Aceste cercetări le pătimesc acei care neguțătoresc spovedania, părăsindu-și Duhovnicul lor și mergând la altul, aceia care spun la un Duhovnic unele păcate și la altul altele, fără de nevoie și fără de binecuvântarea celui dintâi și mai iscusit. Cei care fac astfel ca să nu

pară a fi prea păcătoși înaintea Duhovnicului lor bun, iscusit și luminător, pentru a nu li se da canon greu, părându-li-se că merg pe ascuns la altul și mărturisindu-se, vor fi iertați, sunt niște curvari sau preacurvari spirituali. Aceștia necurățindu-se de păcatele lor, nu vor avea cale liberă de trecut Vămile; deci care n-au cu ce plăti, cad în adânc și în muncile iadului. Însă ție ți-a ajutat aceea, că de mult ai încetat a păcătu de moarte și cu fapte bune ți-ai petrecut ceilalți ani ai vieții tale; dar mai ales ți-au ajutat rugăciunile Cuviosului Părinte Vasile, căruia i-ai slujit cu osârdie“.

VAMA A ȘAISPREZECEA – A DESFRÂNĂRII

Astfel vorbind, am ajuns la vama desfrânării, la care se cercetează tot felul de desfrânare, și nălucirea păcatului desfrânării cea cu mintea, și zăbovirea gândului într-acelel păcat, și învoirea cu necuratele și pătimășele atingeri. Iar stăpânul vămii aceleia ședea pe scaunul său, îmbrăcat în haină necurată, cu spume de sânge stropită, cu care acela ca și cu porfiră împărătească

se împodobeau și mulțime de diavoli stăteau înaintea lui. Aceia, văzându-mă ajungând acolo, mult s-au mirat cum am ajuns până la dânsii și, scoțându-mi scrise faptele cele desfrânate ale mele, mă muștrau, arătându-mi persoanele cu care am greșit în tinerețile mele și vremea când am greșit, ori noaptea, ori ziua, și locurile în care păcatul acela l-am făcut cu cineva și nu aveam ce să răspund, fără numai tremuram de frică și mă umpleam de rușine.

Iar Sfinții Îngeri grăiau pentru mine către diavoli: „S-a părăsit de lucrurile desfrânării de mulți ani, și de atunci în curăție și în înfrânare a petrecut pustnicește“. Răspuns-au diavolii: „Și noi știm că de mult a părăsit păcatul, ci cu adevărat nu s-a mărturisit înaintea duhovnicescului ei părinte, nici n-a luat de la dânsul cuviincioasa poruncă spre pocăință de păcate, pentru aceasta este a noastră. Deci, ori lăsați-ne-o nouă și vă duceți, ori o răscumpărați cu fapte bune!“ Și puseră sfinții îngeri multe din lucrurile mele, iar mai mult din darurile Cuviosului Vasile, și abia m-am izbăvit de primejdia aceea cumplită și ne-am dus.

VAMA A ȘAPTESPREZECEA A PREADESFRÂNĂRII

Apoi am ajuns la vama mării desfrânări, numită și preadesfrânare sau adulter, unde se cercetează păcatele celor ce petrec în căsătorie, dar credința însoțirii unul cu altul nu o păzesc, nici nu-și feresc patul lor curat, asemenea și silirile la desfrânare. Aici se cercetează și persoanele cele sfintite și dăruite lui Dumnezeu, ce și-au făgăduit fecioria și curăția lui Hristos și n-au păzit-o de căderile în desfrânare groaznică.

La acea vamă și eu mult m-am arătat a fi datoare și vădită am fost la o mare desfrânare. Și acum necuratele dhuri și nemilostivii cercetători voiau să mă răpească din mâinile îngerilor și să mă poaie în fundul iadului. Iar sfinții îngeri, certându-se mult cu dânsii și toate ostenele mele și nevoitele pe care le făcusem aducându-le după aceea la mijloc, abia m-au răscumpărat, nu atât cu ale mele fapte bune, pe care le-au pus acolo până la cea mai de pe urmă, cât mai ales din darurile Părintelui meu Vasile, din care, foarte mult

scotând, au pus în cumpănă împotriva fărădelegilor mele și, luminându-mă, ne-am dus mai departe.

VAMA A OPTSPREZECEA A SODOMIEI ȘI GOMORIEI

Urcând, ne-am apropiat de vama marilor nelegiuiri, la care se cercetează păcatele desfrânării cele peste fire, bărbătești și femeiești, și împreunarea cu diavolii și cu animalele necuvântătoare, amestecările de sânge și alte păcate mai necurate făcute în taină, pe care rușine este a le și pomeni. Mai marele vămii aceleia se vedea mai rău decât toți diavolii cei înfricoșați, iar slugile lui erau într-acel chip negrăit și având nespusă mânie și înfricoșare. Aceia, ieșind degrabă împotriva noastră, ne-au impresurat; dar, cu mila Domnului, neaflând nimic în mine, au fugit cu rușine, iar noi bucurându-ne, ne-am dus. Și grăiau către mine sfinții îngeri: „Ai văzut, Teodora, înfricoșatele vămii ale desfrânării. Deci, să știi că mai nici un suflet nu le trece fără supărare, de vreme ce toată lumea zace în răutatea smintelilor și toți oamenii sunt iubitori de

desfătări și de desfrânare, iar gândul omului atârnă spre rele din tinerețile lui și abia unii se feresc de necurățiile desfrânării, dar puțini sunt cei ce-și omoară poftele trupului. Deci puțini trec vămile aces-

tea cu libertate și cei mai mulți, venind aici, îndată pier; pentru că diavolii cumpliti ai păcatelor desfrânării răpesc sufletele celor desfrânați și le trag în iad, cu amar muncindu-le. Și se laudă boierii de la vama desfrânării, zicând: «Noi singuri mai mult decât cei de la celelalte vămii umplem gheena iadului». Iar tu, Teodora, să mulțumești lui Dumnezeu, că iată acum ai trecut acele cercări, cu rugăciunile Părintelui tău Vasile, și de acum nu vei mai vedea rele, nici frică”.

VAMA A NOUĂSPREZECEA – A EREZIEI

După aceasta am ajuns la vama ereziei, unde se cercetează falsele raționamente asupra adevăratei Credințe Ortodoxe, lepădarea de dreapta Credință Ortodoxă, hulirea, blasfemia... Acolo se întrebă gândurile nedrepte și socotelile strâmbe față de Credința Creștinească, depărtările de dreptmăritoria măr-turisire a adevăratei credințe, neîndeplinirea făgăduințelor și înda-

toririlor creștinești, îndoirea în credință, hulele asupra Sfinteniei și altele asemenea acestora.

În vremea minutioaselor cercetări, pe care mi le făceau arapii infernali ai acestei vămi, mi-au apărut în minte luminoasele hotărâri

Divine, însoțite de sfaturile apostolești și părintești din Dumnezeieștile Scripturi și din cărțile Bisericești: „Păziți-vă de proorocii mincinoși, care vin la voi îmbrăcați în piei de oi; iar pe dinăuntru sunt lupi răpitori. După faptele lor îi veți cunoaște”. „Eu am venit în numele Tatălui Meu și voi nu mă primiți pe Mine. De va veni altul (Antihrist) în numele său, pe acele îl veți primi”. „Mă tem ca nu cumva, precum șarpele a amăgit pe Eva cu viclesugul său, așa să se strice și înțelegerile voastre de la credința în Hristos. Că de ar propovădui cel ce vine, pe un alt Iisus, pe care n-am propovăduit, sau de ați lua alt duh, care n-ați luat, sau altă Evanghelie, care n-ați primit, bine l-ați suferi (Mt. 7, 15; Ioan 5, 43; 2 Cor. 11, 3-4).

Dar acea vamă am trecut-o fără ispitire, pentru că în viață având și păzind dreapta Credință, nu m-am aflat vinovată. Și așa de acolo am mers înainte, apropiindu-ne de porțile cerești.

VAMA A DOUĂZECEA – A ZGÂRCENIEI

Apoi ne-au mai întâmpinat duhurile cele rele ale vămii celei de pe urmă, care este a nemilostivirii, cruzimii și a împietririi inimii. Întrebătorii vămii aceleia erau amarnic de iuți și stăpânul lor drăcesc era foarte cumplit, suflând cu nemilostivire și mare iuțime, asemenea focului infernal. Acel boier drăcesc se mai arăta foarte uscat și obosit, ca de o lungă și mare boală, plângându-se singur de răutatea lui, gemând ca un bolnav de patima nemilostivirii. Acolo fără de milă se cercetează sufletele nemilostivilor. Și de s-ar afla cineva de multe nevoițe săvârșitor, de posturi și de rugăciuni, și dacă acela a păzit curăția, de a avut înfrânarea trupului său, dar a fost neîndurat și nemilostiv, închizându-și milostivirile sale dinspre aproapele, acela de la acea vamă se duce în jos și întru adâncul iadului se încuie și nici nu câștigă milă în veci. Dar noi, cu darul lui Hristos, am trecut și acea vamă fără primejdie, ajutându-mi pretutindeni rugăciunile Cuviosului Vasile, cel ce a dăruit multe din lucrurile sale bune pentru răscumpărarea mea.

VAMA DOUĂZECI ȘI UNA, A IDOLATRIZĂRII ȘI A CREDINȚELOR DEMONICE

Trecând și prin vama aceea, după multe cercetări și groaznice înfricoșări, de acolo am suit mai sus pe calea văzduhului și am ajuns, însoțită de îngeri, la vama a 21-a, a slujirii de idoli sau a idolatriei și a feluritelor credințe deșarte, superstiții satanice și drăcești, credințe băbești, jocuri... Vameșii draci ai acelei vămi, cu șeful lor drăcesc, aveau chipurile lor asemenea idolilor neamurilor păgâne: asiatică, egiptene... prin care au înșelat sumedenie de lume în cursul vremurilor. Unii aveau cap de bou, ca Baal, alții cap de lup, alții cap de crocodil și alte chipuri de brezăi, capre, turcă, și de felurite jivini și târâtoare, după chipul idolilor din trecut și de astăzi. Ei năvălesc asupra mea ca mulțimea haitelor de sălbăticiuni din toate părțile. Ei caută și cercetează mult catastifele lor, dar neaflând nimic contra mea, am trecut îndată și prin acea vamă, cu Darul și ajutorul Domnului nostru Iisus Hristos, și cu rugăciunile Cuviosului meu Părinte Vasile.

VAMA A DOUĂZECI ȘI DOUA, A SULIMENIRILOR

Lecând mai departe am ajuns la vama acelora care se sulimenesc, făcându-și fața albă și rumenă, ca să se arate frumoase, și să-i tragă pe tineri spre pofta curviilor, și a acelora care se împodobesc cu feluri de podoabe și cu flori, și cu miresme se ung, și dracii acelei vămi erau mârșavi și foarte grozavi și urâți, arătându-se ca și cum ar fi femei sulimenite, și cu feluri de podoabe pe capetele lor, și alții cu mulțime de flori împodobiți și ieșea o mare putoare de la dânșii, și alții se arătau cu cutii, cu

dresuri, cu păhăruțe pline de scârnăvii. Și dacă m-au văzut, că sunt femeie au alergat asupra noastră urlând și zbierând ca niște fiare sălbatică, repezindu-se să mă răpească din mâinile sfinților îngeri, și făcând chipuri curvești și măscăriciuni, și cercându-mă foarte cu deamănuntul, una câte una, de m-am sulimenit, și m-am dus la Biserică sulimenită și în ce zi m-am sulimenit, și de câte ori, sau de m-am spălat cu gând să mă fac mai albă, să plac celor ce mă vor vedea, sau

de m-am uns cu niscaiva miresme și unsori mirositoare, pentru pof-ta curviei, nelăsându-mă după cum m-a făcut Dumnezeu. Și se mirau dracii cum am ajuns până la acea vamă, și eu tremuram de frică și fiind femeie săracă, n-am făcut, nici știu să mă fi dres vreodată și la unele m-am aflat vinovată și se repezeau dracii să mă răpească, din mâinile sfinților îngeri și dând sfinții îngeri din cele ce mi-a dăruit Sfântul Vasile, am scăpat și de la această blestemată vamă, și strigau dracii și scrâșneau cu dinții, și se lăudau că vor umple iadul de femeile, care se sulimenesc și se împodobesc.

Și ducându-ne vorbeau sfinții îngeri între dânșii, vezi de la această vamă nu scapă nici una din femeile acelea care se sulimenesc, și se împodobesc, ca să se arate frumoase, că le răpesc dracii de la această vamă și le aruncă jos în iad, fiindcă ele socotesc că n-ar fi păcat, și este mai mare decât curvia, că dă sminteală celor ce le vor vedea, și răpesc pe tineri, asemănându-se dracilor.

VAMA A DOUĂZECI ȘI TREIA A FUMATULUI

Mergând înainte am ajuns la vama acea, unde sunt oprți aceia, care fumează tutun sau trag tabac, și erau dracii păzitori ai acelei vămi, foarte grozavi și plini de fum și cu negură acoperiți, și toți erau cu lulele și cu tabachere și slobozeau fum din nările lor ca dintr-un cuptor. Plini de iuțime infernală dracii aceia afumați, fumători, au alergat înaintea noastră și văzându-mă că sunt femeie s-au dezamăgit.

Cercetându-mă cu de-amănuntul, n-au aflat în mine păcatul acesta, pentru că eu nu fumam, nici nu umblasem cu țigări sau să fi greșit cu ceva. Dracii acelei vămi se lăudau tare, că vor umple iadul de acei ce fumează tutun sau trag tabac. Noi însă, cu darul lui Dumnezeu am trecut această vamă blestemată, nesupărați, fără să dăm ceva acelor vameși.

La vederea vameșilor acelora ce suflau asupra-mi cu duhoarea puturosului fum de tutun, mi-am reamintit de învățăturile Divine din Sfintele Scripturi: „Pentru ce cheltuiți argintul vostru nu pentru hrană și osteneala voastră nu pentru sațiu?” (Is. 55, 2).

Și ducându-ne, vorbeau sfinții îngeri, că la această vamă se opresc toți acei, care fumează tutun și trag tabac, fiindcă toată lumea s-a datat după această buruiană, după cum a zis și Proorocul Isaia. De la această vamă se opresc și se aruncă jos în iad toți fumătorii și fumătoarele, fiind de prisos și netrebnică firii omenesti, această rea obișnuire și dare sau bir satanic al tutunului sau al tabacului!

VAMA A DOUĂZECI ȘI PATRA, A SIMONIEI

Ducându-ne înainte am ajuns la vama simoniei. Acolo se cercetează Arhieriei care iau plată pe cele sfinte, vânzând darul Duhului Sfânt pe bani. Dracii acelei vămi erau foarte fioroși și grozav de mari, ca niște uriași. Fetele lor erau întunecate ca cerneala neagră, ca tăciunele, îngâmfati și plini de mândrie. Ei se arătau îmbrăcați în odăjdii ca arhieriei, ținând pungi cu bani în mâinile lor. Alți draci se arătau că dau bani la cei îmbrăcați ca Arhieriei. Dracii aceia se lăudau tare că vor umple iadul cu Arhieriei care iau bani sau alte daruri pe hirotonii și cu aceia care dau bani

să se facă Diaconi și Preoți, fălindu-se că îi aruncă jos în iad, la un loc cu Simon Vrăjitorul (F. Ap. 8, 18-24). La vederea fioroaselor chipuri infernale ale acelor vameși, mi-am adus aminte de cuvintele Dumnezeieștilor Scripturi: „...Lepra lui Neeman să se lipească de tine în veci...” (4 Împ. 5). Ajungând noi la această vamă și văzându-mă că sunt femeie, ne-au lăsat de am trecut fără supărare și fără nici o dare.

INTRAREA SUFLETULUI SFINTEI TEODORA PRIN PORȚILE CERULUI

Izbăvindu-mă eu de la acele înfricoșate vămi ale văzduhului, cu multă inimă bună, cu bucurie și săltare duhovnicească, ne-am suit pe calea aceea tot mai sus deasupra tuturor acelor vămi, și am trecut prin porțile cerului. Acelea străluceau mult mai luminos decât cristalul. Meșesugul cu care erau făcute era minunat și ceresc. Ele erau alcătuite de Dumnezeu din stele luminoase. Porțile acelea erau strălucitoare ca aurul cel curat și împodobite cu o prea minunată și negrăită frumusețe cerească, iar

nu pământească. Tinerii portari care stăteau într-însele, erau luminoși ca soarele strălucitor, încinși, și cu picioarele în chipul fulgerului. Aceia văzându-mă dusă acolo la ceruri de mâinile îngeresti, ne-au primit cu mare veselie, bucurându-se mult de mine și proslăveau pe Dumnezeu, căci cu Milostivirea Sa acoperindu-mă, a ajutat sufletul meu de a trecut slobod prin cumplita primejdie de la Vămile Văzduhului și s-a eliberat de amarii, fioroșii și prea întunecații demoni, cu o foarte mare bucurie și veselie cerească.

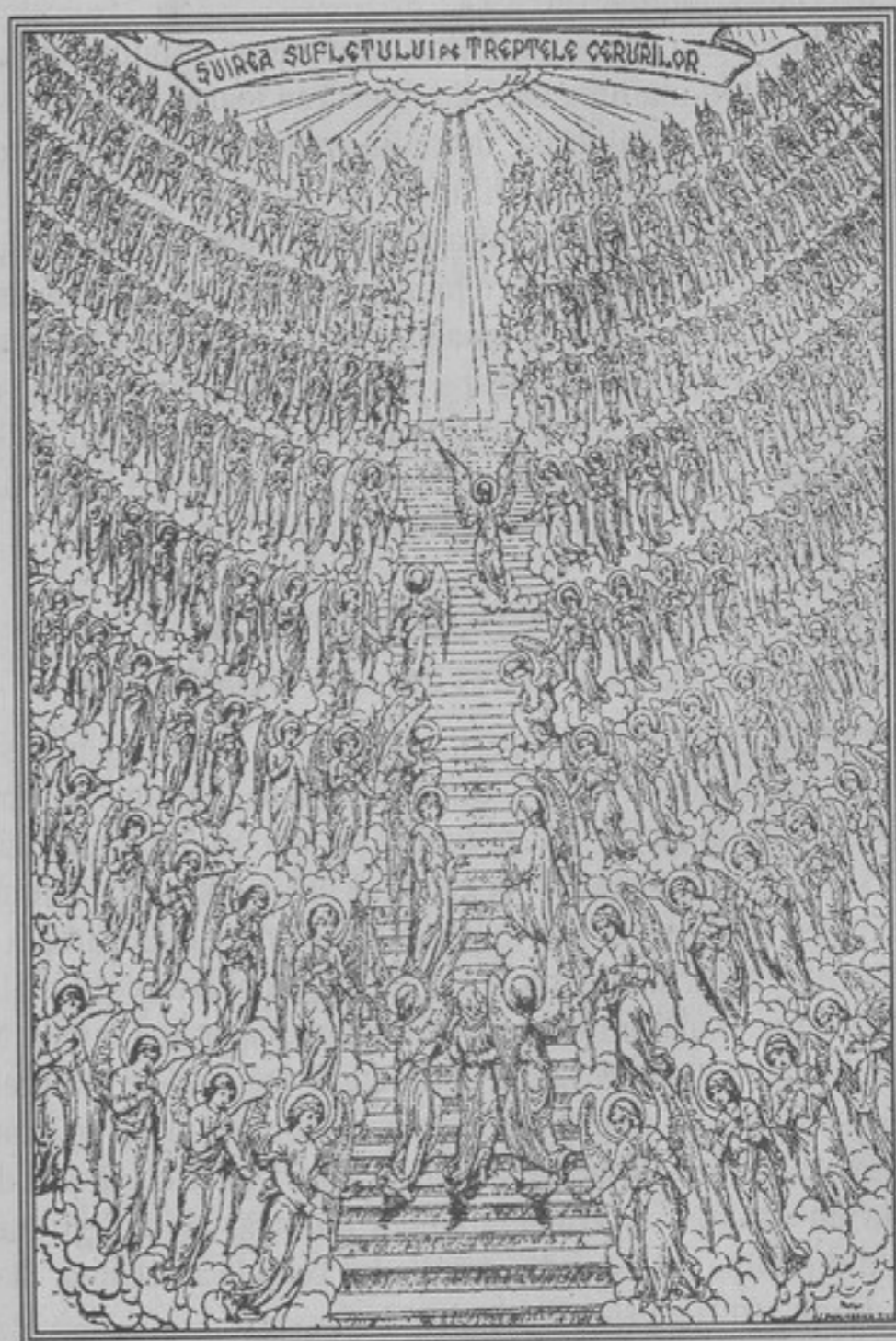
Unor astfel de suflete bune, cu drept cuvânt Sf. Biserică le cântă: „*Fericită este calea pe care mergi astăzi, suflete, că ți s-a gătit ție loc de odihnă*”. În același moment Mântuitorul din înălțimile cerului adevărește: „*Adevăr grăiesc vouă că (multă și) mare bucurie se face în ceruri, înaintea îngerilor lui Dumnezeu, pentru un păcătos care se pocăiește (și se mântuiește)* (a). „*De slujește cineva Mie, Mie să-mi urmeze și unde voi fi Eu, acolo va fi și sluga Mea. De va sluji cineva Mie, îl va cinsti pe el Tatăl Meu*” (b). „*Cei ce ați umblat pe calea cea strâmtă și cu scârbe, toți care în viață crucea ca jugul ați luat și Mie Mi-ați urmat cu credință, veniți de luați darurile care am gătit vouă și cununile cerești*” (c).

Atunci sufletul în desăvârșita-i veselie, psalmodiază acompaniat de Sfinții Îngeri: „*Deschideți-mi mie porțile dreptății și intrând întru însele, mă voi mărturisi Domnului. Aceasta este poarta Domnului, dreptii vor intra printr-înșă. Mărturisi-mă-voi Ție că m-ai auzit și Te-ai făcut mie spre mântuire. Piatra pe care n-au socotit-o ziditorii, Aceasta s-a făcut în capul unghiului. De la Domnul s-a făcut aceasta și este minunată întru ochii noștri. Aceasta este ziua pe care a făcut-o Domnul, să ne bucurăm și să ne veselim într-înșă. O, Doamne, mântuiește! O, Doamne, sporește. Bine este cuvântat cel ce vine întru Numele Domnului. Blagoslovit-am pe voi din casa Domnului. Dumnezeu este Domnul și s-au arătat nouă. Tocmiți sărbătoare în cele frumoase, până la cornurile Altarului. Dumnezeu meu ești Tu și mă voi mărturisi Ție; Dumnezeul meu ești Tu și Te voi înălța. Mărturisi-mă-voi Ție că m-au auzit și Te-ai făcut mie spre mântuire. Mărturisi-mă-voi Domnului că este Bun, că în veac este Mila Lui... Dumnezeu inimii mele și partea mea este Dumnezeu în veac... iar mie a mă lipi de Dumnezeu bine este... Lipitu-s-a sufletul meu de Tine Dumnezeu... Cât de iubite sunt locașurile Tale, Doamne al puterilor! Dorește și se sfârșește sufletul meu după curțile Domnului; inima mea și trupul meu s-au bucurat de Dumnezeu cel viu... Altarele Tale, Doamne al puterilor, Împăratul meu și Dumnezeul meu. Fericiti sunt cei ce locuiesc în casa Ta; în vecii vecilor Te vor lăuda. Fericit este bărbatul al cărui ajutor este de la Tine*” (d).

a) Lc. 15, 7-10. (b) Ioan 12, 26. (c) Trop. morților. (d) Ps. 117, 19-29; 72, 25-27; 62, 8; 83, 1-2, 4-6.

SUIREA SUFLETULUI SFINTEI TEODORA LA CERURI

Arcând și trecând noi așa în plină bucurie prin minunatele porți ale cerului, suindu-ne tot mai sus în văzduh, am văzut un noian de ape mari, care se despica cu văzduhul și fugeau dinaintea noastră. Acea este apa cea mai presus de cerurile văzute (Fac. 1, 7; Ps. 148, 4; 103, 3).

După trecerea noastră pe acolo, noianul acelor ape se întorceau iar la locul lor. Mergând noi tot mai în sus, am ajuns la oarecare văzduh groaznic și neînțeles. Un acoperământ imens era întins ca o piele de aur, care acoperea acea înfricoșată înălțime și lățime a văzduhului. Dedesubtul aceluia minunat văzduh erau oarecare tineri frumoși, îmbrăcați cu o nemăsurată strălucire, roșii ca razele soarelui când apune. Picioarele lor erau albe ca zăpada luminată de soare, părul lor era strălucitor ca fulgerul și fețele albe ca lumina - și încă și mai mult. Ei străluceau ca lumina cerească.

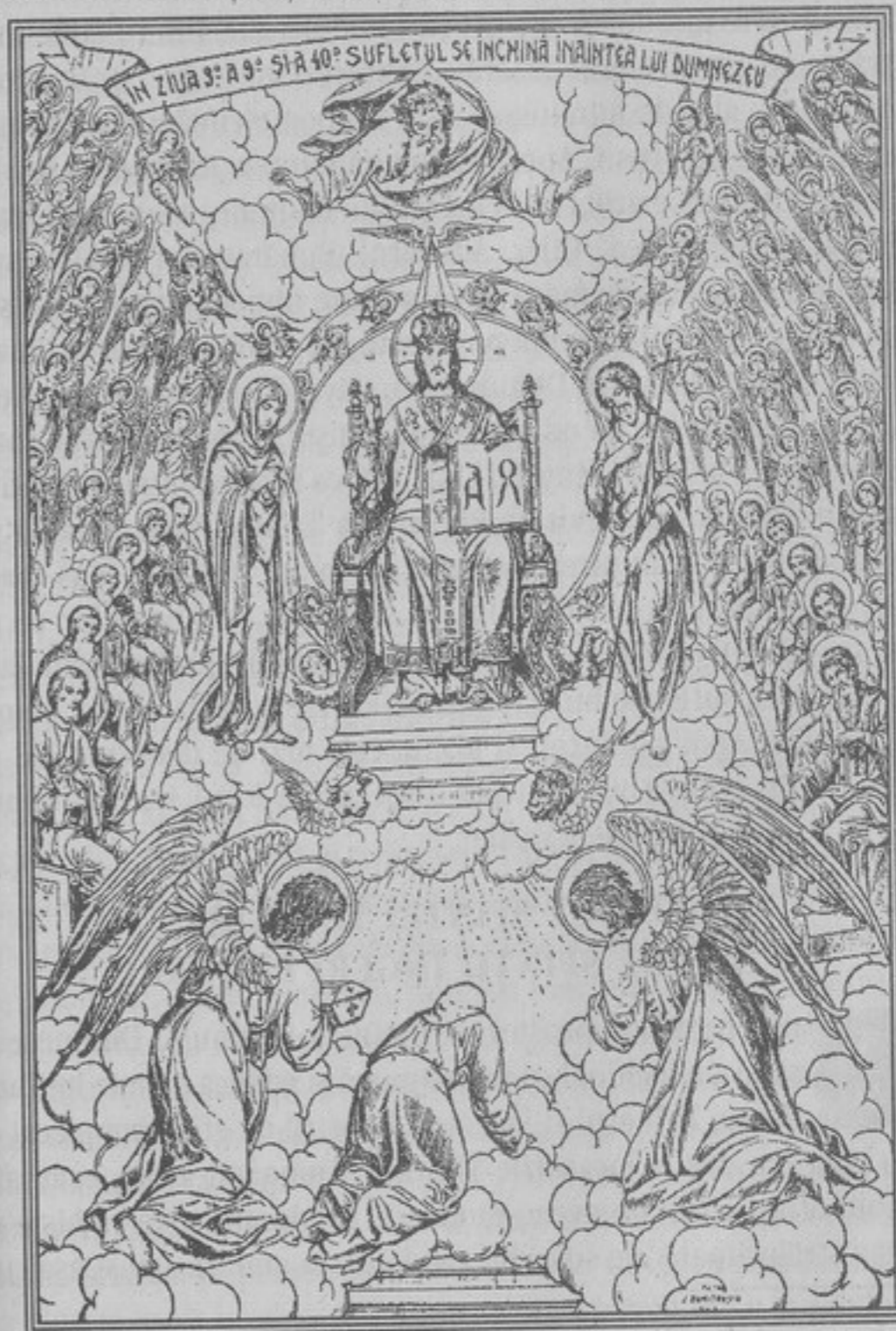
Văzându-mă în mâinile îngerilor, care mergeau împreună cu mine, au alergat toți înaintea mea și se bucurau foarte mult că s-a mântuit un suflet în ceasul acela, învrednicindu-se a se sui pe treptele văzduhului în împărăția Cerurilor.

Petrecându-ne acei tineri minunat de frumoși, cântau o cântare prea dulce și foarte veselitoare la auz, pe care niciodată n-am mai auzit-o, cât am trăit în lumea amăgitoare. În dulceața acelei cântări, îngeresti ne-am suit tot mai sus pe treptele cerurilor, ca să ne închinăm Scaunului Dumnezeirii, lui Dumnezeu Celui proslăvit în Sfânta Treime: Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt, Domnul domnilor și Stăpânul stăpânilor, Împăratul împăraților și Dumnezeul dumnezeilor.

SFÂNȚA TEODORA SE ÎNCHINĂ A TREIA ZI ÎNAINTEA LUI DUMNEZEU

Luându-și zborul îngerii s-au suit cu mine tot mai sus în înălțimea cerurilor, unde am văzut înaintea noastră un nor, nu ca acela care umblă pe sub cer, deasupra pământului și deasupra oamenilor, ci cu totul altfel, minunat și luminat. Fața norului aceluia era foarte plăcută, ca floarea, ca garoafa și ca trandafirul cel foarte mirositor, dar cu mult mai frumos și mai strălucit la vedere și mai mirositor decât acestea însutit și înmiit. Norul acela minunat s-a dat în lături, făcându-ne loc a trece înainte. Mai sus, deasupra aceluia nor, s-a arătat un alt nor, întins ca un acoperământ alb ca lumina. Și acela s-a dat în lături ca și cel dintâi. După aceasta un alt nor s-a arătat înaintea noastră, asemenea aurului, slobozind lumină ca focul din părțile lui cele de-a dreapta. Și acesta s-a dat în lături ca și ceilalți.

De acolo mai înainte era o curte minunat de înfrumusețată, acoperită cu lespezi de aur, împestrițate cu multe feluri de frumuseți artistice și foarte plăcute vederii, asemenea unor flori: garoafe, crini și altele de mult preț. Din acelea ieșea cu îmbelșugare multă mireasmă foarte plăcută, ca și cum toate ar fi fost un izvor îmbelșugat de bunătăți, foarte dulce și minunat de plăcut, încât mintea omului se clatină de frumusețea și de buna lor mireasmă. Acolo stătea un om

asemenea focului. În acel loc al cerului venea din înălțime, de la Dumnezeu, o mireasmă prea dulce și veselitoare.

Mergând de acolo mai înainte, am privit în sus, tot mai în sus în nemărginita înălțime. Acolo am văzut foarte înalt Scaunul lui Dumnezeu, alb înmiit, slobozind raze ca niște fulgere ce lumineau toate părțile acelea, săturând cu acea priveliște preadulce pe toți câți s-au învrednicit să locuiască acolo. Împrejurul lui Dumnezeu stăteau niște tineri foarte minunați, încinși cu brăie de aur, fiind foarte înalți și strălucind preafrumos. Ei erau îmbrăcați cu haine strălucitoare de mult preț, atât de minunate, încât nu poate cuvântul omenesc a le descrie, nici a povesti. Apropiindu-ne înaintea celui prea înfricoșat Scaun, care ni se arăta în nemărginita înălțime, acoperit și împodobit cu: Înțelepciunea, Tăria, Adevărul, Bunătatea și cu Dreptatea Divină, am văzut atât de mare slavă, pe care nimeni nu poate s-o spună (a). Atunci, îngerii care mă povățuiau, au cântat de trei ori înaintea înfricoșatului Scaun al Dumnezeirii, slăvind cu cutremur pe Nevăzutul Dumnezeu, care Se odihnește pe dânsul. Apoi iarăși s-au închinat: Tatălui și Fiului și Sfântului Duh. Cei ce stăteau în acea înălțime prea luminată, au proslăvit pe Preasfânta Treime, împreună cu noi bucurându-se de mântuirea mea (b). Acolo am auzit un glas foarte blând și lin, plin de multă dulceață și veselie, zicând celor ce mă aduseseră: „Duceți-o prin toate locașurile Sfinților, după rânduiala ce aveți a face cu sufletele binecredincioșilor creștini Ortodocși, împrejurul Raiului. Apoi s-o duceți și jos, în cele mai de dedesubt ale pământului. De acolo s-o duceți și s-o așezați în locul său de odihnă, unde M-a rugat robul Meu Vasile“.

SUFLETUL SFINTEI TEODORA E DUS DE SFINȚII ÎNGERI PRIN RAI

După ce ne-am prosternat înaintea Scaunului Dumnezeirii și ne-am închinat cu foarte multă și adâncă pietate lui Dumnezeu, Ziditorul și Purtătorul nostru de grijă, am plecat de acolo și ne-am dus la locașurile Sfinților. Ajungând acolo, erau atât de mulți Sfinți, încât nu aveau număr. Ei lumineau foarte ca niște raze prea strălucitoare ale soarelui când este la amiază sau și așa cum

a) 1 Cor. 2, 9. (b) Lc. 5, 32; 15, 7, 70.

sunt ele, foarte plăcute și roșii, când apune. Acolo în mijlocul Raiului erau întinse în chip negrăit, în forme de piramide, care slobozeau raze înfricoșate, locuințele cele de Dumnezeu zidite ale Sfinților, în locul vederii cerești, unde curge Izvorul cel fără de moarte, apa și băutura vieții și odihna cea adevărată, în care se odihnesc Sfinții. Acolo am văzut niște palate împărătești foarte minunate, artistic lucrate și zugrăvite. Ele se deosebesc unele de altele.

Acele minunate locașuri ale Sfinților erau deosebite în strălucirea cu care erau zidite de Dreapta lui Dumnezeu, în felurite forme arhitectonice, destinate fiecărei tagme a Sfinților, ce stau acolo și petrec în veci. Sfinții, privind (unii pe ale altora), acele minunate locașuri de mare frumusețe, nu se mai pot sătura admirându-le. Acele sfinte locașuri sunt foarte deosebite între ele. Într-un minunat chip artistic și arhitectonic, foarte strălucitor luminate și pline de fericire sunt locașurile Sfinților Apostoli, în alt fel ale Proorocilor, în alt fel ale Sfinților Ierarhi, în alt fel ale Sfinților Mucenici, în alt fel ale Cuvioșilor pustnici și în alt fel ale Dreptilor. Fiecare ceată de Sfinți și fiecare Sfânt își va avea locuința lui, așa cum și-a pregătit-o din faptele lui cele bune pe care le-a făcut în lumea trecătoare. Despre mărimea, lungimea și lățimea lor, nu se poate preciza așa sunt de mari, minunate și pline de fericire. Toți Sfinții, când ne-au văzut, ieșeau din sfintele lor locașuri veseli, mă sărutau, se bucurau și se veseleau foarte mult de mântuirea mea.

Mergând noi de la acele fericite locașuri mai înainte, am ajuns la sânul Patriarhului Avraam, adică în locul în care locuiește el. Acolo era multă, nepovestită și nevestejită slavă, plină de dulceața cerească, de trandafiri minunați și mult mirositori, și de mireasma care izvorăște din acele flori cerești. Acel locaș minunat era plin de veselie multă și dulce, așezat într-un loc foarte frumos și bine potrivit, într-un văzduh sănătos și dulce care avea multă frumusețe și care procura multă desfătare și mângâiere omului care-l vede. Frumusețea, strălucirea și bogata fericire care-i acolo, ori încât de multe chipuri le-aș cerca și m-aș ispiti să le arăt sau să le istorisesc, nici cu cuvântul, nici altfel nu mă simt în stare a le putea spune. Acestea s-ar putea pricepe în parte sau puțin, când le va cerca cineva singur, de la sine și le va înțelege cu mintea lui, pricepându-le după descope-

ririle Divine sau Sfintele Scripturi, Vietile Sfinților și istorisirile lumațiilor Dascăli ai Sfintei Biserici.

În acel loc sunt zidite palate cerești cu strălucite raze luminătoare tuturor patriarhilor: lui Avraam, lui Isaac și lui Iacob-Israel. Ele sunt zidite cu meșteșug Dumnezeiesc de Însuși Dumnezeu Atotputernicul, întocmite foarte frumos și cu multă măiestrie, strălucind cu raze înfricoșate și nenumărate. Acolo locuiesc copiii cei botezați ai creștinilor, care au murit fără păcate. Acolo, împrejurul acelor locașuri, este nepovestită slavă și neîncetată bucurie. Acolo am văzut douăsprezece scaune strălucitoare pe care ședea cei doisprezece Patriarhi din care se trag cele douăsprezece seminții ale lui Israel. Și precum vede cineva raza soarelui care strălucește, dar nu poate s-o prindă nicidecum, așa și sufletele tuturor Sfinților, se văd de altcineva ca și cum ar avea trupuri, dar ca și razele soarelui nu se pot prinde de mâna trupeză.

În cele șase zile destinate de Domnul, din ziua a treia până în ziua a noua, am cercetat Raiul cu toate împrejurimile lui și am văzut negrate frumuseți și fericiri ale Sfinților din Patria Cerească (a). Acolo în locașurile cerești am văzut și sufletele unora din rudeniile, prietenii și cunoscuții mei din viața pământească, care se veseleau minunat.

SUFLETUL SFINTEI TEODORA SE ÎNCHINĂ LUI DUMNEZEU A DOUA OARĂ LA NOUĂ ZILE, APOI CERCETEAZĂ IADUL

Uimită de frumusețile, plăcerile, bucuriile, veseliile și nenumăratele fericiri văzute în toate locurile Raiului, după aceea iarăși am venit a doua oară, adusă de Sfinții Îngeri, și m-am prosternat și închinat înaintea lui Dumnezeu. După aceea am fost trimisă în iad, în laturile cele mai de jos ale pământului, ca să cercetez și să văd muncile creștinilor, păcătoși în viața lor și negrijiți sau necurățiți, precum și ale celorlalți păcătoși, schismatici, eretici și sectari. Acolo, în cele de dedesubt ale pământului, am văzut adâncul iadului, unde a zdrobit Domnul nostru Iisus Hristos

a) Mt. 8, 77; 25, 34-40; Ioan 14, 2-3; 12, 26; Filip 3, 20-27; Efs. 2, 6; Evr. 13, 74; 12, 22-24; Apc. 21; 22.

Dumnezeu pe satana și pe îngerii lui. De acolo ne-am întors spre apus la locurile în care sunt amarele munci și pedepse, ce așteaptă pe nefericiți. Sfinții Îngeri mi-au arătat muncile păcătoșilor, zicându-mi: „Vezi, de câte munci te-a slobozit Domnul!” Acolo în unele subterane ale iad, am văzut înfricoșatele temnițe în care erau încuiate sufletele păcătoșilor celor morți, care s-au născut din începutul lumii, multe, multe, foarte multe, ca nisipul mării sau ca țărâna pământului, ca stelele cerului, ca frunza codrului și ca iarba de pe globul pământesc. Ele erau întemnițate în aceea beznă și grozăvie infernală spre a nu putea să vadă niciodată prea dulcea lumină pentru lespedea păcatului care zăcea asupra lor. Toate sumedeniile acelor suflete întemnițate strigau, țipau: „Vai mie ! Vai mie!” Și într-una grăiau cuvinte de mare jale, plângând amarnic. Ele pururea flămâneză de mâncarea cerească și însetează după băutura mântuirii lor, și fiind goale de Darul lui Dumnezeu, aud veșnic groaznicele muștrări divine: „Fiule! Adu-ți aminte că tu ți-ai lua plata în lumea trecătoare: îngâmfări, răzbunări, beții, imbuibări, desfrânări, trândăvii, agonisiri deșarte, petreceri anticreștinești, laude umflate, ospete păgânești, pogorârea în rândul dobitoacelor (a). Toate sufletele acelea țipau groaznic de durere și chin: „Oh! Vai! Vai! Vai!...” și nimenea nu este căruia să-i fie milă ca să le ajute.

Mergând eu (cu sufletul) prin întunecatele locuri în care se muncesc păcătoșii, se luminau locurile acelea de Sfinții îngeri ca și cum ar fi fost lumină. Ei luminau pe acolo ca focul în întuneric. Sufletul meu atunci în lumina aceea a Îngerilor, vedea toate muncile care se aflau acolo, pentru ca să știe din ce înfricoșată întunecime, amărăciune și grozave munci a scăpat, nelăsându-se a mai trăi în păcate și pocăindu-se, prin viețuirea cu cinste în poruncile Domnului, umblând cu multe feluri de chipuri creștinești în viața cea bună și duhovnicească în tot restul viețuirii sale pe pământ. Cutreierând iadul cu muncile păcătoșilor, am văzut și pe mulți dintre rudeniile, prietenii și cunoscuții mei în timpul celor treizeci de zile. Unul dintre preadulcii îngeri care mă conduceau, m-a întrebat, zicându-mi: „Teodora! Oare tu știi cum că astăzi bunul tău Părinte Vasile, îți face pomenirile cele de patruzeci de zile ale tale, după rânduiala cu care se

a) Lc. 16, 25; 1 Cor. 6, 9-70; Gal. 5, 79-27; Ps. 48, 72-27.

pomenesc morții în cele patruzeci de zile?” Auzind acestea, am cunoscut eu ticăloasa că au trecut patruzeci de zile de când murisem.

SUFLETUL SFINTEI TEODORA SE ÎNCHINĂ A TREIA OARĂ, ÎN A PATRUZECEA ZI, LUI DUMNEZEU CARE-I RÂNDUIEȘTE PROVIZORIU LOCUL DE ODIHNĂ

Darul Milostivului Dumnezeu umbrindu-mă, m-am umplut de mângâiere văzând din ce primejdii și infernale grozăvii am fost izbăvită. Plină de adâncă recunoștință, am înălțat fierbinți rugăciuni de mulțumire lui Dumnezeu, care a rânduit să fiu povățuită și ajutată de duhovnicescul meu Părinte Vasile. Atunci m-au luat sfinții îngeri și scoțându-mă din iad, m-au dus iar în înălțimea cerurilor, într-un zbor, ca gândul, înaintea Scaunului Dumnezeirii. Acolo, a treia oară m-am prosternat și m-am închinat lui Dumnezeu: Tatăl, Fiul și Sfântul Duh, mulțumindu-I din răputeri pentru nemărginita Sa dragoste cu care a iconomisit mântuirea mea... Din înălțimea Scaunului Dumnezeirii, am auzit un glas prea dulce, foarte plăcut și mângâietor: „Îngerii Mei iubiți, luați acum sufletul acesta salvat, și-l duceți în locașul robului Meu Vasile, care iată, și azi, în a patruzeci zi, se roagă pentru odihna lui“. Sfinții Îngeri, luându-mă de acolo, m-au adus în locuința aceasta, pe care o vezi, și care nu este a mea, ci a Cuviosului Părinte Vasile cel încredințat rob al Domnului și Părinte duhovnicesc al nostru și al altor fii și fiice duhovnicești. El aflându-se încă în lumea aceea, cu viața lui Sfântă, povățuiește multe suflete rătăcite, readucându-le lui Dumnezeu ca un dar de mult preț, ca o tămâie și mireasmă cerească, prin buna pocăință, cu adevărata mărturisire, împlinirea canonului și facerea roadelor vrednice de pocăință spre lauda și slava Lui.

Privește și vezi că aici locuiesc și alte multe suflete împreună cu mine, pe care le-a povățuit la mântuire mai înainte de mine. El le-a păzit nevătămate cu Darul lui Dumnezeu, și le-a curățit așa bine, încât s-au mântuit. Pentru că ai venit aici, apoi află că și sufletele robilor lui Dumnezeu, Ioan și al soției sale Elena, sunt aici, pentru că l-au primit pe Sf. Vasile în casa lor și au slujit lui în lumea trecă-

toare (a). Mai sunt și alte suflete aici în locașul acesta, acelea pe care el le-a învățat și le-a povățuit mai înainte cu mulți ani, aducându-le în viața aceasta cerească, dar numele lor nu-l știu nicidecum. Acum e vremea să mergem să vezi locașurile noastre. Află că domnul meu, omul cel vorbitor cu Dumnezeu, bunul nostru Părinte Vasile, a venit aici mai înainte decât tine“.

PĂRINTELE GRIGORE VEDE PE SFÂNTUL VASILE ÎN LOCAȘURILE CEREȘTI

Anele ca acestea auzind eu, am urmat pe Cuv. Teodora și am intrat mai înăuntrul minunatelor locașuri. Acolo căutam la doamna Teodora, cea vrednică de pomenit și povățuitoarea mea și priveam la fața ei, pe care se turnase de Sfântul Vasile untdelemn sfânt și mir de mult preț, că era așa de luminoasă încât m-am înspăimântat de această minune. Ea mergea înaintea mea purtând haină de in ca zăpada și capul ei era acoperit cu o luminoasă maramă. Mergând așa după ea, am intrat într-o curte pardosită cu lespezi, cu totul de aur și împiestrițate în multe feluri, care străluceau cu multă podoabă prea minunată. Pe acelea nu era nici un fir de praf, nici păianjeni, nici altfel de gunoaie nu se vedeau acolo nicidecum. Printre acele prea strălucite lespezi de aur erau sădiți mulți copaci tineri, feluriți; foarte frumoși și minunat de plăcuți. Toate câte se aflau în acea mare curte maiestuoasă, provocau celor ce le priveau o nespūsă bucurie, veselie și fericire. Căutând la răsărit, am văzut niște palate înfricoșate, făcute ca de foc, înalte și foarte minunate, dar n-am intrat în ele. Aproape de treptele palatelor acolo, era așezată o masă mare ca de treizeci de coți, făcută dintr-o piatră de mult preț, ce se numește smaragd și din care ieșeau niște raze prea luminoase.

Acolo mai era sădit la răsărit un migdal prea frumos și foarte înflorit, plecat deasupra mesei ce-o acoperea toată, dând o mare plăcere privitorului. Deasupra mesei stăteau peșchire (niște acoperăminte de masă) cu totul de aur, în chipul fulgerului, ca niște pietre de mult preț: smaralde, safire, sardonice verde, galben și de toate pietrele cele

a) Mt. 5, 7; 6, 20; 19, 27; 25, 24-40; Lc. 12, 31-44; 16, 9.

scumpe care erau în rai, cu zugrăveli de nenumărate feluri și foarte frumoase. Bucatele care stăteau înaintea persoanelor pe masă erau niște minunate poame colorate foarte frumos, având pe ele flori roșii și albe, ca și culoarea garoafelor, a trandafirului și a crinului mirositor, și alte culori de multe feluri, ce nu se pot povesti. Deasupra mesei pe peșchire erau puse flori foarte frumoase. De asemenea erau și multe poame minunate, care slobozeau nepovestite mireme și care sunt neînțelese de gândul omului și cu neputință a le arăta prin cuvinte. Fiecare poamă avea mireasma ei deosebită și foarte plăcută. Toate miremele acelea erau înzestrate cu atât de mari daruri, că dădeau o foarte mare veselie privitorilor, încât nu se mai săturau inimile celor ce le vedeau. Acolo era și sfântul nostru Părinte, Marele Vasile, șezând pe un scaun minunat în capul mesei. El se odihnea cu slavă mare, ca un stăpânitor și domn al acelor frumuseți. Scaunul lui era verde și minunat, având o deosebită strălucire înfricoșată și prea plăcută. Aceia care mâncau împreună cu dânsul din acele minunate poame și se mângâiau, nu erau oameni purtători de trup gros, ci fiecare din aceia erau ca o rază a soarelui luminos. Ei aveau fețele de oameni plini de vigoare, frumoși și tineri, cu toată alcătuirea părților mădularelor lor, dar în lumina, frumusețea și în spiritualitatea lor nu se puteau deosebi mai bine și mai clar care erau bărbați și care erau femei. Acei fericiți oameni, parte bărbătească și femeiască, pe cât mâncau din acea masă minunată, pe atâta se înmulțeau poamele cele împărătești și minunate pe acea duhovnicească și cerească masă, gătită de la Dumnezeu pentru toți cei care locuiau acolo.

Toți care mâncau, se săturau din cele puse pe masă și se arătau plini de bucurie și veselie. Ei vorbeau unii cu alții cu zâmbire lină și blândă, grăind între dânsii cu glas dulce și prea frumos. Oarecare tineri luminați care străluceau ca zăpada nematerialnică, subțire, neprinsă și nepipăită de mână omenească, le umpleau vasele cu băutură roșie în chipul trandafirului. Când cineva din aceia apuca acel minunat pahar să-l bea, îndată ce-l turna în gura lui, săturându-se de dulceața și lucrarea Sfântului Duh, stătea foarte mulțumit și fericit în toată ființa sa câtva timp, strălucindu-i fața ca un trandafir tânăr când iese din bobocul său. Toți aceia care le stăteau înainte

și le slujeau, erau niște tineri foarte frumoși și luminați la față, albi ca lâna alba, brațele mâinilor lor erau mai albe decât laptele, îmbrăcați cu haine roșii, vopsite foarte frumos, picioarele lor erau mai strălucitoare decât zăpada, încingătorile lor erau niște curele vopsite cu trei culori vii ca un curcubeu ceresc (ca și cum ar fi fost făcute din trei feluri de panglici colorate foarte frumos). Pe capetele lor ei purtau niște cununi de aur cu pietre de mult preț și cu mărgăritare, cu mare meșteșug făcute.

PĂRINTELE GRIGORE VORBEȘTE CU SFÂNTUL VASILE ÎN RAI

Gu luându-mă după minunata Teodora care mergea foarte ușor și sprintenă înaintea mea prin acele fericite locașuri ale Raiului unde se veseleau plăcuții lui Dumnezeu, am ajuns la Părintele nostru Vasile, de care s-a apropiat și a vorbit pentru mine. În acel moment, el zâmbind, a privit la mine și mi-a poruncit să mă apropii. Apropiindu-mă eu de dânsul, i-am făcut după obicei, metanie până la pământ (a), și-i ceream rugăciunea și binecuvântarea lui. Atunci l-am auzit zicându-mi cu glas încetșor: „Dumnezeu, să Se milostivească spre tine, fiule, și să te miluiască, să-Și lumineze Fața Sa peste tine și să te binecuvinteze ca să te sature de toate bunătățile pământestii și cerești, și să-ți ajute din Locașul Său cel Preasfânt“ (b). Șezând eu după primirea binecuvântării jos pe lepedele acelea de aur, Sfântul și iubitul meu Părinte s-a atins cu mâna sa de mine, și ridicându-mă cu dragoste sfântă, arătându-mi cu degetul, mi-a zis: „Vezi pe Teodora pe care o căutai s-o vezi și pentru care mă rugai mult? Iată, de acum poți să știi ce s-a făcut cu ea și în ce loc s-a așezat. Așadar, să nu mă mai superi mai mult pentru dânsa“. În acel timp cinstitul și binecuvântatul de Dumnezeu, suflet al Cuvioasei maicii Teodora, căutând la mine cu veselie, îmi zise: „Dumnezeu să-ți dea plată, fiule Grigore, că ai avut atâta grijă pentru mine smerita. Iată, pentru aceasta și atotputernicul Dumnezeu ți-a împlinit dorința ta, cum și pentru rugăciunile Părintelui și Dascălului nostru Vasile, care a făcut mari faceri de bine și bunătăți

a) 4 Împ. 2, 15; 4, 37; 1 Cor. 16, 16; Apc. 3, 9. (b) Evr. 5, 4-5; 7, 7; Num. 6, 23-24.

cu noi amândoi". În momentul acela când îmi vorbea așa, priveau cu multă plăcere la noi, toți fericiții aceia ce erau de față la acea minunată masă, unde ședeau și se bucurau. După aceea Cuviosul Vasile a zis Teodorei: „Mergi împreună cu el ca să-i arăți frumusețea pomilor și a tuturor bunătăților cerești care sunt în locașul nostru“.

Ducându-mă ea către porțile cele de-a dreapta ale grădinei, privind, am văzut o poartă minunată făcută din aur. Zidul acelei grădini era înalt înăuntru. Acea minunată grădină era împodobită cu multe verdeturi, cu copăcei de aur și cu trandafiri prea frumoși, plini de o bogată mireasmă. Minunându-mă eu de aceea frumusețe și de dulceața cea nemăsurată, care nu se putea asemăna nici cu toate cele mai mirositoare miresme ale lumii pământene, căutam cu mintea mea să cuprind cât mai bine acelea pe care mi le arăta. Acolo am văzut șaptezeci de feluri de copaci și o mulțime nenumărată de felurite legume, flori și ierburi foarte plăcute, care nu aveau număr. Fiecare din acei minunați pomi era îmbrăcat cu negrăit rod. Ramurile lor erau plecate de mulțimea frumoaselor și plăcutelor roade care nu se vestejeau, nici nu putrezeau, pentru că erau cerești și fără de moarte.

După cum observam, în ei se vedeau poame de acelea frumoase, din care erau puse pe masă. Copacii aceia erau așa de minunați, încât mintea stă în loc uimită la vederea frumuseții lor, a lungimii și înalțimii lor și a plăcutelor și minunatelor lor roade. Niciodată în viață nu mi s-a întâmplat să văd astfel de pomi mari. Doamna Teodora mi-a zis atunci:

„Acestea te fac să te minunezi?! O, de-ai fi văzut tu raiul acela pe care l-a sădit Dreapta Domnului la răsărit cu minunatele locașuri, palate, grădini, pomi, flori și alte multe bunătăți foarte plăcute (a), te-ai fi înspăimântat foarte mult și ți s-ar fi uimit mintea ta și ai fi rămas înmărmurit. Da, fiule Grigore, da, fiindcă de ai fi pus pe acestea înaintea acelora, acestea ar fi fost cu adevărat o umbră, un vis înaintea lucrurilor dintr-însul, care stau pururea așa cum le-a făcut Dumnezeu, cum le și vedeau chiar de pe pământ anumiți oameni aleși ai Lui, luminați de sus” (b).

a) Ioan 14, 2-4. (b) Mt. 11, 25-27; Ioan 16, 12-15; Rom. 8, 26-30; Vezi Sfântul M. Doroteia, Cuv. Eufrosin bucătarul, ș.a. V. Sf. 6 febr.; 11 sept.

Văzând eu acele minunății, am zis: „Te rog, doamna mea, spune-mi cine a sădit acest Rai? Arată-mi te rog și aceasta, de vreme ce n-am mai văzut astfel de lucruri minunate și frumuseți plăcute“. Ea mi-a răspuns: „Și de unde ai fi putut să vezi astfel de minunății și milă gătită de însuși mâinile Atotputernicului Dumnezeu, aflându-te încă în lumea cea vremelnică? Toate acestea, fiule, pe care le vede sufletul nostru (ca și cum ar fi pământești) sunt cerești, și ne bucurăm de dânsesele cu ființa sufletului nostru.

Acestea, fiule, aici în locașul acesta, sunt ostenele și sudorile Cuviosului Părintelui nostru Vasile, care din copilărie până la adânci bătrânețe și-a agonisit prin ostenele lui, posturile, privegherile, culcările pe jos, rugăciunile, plecările genunchilor, mătâniile, închinăciunile, răcelile de frig, relele pătimiri pe care le răbda în pustietăți, mâncarea slabă a rodurilor sălbatice și a ierbii timp de mulți ani, mai înainte de a veni în Țarigrad, din voia lui Dumnezeu, pentru ca să se mântuiască mulți printr-însul, lacrimile pocăinței și suferirea îngrozirilor și a loviturilor dureroase de la potrivnicii săi... Iată, îndelunga-răbdare cu mulțumire lui Dumnezeu a acelora și a altor lipsuri și suferințe, i-au agonisit lui acest minunat rai, pe care îl vedem aici.

Da, fiule, să știi că toți oamenii lui Dumnezeu care pătimesc în lumea cea trecătoare: ostenele, neazuri felurite și rele pătimiri pentru împlinirea dragostei de Dumnezeu, a săvârșirii sfintelor Lui porunci, se învrednicesc aici de astfel de plată și odihnă de la Cel Preaînalt, bucurându-se în veci și veselindu-se pururea.

Aceasta o arată și psalmistul David, zicând: „*Fericiți toți cei ce se tem de Domnul, care umblă în căile Lui. Rodul ostenelelor tale vei mânca... Blagoslovi-te-va Domnul din Sion și vei vedea bunătățile Ierusalimului în toate zilele vieții tale...*“ (Ps. 127). Din aceste cuvinte reiese că oricine se teme de Dumnezeu și se ostenește a crede și a vieții cât mai curat creștinește, vremelnic, se va bucura veșnic. Acestea și multe altele asemenea ne arată Dumnezeieștile Scripturi, încurajându-ne la o viețuire cât mai bună, cât mai curată și cât mai duhovnicească.

Minunându-mă eu, mult mă uimeam cum mi-a spus aceea că nu eram acolo cu trupul, ci numai gânditor cu sufletul. În acel timp mă

și cercam și mă pipăiam pe mine însumi să văd de port trup, prinzându-mă și ținând cu mâna de cap, de corp, de picioare și mâini... pipăindu-mă și cercându-mă eu bine ca să cunosc carnea și oasele mele, mi se părea ca și cum s-ar fi cercat cineva să prindă văpaia focului sau razele soarelui, și s-ar fi părut cum că mâna lui o ar ținea pe loc, pe când în realitate nu ținea nimic, pentru că nu poate să le prindă, ca unele ce sunt străine de fire. Așa am pățimit și eu. Având mintea întregă și gândul meu, mă înspăimântam de acelea pe care le vedeam cu duhul și cu mintea mea.

Apoi părându-mi-se că ne-am întors la curtea aceea și la poarta pe care am intrat în locuințele raiului, am aflat toate pe care mai înainte le văzusem că erau pe masă, pe care o împodobea Dumnezeiasca așezare. Apoi heretisind eu pe fericita și iubita mea maică Teodora, m-am dus de acolo.

DUPĂ VEDENIE PĂRINTELE GRIGORE SE DUCE LA SFÂNTUL VASILE CARE ÎI AMINTEȘTE DE CELE VĂZUTE PRIN RAI

Smerindu-mă și venindu-mi în sine după această vedenie, mă minunam singur de cele văzute în acea noapte din mila lui Dumnezeu. Atunci am început a socoti bine pentru sinemi; cine sunt și unde mă aflam. Acelea toate pe care le-am văzut și cu care m-am înștiințat, le-am pus bine în mintea mea pentru ca să nu uit ceva din ele. După aceea, sculându-mă, m-am dus către bunul meu Părinte, socotind cam ce are să-mi spună pentru aceasta, spre a înțelege cât mai bine, oare de la Dumnezeu le-am văzut, sau de la vrăjmașul!?

Ajungând eu la dânsul, am făcut obișnuita metanie și luând binecuvântarea, mi-a poruncit să stau mai aproape, zicându-mi: Știi tu, fiule Grigore, că în noaptea aceasta am fost împreună? Eu m-am prefăcut că nu știu nimic, cercând cu asta, ce are să-mi zică.

Atunci i-am răspuns: „Și unde să fi fost, în altă parte, domnul meu, fără numai pe patul din casa mea, pe care am dormit cu multă dulceață!“

SFÂNTUL VASILE DESCOPERĂ UCENICULUI SĂU VEDENIA

Siind eu oarecum surprins din întrebarea Părintelui meu duhovnicesc Vasile și cugetând la cele ce întâlnisem în vedeniile mele, pe când eram amândoi în chilia lui, îmi zise încetișor: „Fiule Grigore! Ce te silește pe tine a tăinui cele ce ai văzut în vedenie? Pentru ce te ferești a-mi povesti cele ce Dumnezeu ți-a descoperit în noaptea aceasta? Da! O știu și eu aceasta cu adevărat, fiule, că tu cu trupul ai dormit pe pat, dar cu duhul și cu mintea ta te-ai plimbat într-alt loc. Au, nu știi câte ți-am arătat eu în noaptea aceasta? Spune-mi, n-ai fost tu la Teodora în vedenie? N-ai ajuns la locuința mea cea cerească, unde alergai să mă ajungi, și ai bătut la poarta cea mare și ieșind Teodora, te-a primit bucurându-se și ți-a povestit despre ieșirea sufletului și moartea ei? Cum cu multă silă și groază a trecut întunecatele vămi ale văzduhului și spurcații draci, măcar deși noi i-am ajutat mult și am scăpat-o? Au, n-ai intrat în curte cu dânsa din porunca mea? Au, n-ai văzut acea minunată masă și așezarea ei, și lucrurile cele minunate care le avea pe ea și rodurile cele frumoase care stăteau acolo pe masă? N-ai văzut tu ce minunați erau acei tineri care slujeau la aceea masă? Nu stăteai tu și socoteai frumusețea ce-o aveau acele minunate și preaslăvite palate, deși ai stat departe de dânsa, nesuindu-te sus? Au n-ai venit înaintea mea și ți-am arătat pe Teodora, pentru care m-ai rugat mult ca s-o vezi unde a ajuns? Au, nu te-a luat aceia, după porunca mea și ați intrat împreună în locașul meu? Au, nu știi că ți se părea că țineai cu mâna ta acele ierburi de aur și nedumerindu-te, te înspăimântai de frumusețile și de mireasma pe care o aveau florile acelea? După aceea au n-ai văzut pomii aceia înalți și roditori și nemăsurata frumusețe a rodurilor? Au n-ai văzut pe toate acestea care-ți zic, în noaptea trecută? Cum dar zici că n-ai fost în altă parte nici n-ai văzut vreun lucru?!“

Auzind eu aceste cuvinte care ieșeau ca o văpaie din gura lui, punând în mintea mea arătat adevărul despre care îmi amintea, am leșinat, apoi am rămas fără de glas, am început să vărs multe lacrimi și să-mi ud fața cu ele, socotind ce fel de om mare și sfânt al lui

Dumnezeu este Părintele meu duhovnicesc și cum, cu adevărat, ca și cum s-ar fi aflat acolo cu trupul, precum și cu duhul, așa le știa pe toate, i-am răspuns cu inimă umilită: „Cu adevărat, Sfinte a lui Dumnezeu, așa sunt toate și așa le-am văzut, precum mi le-ai spus. Nu este nici un neadevăr în descoperirea asta. Mulțumesc, mulțumesc și iarăși mulțumesc Domnului Dumnezeului nostru Celui Preaînalt, care m-a ajutat pe mine ticălosul și nevrednicul, ca prin astfel de mari bunătăți, să te cunosc și mai bine, și să fiu și eu sub acoperământul purtării tale de grijă și sub aripile Lui, ca să mă învrednicesc de aceste felurite, proslăvite și înfricoșate minuni“.

Apoi, fericitul mi-a zis: „De vei petrece bine în viața ta, așa precum voiește Dumnezeu, de vei fugi de răutate și vei lucra fapta bună până la sfârșitul tău, după Sfintele Scripturi, după învățăturile sfinte, adevărate, mult folositoare ale Bisericii lui Dumnezeu și după sfaturile mele, te voi primi acolo după trecerea ta de aici, ca să fii împreună cu mine în veșnicile locașuri pe care mi le-a dăruit Domnul. Vei ști însă că eu mă voi duce din această lume mai înainte de tine, apoi și tu după puțin timp vei urma mie cu viață plăcută lui Dumnezeu și lucruri bune, după cum mi-a arătat mie Domnul. Dar ia seama bine, ca în timpul acesta cât vei viețui în lumea aceasta, să nu iasă din gura ta lucrurile acestea, pe care cu Darul lui Dumnezeu ți le-am descoperit. Tu ai să scrii smerita mea viață și lucrurile mele pe care le vei lăsa la cei din urmă, spre mare folos aceluia care le vor citi, asculta și urma. În scrierea povestirilor aceluia pe care le-ai văzut în descoperire, vei uni cu cele trecute și pe cele viitoare, care se vor face cu voia și ajutorul lui Dumnezeu de aici înainte“. Acestea zicându-mi, bunul meu Părinte, mi-a poruncit să mă duc la locuința mea și să mă silesc cu tot sufletul la mântuirea mea.

După aceea, în săptămâna înjumătățirii (cea din mijloc) a Postului Mare, în ziua de 25 martie, a praznicului Bunevestiri a Preasfintei Născătoarei de Dumnezeu și pururea Fecioarei Maria, Sfântul Vasile cel Nou, și-a dat sufletul său în mâinile lui Dumnezeu. Cinstitul său trup a fost înmormântat în Mănăstirea Sfinților Mucenici Flor și Lavru.

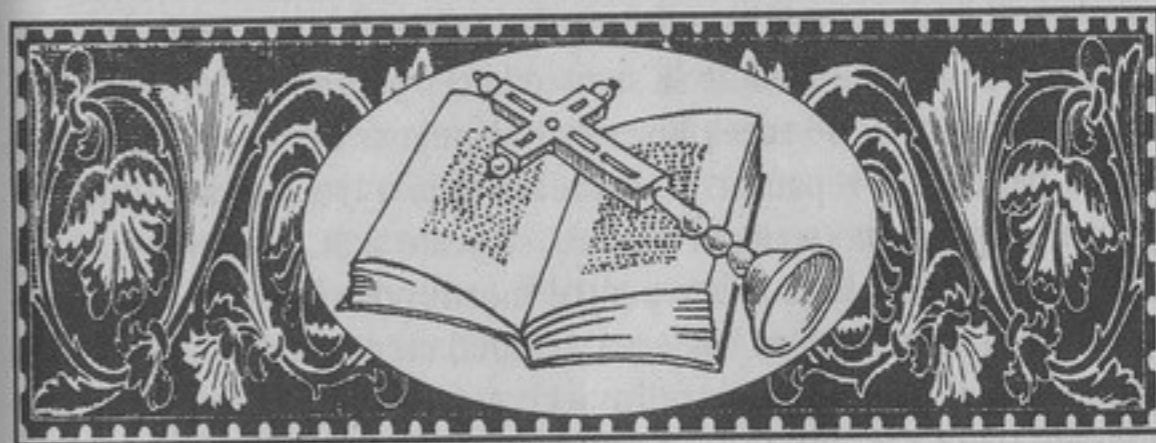
Atunci s-a făcut o vedenie unui om cinstit din Constantinopol. Acesta a văzut o casă mare și minunată, ale cărei porți erau împodo-

bite cu aur și cu pietre scumpe, iar deasupra porților era scris cu litere de aur, astfel: „Locașul și odihna veșnică a fericitului Vasile cel Nou“. Citind aceasta, bărbatul acela, se minuna de frumusețea zidirii acelei case. Pe când stătea el așa uimit, privind la acel minunat locaș strălucit și foarte frumos, iată un tânăr prea frumos, ieșind, i-a zis: „Ce te minunezi, o omule, voiești să vezi lucru și mai minunat?“ Deschizând porțile acelea, se vedeau înăuntrul palate prea frumoase și minunate, a căror frumusețe covârșea toată mintea omenească. Acolo pe un scaun împărătesc ședea Cuv. Vasile în mare slavă, înconjurat de mulți minunați și luminoși bărbați și femei, bătrâni, tineri și copii. Apoi se vedeau acolo și răsaduri prea frumoase, și toate cele văzute erau pline de bucurie și veselie. Înăuntru aceluia prea minunat, frumos și plăcut locaș, se auzea un glas, zicând: „O astfel de răsplătire iau după moarte toți cei ce L-au iubit pe Dumnezeu și I-au slujit cu osârdie!“ Această vedenie a spus-o bărbatul acela multora și toți cei ce auzeau, preamăreau pe Dumnezeu și cinsteau pomenirea Cuviosului Vasile, plăcutul lui Dumnezeu.

Fericiți, de mii de ori fericiți, vom deveni și noi de ne vom osteni cu bună chibzuială, pentru a ne învrednici părții iubitorilor de Dumnezeu, cu sfintele rugăciuni, cu fapte bune și cu Darul Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia împreună cu Tatăl și cu Sfântul Duh, I se cuvine cinste și slavă în veci. AMIN.

MĂRTURII DESPRE EXISTENȚA VĂMILOR VĂZDUHULUI

ÎNVĂȚĂTURI DESPRE VĂMILE VĂZDUHULUI

Renumita învățătura a ortodoxiei despre vămile văzduhului este în strânsă legătură cu judecata particulară. Deși Dumnezeiasca Scriptură nu o explică aceasta, ca și despre genealogia lui Melhisedec, împăratului Salimului și marele Preot al Celui Preaînalt (Fac. 14, 18-20), totuși reprezentarea figurată a acestei judecăți, întemeiată mai ales pe tradiție și conformă cu Dumnezeiasca Scriptură, se află în învățătura despre vâmi, învățătură foarte veche în Sfânta Biserică Ortodoxă. În istorisirea vieții Maicii Domnului aflăm că mai înainte de Adormirea sa, ea s-a rugat Fiului ei în Duh și adevăr, cerând între altele, ca El să n-o lase a o vătămă stăpânirea gheenei... să n-o lase a vedea pe stăpânitorul întunericului și înfricoșările lui, în ceasul ieșirii sale; ci El s-o primească în mâinile Sale cu care s-o ducă la cer, desigur pentru a nu mai vedea grozăviile acelea prin vămile văzduhului (V. Sf. 15 aug.).

Când se face și cum se face judecata particulară a sufletului, și ce rol au Vămile Văzduhului în săvârșirea acestui lucru, ne explică foarte clar Părintele Mitorofan, în celebra sa carte „Viața Repausărilor noștri”, scriind următoarele: „Când s-a îndeplinit misterul morții, sufletul despărțit de corpul său locuiește încă două zile pe pământ și vizitează împreună cu Îngerii, locurile unde el avea obicei de a face binele; el umblă împrejurul casei unde s-a despărțit de corpul său și rămâne chiar câte o dată lângă sicriul unde zace corpul

său. Apoi după exmplul Mântuitorului care a înviat a treia zi după moarte, tot sufletul trebuie să se urce la cer pentru a adora pe Creatorul universului. De aceea Biserica obișnuiește de a se ruga în ziua aceea pentru cel repausat. Se serbează deci a treia zi după moarte printr-un parastas (serviciul funebru, se poate și Sf. Liturghie) în folosul repauzatului. Acea zi are pentru morții noștri, ca și pentru noi, o legătură spirituală cu învierea Aceluia, ce ne-a dat viață, Care a pus temelia propriei noastre învieri. A treia zi se înmormântează mortul. Dând pământului corpul, ce ne este scump, să ne întoarcem sufletul și inima noastră către Învingătorul morții care ne-a dăruit nouă, și prin urmare și scumpului nostru răposat, biruința vieții asupra morții, biruință câștigată prin învierea Domnului.

Biserica ne afirmă în mod solemn, nouă fiilor săi, că Iisus Hristos a înviat și a dat viață celor ce erau în mormânt, deci și repusaților noștri. Să ne aducem aminte de aceasta, că învierea și viața nu sunt date decât prin harul Domnului nostru Iisus Hristos. Așadar, a treia zi corpul este înmormântat, în timp ce sufletul trebuie să se urce la cer: „*Și țărâna se va întoarce în pământ, precum a fost, și duhul se va întoarce la Dumnezeu, la Cel ce l-a dat pe el*” (Ecc. 2, 7).

Spațiul nesfârșit ce desparte pământul și cerurile, sau care este între Biserica triumfătoare și Biserica luptătoare, acest spațiu în limbajul obișnuit, ca și în Sfintele Scripturi și scrierile Sfinților Părinți, se numește *aer*. Astfel sub cuvântul de *aer*, trebuie să înțelegem aici, nu substanța eterică ce înconjoară pământul, ci simplu spațiul. Acest spațiu este plin de îngeri căzuți, a căror activitate constă în a întoarce pe om de la mântuirea sa, făcând din el instrument al răutății sale. Ei lucrează asupra activității interioare și exterioare a sufletului nostru, pentru a-l face părtaș la căderea lor. „*Ca un leu răcnind umblă, căutând pe cine să înghită*” (1 Petru 5, 8), așa a zis Apostolul Petru vorbind despre demoni. După mărturisirea vaselor alegerii Sfântului Duh, spațiul aerian servește de locuință duhurilor răului și noi credem în acest adevăr.

Sfântul Ioan Evanghelistul, care s-a făcut vrednic de a vedea marele taine Dumnezeiești în Apocalips, zice că îngerii căzuți au fost izgoniți din locuința lor cerească (Apc. 12, 7, 8). Deci, unde au găsit ei refugiu? După cartea lui Iov, noi vedem lămurit că locuința lor este

în văzduh (în aer), și Apostolul Pavel îi numește „*duhurile răutății răspândite în aer*”, și pe căpenia lor „*domnul puterii văzduhului*”. Îndată după căderea primilor oameni și izgonirea lor din rai, paza pomului vieții fu încredințată unui Heruvim; cu toate acestea un alt înger, înger căzut, se puse la rândul său în calea raiului pentru a împiedica pe om să intre în el. Porțile cerului se închiseră și domnul întinericului acestui veac nu lăsa să mai intre în rai nici un suflet despărțit de corpul său, și dreptii, afară de Enoh și Ilie, se coborau în iad ca și păcătoșii.

Cel dintâi ce străbătu trecerea neumblată a raiului, fu Iisus Hristos, biruitorul morții, sfărâmătorul iadului și din acel moment, porțile raiului se redeschiseră. După Domnul, tâlharul cel bun și toți dreptii Vechiului Testament, pe care el i-a scos din iad, trecură acea cale deopotrivă fără piedică. Sfinții fac această călătorie cu înlesnire, și chiar dacă duhurile rele se silesc de a-i opri, virtuțile lor acopăr păcatele lor. Aceste duhuri vor avea cu atât mai mult dreptul de a opri sufletul nostru, când, după ce s-a despărțit de corp, se va urca spre Dumnezeu, cu cât noi fiind deja luminați prin luminile Mântuitorului nostru Iisus Hristos și având libertatea de a alege între bine și rău, ne facem cu toate acestea sclavii și executorii relelor lor voințe. Desigur ei vor înfățișa sufletului toate drepturile de stăpânire ce ei au asupra aceluia, ce a fost executorul insinuărilor lor (prin gânduri, dorințe, simțământ).

Demonii îi înfățișează viața sa plină de păcate și sufletul recunoaște dreptatea mărturisirii lor. Creștinii a căror viață n-a fost scutită de păcate, nu câștigă imediat fericirea veșnică. Este indispensabil ca acele greșeli, acele căderi, acele păcate, să fie cumpănite și judecate după valoarea lor. Dacă sufletul n-a ajuns la desăvârșita cunoștință de sine însuși pe pământ, el trebuie neapărat, ca ființă spirituală morală, să învețe a se cunoaște dincolo de mormânt, el trebuie să-și dea seama de ceea ce a câștigat, ce sferă de activitate și-a apropiat, care a fost hrana și bucuria sa spirituală.

Astfel, sufletul trebuie să se recunoască și să pronunțe judecata sa, înaintea judecății lui Dumnezeu - aceasta este voința dreptății dumnezeiești. Dumnezeu n-a voit și nu voiește moartea; omul însuși este care a voit-o.

Pe pământ, cu ajutorul harului Dumnezeiesc, sufletul poate să ajungă a se recunoaște, și printr-o sinceră căință să capete de la Dumnezeu iertarea păcatelor sale. În timp ce dincolo de mormânt, misiunea de a descoperi sufletului starea sa de păcat, o au îngerii cei căzuți. Demonii fiind stăpânii răului pe pământ, au să-i înfățișeze acum toate faptele sale cele rele, amintindu-i împrejurările ce au însoțit lucrarea răului. Sufletul va recunoaște atunci greșelile sale și prin această recunoaștere va preveni judecata lui Dumnezeu. Astfel, judecata lui Dumnezeu nu e decât o confirmare a aceleia ce sufletul deja a pronunțat asupra sa însuși. Păcatele urmate de căință nu se mai socotesc și nici nu mai este vorba de dănsese, nici la vămi, nici la judecată. Îngerii cei buni din partea lor înfățișează la vămi faptele cele bune ale sufletului.

Tot spațiul ce desparte pământul de ceruri este împărțit în douăzeci (după alți Sfintii Părinți în douăzeci și patru) de părți sau tribunale și sufletul trecând pe acolo este acuzat pentru păcatele sale de către demoni. Fiecare din tribunale sau fiecare vamă, după cum Sfintii Părinți le numesc în scrierile lor (în timp ce duhurile cele rele sunt numite acolo vameși), corespunde cu un anumit grup de păcate. Duhurile cele rele acuză pe suflet nu numai de păcatele de care el e vinovat, ci încă și de cele ce el n-a săvârșit, după mărturisirea Sfântului Ioan Lestvithnik” (a).

Substanța acestei învățături se poate vedea și din cuvântarea Sfântului Chiril Alexandrinul, „Despre ieșirea sufletului“, care este de regulă imprimată alături de una din cărțile liturgice rusești: „Psaltierul“. Să luăm de acolo punctele principale: „În momentul când sufletul nostru se desparte de corp, se prezintă înaintea noastră pe de o parte oștirile și puterile cerești, pe de alta puterile întunericului, stăpânitorii cei răi ai lumii, păzitorii vămilor cerești, având misiunea de a cerceta și de a descoperi lucrurile noastre... La privirea lor sufletul se tulbură, tremură, se frământă și în spaima și frica sa caută protecție la Îngerii lui Dumnezeu. Primit de Îngeri și protejat de dânsii, sufletul întâlnește, străbătând regiunile văzduhului și înălțându-se la ceruri, deosebite vămi (un fel de bariere sau strâmtoări),

a) „Viața Repuasaților noștri“, pp. 24-27, traducere Iosif Mitropolit Primat, București, 1899.

unde i se cere cont de păcatele făcute. Acolo i se închide calea Împărăției. Acolo este oprit și restrâns zborul către această Împărăție. La fiecare din aceste vămi i se cere seama de unele păcate“.

„La prima vamă, păcatele săvârșite cu gura și cu limba. La a doua păcatele vederii. La a treia păcatele prin auzire. La a patra cele ale mirosului. La a cincea toate fărădelegile și necuviințele săvârșite cu mâna. La următoarele se descopăr pe rând celelalte păcate, precum: răutatea, ura, invidia, vanitatea, mândria... Cu un cuvânt, fiecare patimă a sufletului, fiecare păcat are de asemenea vama sa, cercetători și întrebători deosebiți... La această cercetare solemnă asistă și puterile cerești și oștirea spiritelor rele. Și precum cei dintâi înalță virtuțile sufletului, așa ceilalți descopăr toate păcatele ce le-au putut săvârși cu cuvântul sau cu fapta, cu gândul sau cu intenția. În timpul acesta cuprins de spaimă și de frică, sufletul se tulbură de mii de gânduri deosebite, până ce, în fine, după apucăturile, faptele și cuvintele sale, se condamnă și se înlănțuiește sau se justifică și scapă de acele legături (căci fiecare este reținut de legăturile păcatelor sale). Dacă este vrednic printr-o viață pioasă și plăcută Domnului, se înalță de Îngeri și poate merge fără nici o frică spre Împărăție însoțit de puterile cerești. Dacă din contra se va dovedi că și-a petrecut viața în lenevire și necumpătare, atunci aude acel glas înfricoșat: „Îndărăt impiosul! Nu va vedea Mărirea Domnului...“ (Is. 26, 10).

„Este părăsit atunci de Îngerii lui Dumnezeu și apucat de înfri-coșății demoni. Pe urmă legat cu lanțuri nedelegate, este aruncat în întuneric, în locurile cele mai adânci, în peșteri subterane și temnițe infernale“ (T. D. O. de Macarie 678-680).

Sfântul Ioan Gură de Aur, într-una din Omiliile sale ne vorbește și despre ce se întâmplă în jurul omului în clipa morții: „Întins pe patul său de moarte, muribundul este apucat cu putere și privește cu spaimă la cei ce-l înconjoară, când sufletul său se silește în tot chipul a se menține într-un corp de care nu se poate despărți, cuprins de spaimă la vederea îngerilor luminați și a demonilor întunecați care se apropie de el. Dacă tremurăm privind niște oameni monstruoși și fioroși, ce muncă va fi pentru noi, văzând cum se apropie de noi îngerii amenințatori și puterile neîmblânzite. Când vor trage sufletul nostru și-l vor smulge din corpul său, în zadar

va mai încerca acest biet suflet a scoate suspinuri lungi și nefolositoare!“ (a).

„Se zice într-un loc – scrie Sfântul Vasile cel Mare – că nimeni să nu vă amăgească pe voi cu cuvinte deșarte (b), căci veți fi cuprinși deodată de o ruină (primejdie neașteptată), (c), și un cutremur va veni peste voi ca o vijelie. Va veni un înger cu fața grozavă care va lua și va trage sufletul tău legat cu păcatele tale întorcându-se neîncetat către acela pe care îl părăsește suspinând fără glas, căci organele de plâns vor fi închise... Cugetă la ziua de pe urmă (căci doar n-ai să trăiești cât lumea), închipuie-ți înăbușirea și ora morții, sentința Divină care se apropie, îngerii care aleargă, sufletul plin de spaimă și tulburat de o conștiință încărcată de păcate, căutând cu jale la cel pe care îl părăsește, în fine, neînălăturata necesitate a acestei călătorii depărtate” (d).

Din cele arătate se vede:

1) Că vămile reprezintă calea ce trebuie s-o apuce numaidecât după ieșirea lor din corp toate sufletele omenesti – bune sau rele – spre a trece din viața vremelnică la destinația lor eternă.

2) Că trecând prin deosebite bariere – vămi – în prezența Îngerilor și a demonilor, fără îndoială și sub ochiul Atotvăzător al Judecătorului, Căruia nu-i este nimic ascuns, fiecare suflet e cercetat pe rând și cu de-amănuntul de toate faptele sale bune și rele.

3) Că în urma acestor minuțioase cercetări succesive și pe larg a fiecărui suflet omenesc în calea vieții sale trecute, sufletele bune, care au fost bine justificate la toate vămile, sunt ridicate de îngerii lui Dumnezeu la locuința Raiului, sau altfel, sufletele păcătoase, reținute aici sau acolo prin vreun păcat, le trag demonii prin sentința judecătorului, nevăzut, în locuințele lor întunecoase. Prin urmare, Vămile Văzduhului nu sunt altceva decât o Divină Judecată particulară, pe care însuși Domnul Iisus Hristos Dumnezeu o face nevăzut, sufletelor omenesti, prin mijlocirea îngerilor săi buni, la care admite și pe acuzatorii sau pârâșii fraților noștri (e), adică: demonii, dracii sau spiritele rele. La această Judecată Divină particulară, adică făcută fiecărui om în parte, i se amintesc sufletului amănunțit și i

a) Om. 53 la Mt.; (b) Efs. 5, 6; (c) 1 Tes. 5, 3; (d) Om. despre Botez; Ep. 43 la tânăra căzută. (e) Apc. 12, 10.

se apreciază cu neprihănire toate faptele sale: bune sau rele, duhovnicești ori satanicești, după care i se hotărăște vieteuirea sa nedefinită și nedeplină, ori la fericire cu îngerii și cu Sfinții în împărăția lui Dumnezeu, ori cu spiritele rele în subteranele întunecoase și torturătoare ale iadului. Este sigur știut că nu se cuvine ca Judecata lui Dumnezeu să fie o lucrare de violență. Din contra, se cuvine să fie o cât mai multă analogie cu judecata oamenilor, unde se dă acuzațiilor, toate mijloacele de a se justifica, pentru ca omul văzând faptele sale expuse la arătare și suferind pedeapsa meritată, să confirme nepărtinirea Judecății Divine, recunoscându-se pedepsit după toată dreptatea, sau dacă este iertat, vede că grația sa e legală și dată în toată buna regulă (a).

EXISTENȚA VĂMILOR VĂZDUHULUI ÎN LUMINA SFINTELOR SCRIPTURI

Minunata judecată particulară a sufletelor e în strânsă legătură cu Vămile Văzduhului. Existența vămilor e întemeiată pe Sfânta Tradiție conform cu Dumnezeiasca Scriptură din vremi foarte vechi, având la bază tradiția Apostolică (b).

Mulți se întreabă nedumeriți: „Oare cum o fi și în ce formă s-o fi făcând judecata aceea particulară?“ Aceasta se face prin cele 24 de vămi sau tribunale mari, așezate din loc în loc, sus în văzduh, în calea sufletelor. Existența vămilor o aflăm cam umbros în Dumnezeiasca Scriptură și mai luminat în Sfânta Tradiție.

Diavolul – Lucifer – balaurul cu îngerii lui îngreindu-se cu clevețirea fraților lor de îngerat, cu nepăzirea dragostei de Dumnezeu și a slujbei lor, s-au alungat din ceruri. Aceasta ne-o adeverește Dumnezeiasca Scriptură: „Când marele dracon, șarpele cel vechi, diavolul, satana, a fost aruncat din cer pe pământ dimpreună cu îngerii lui, un glas puternic a grăit din cer: „Acum a venit mântuirea, puterea și Împărăția Dumnezeului nostru și stăpânirea Hristosului Lui, pentru că a fost aruncat clevețitorul (diavolul, acuzatorul) fraților noștri, care a clevețit împotriva lor înaintea Dumnezeului nostru ziua și noaptea“ (Apc. 12, 9-10).

a) Coment. la Isaia, Op. Sfinții Părinți P. VI, 69; 70.

b) T. D. O. Tom. V. pp. 85-86; V. R. pp. 1, 28

Marele Prooroc Isaia privind sub inspirația Divină la căderea Luciferului din ceruri în adâncul iadului, îi zice mirător: „Cum ai căzut tu din ceruri, stea strălucitoare, fecior al dimineții! Cum ai fost aruncat la pământ, tu îmblânzitor de neamuri! Tu care ziceai în cugetul tău: „Ridica-mă-voi în ceruri și mai presus de stelele Dumnezeului Celui Puternic voi așeza jilțul meu! În muntele cel sfânt voi pune sălașul meu, în fundurile laturii celei de miază-noapte. Sui-mă-voi deasupra norilor și voi fi asemenea cu Cel Preaînalt“. Și acum tu te cobori în cele mai de jos ale pământului!”... (a).

Privitor la căderea din ceruri a Luceafărului, strălucit vorbește și Sfântul Prooroc-Preot Iezechiel sub inspirația Divină, zicând: Așa zice Domnul Dumnezeu: „Tu ești pecetea desăvârșirii, deplinătatea înțelepciunii și cununa frumuseții. Tu te aflai în Eden, în grădinița lui Dumnezeu, hainele tale erau împodobite cu tot felul de pietre scumpe: cu rubine, topaze și diamante, cu hrisolit, onix și iaspis, cu safir, smaragd, carbuncul și aur; toate erau pregătite și așezate cu iscusință și așezate în cuibulețe și puse pe tine în ziua facerii tale. Tu ai fost pomăzuit să fii Heruvim, ca să umbrești și Eu te-am rânduit pentru aceasta. Tu te aflai pe muntele cel Sfânt al lui Dumnezeu și umblai în mijlocul pietrelor celor de foc. Fost-ai fără prihană în căile tale din ziua facerii tale și până s-a încuibat în tine nelegiuirea. Din pricina întinderii negoțului tău, lăuntru tău s-a umplut de nedreptate și ai păcătuit și Eu te-am izgonit pe tine heruvimul cel umblător din pietrele cele scânteietoare, și te-am aruncat din muntele lui Dumnezeu, ca pe un necurat. Din pricina frumuseții tale s-a mândrit inima ta și pentru trufia ta ți-ai pierdut înțelepciunea. De aceea te-am aruncat la pământ și te voi da înaintea regilor spre batjocură. Prin mulțimea nelegiuirilor tale, săvârșite în negoțul tău nedrept, ți-ai pângărit altarele tale, și Eu voi scoate din mijlocul tău foc, care te va și mistui; și te voi preface în cenușă pe pământ înaintea ochilor tuturor celor ce te văd. Toți cei ce te cunosc între popoare se vor mira de tine, vei ajunge o grozăvie și în veci nu vei mai fi“ (b).

Mântuitorul arată căderea îngerilor clevețitori ai fraților lor de îngerat, trufași și răsculați împotriva lui Dumnezeu, zicând: „Văzut-am

pe satana ca un fulger căzând din cer...” (a). Privitor la căderea în adânc a multor îngeri Sfântul Apostol Petru ne spune că: „Dumnezeu n-a cruțat nici pe îngerii care au păcătuit, ci i-a legat cu lanțurile întunericului și i-a aruncat în iad (tartar), spre a-i păzi până la ziua judecării“ (b). Aceasta o adeverește și Sfântul Apostol Iuda, zicând: „Pe îngerii care nu și-au păzit dragostea lor (de Dumnezeu) spre judecata zilei celei mari, legăturilor celor veșnice sub întuneric îi ține“ (c).

În prăbușirea lor din ceruri îngerii care au căzut mai întâi au ajuns în iad, alții în ape și pe pământ și alții în văzduh. Acei căzuți în aer formează vămile văzduhului...

Învățătura aceasta despre vămi - ne încredințează marele dogmatist Prea Sfințitul Macarie - se reazemă pe tradiția apostolică. Așa vedem pe Sf. Apostol Pavel că numește văzduhul: regiunea spiritelor rele și pe domnul lor „principele văzduhului“. „Noi nu ne luptăm - scrie el - împotriva trupului și a sângelui; ci împotriva începătorilor și a domniilor și a stăpânitorului întunericului vecului acestuia, împotriva duhurilor răutății întru cele cerești“ (d). Așa vorbind despre oamenii morți în călcări de lege și în păcate, arată că: „Ei au umblat după veacul lumii acesteia, după domnul stăpânirii văzduhului, a duhului celui ce acum lucrează în fiii neascultării“ (e). Știind că acele spirite rele dimpreună cu prințul lor se silesc a ne lupta, a ne face rău și a ne împiedica zborul în înălțimile cerului la Domnul Dumnezeu izvorul tuturor bunătăților, Apostolul ne sfătuiește, zicând: „Luați toate armele lui Dumnezeu, ca să puteți sta împotriva diavolului... în ziua cea rea și toate isprăvindule să stați“ (f).

La judecata aceasta particulară prin Vămile Văzduhului însoțesc pe suflet: Îngerii buni care arată faptele bune ale creștinului, demonii (acuzatorii fraților lor de îngerat), (g) care arată faptele rele și ochiul lui Dumnezeu care vede toate precis și judecă toate foarte drept. Despre aceasta amintește adeseori Sf. Scriptură fiecărui om, zicând: „Bucură-te, omule, cât ești tânăr și inima ta să fie veselă în zilele tinereții tale. Mergi în căile inimii tale și după ce-ți arată ochii

a) Is. 14, 12-15; b) Iez. 28, 12-19.

a) Lc. 10, 18-19; (b) 2 Petru 2, 4; (c) Iuda 16; (d) Efs. 6, 12; (e) Efs. 2, 1-2. (f) Efs. 6, 11-13; (g) Apc. 12, 10.

tăi; dar să știi că pentru toate acestea Dumnezeu te va aduce la judecata Sa..." (a).

Din toate aceste locuri scripturistice, reiese că: „Dumnezeu va judeca toate faptele ascunse (ale fiecărui om în parte) fie bune, fie rele" (b). Așadar, există cu adevărat judecată particulară, vămi și tribunale cerești, în care se va aduce și se va judeca fiecare om după faptele lui.

Cunoștința despre vămi e din vremurile apostolice. Orânduiala și învățătura aceasta despre Vămile Văzduhului arătată pe scurt de Sfântul Chiril Alexandrinul (380-444) a fost cunoscută și existentă în Sfânta Biserică Ortodoxă și mai înainte de dânsul, și de atunci o aflăm în cursul vremurilor până în prezent.

Înainte acestui Sfânt Părinte bisericesc se întâlnește foarte adesea istorisirea Vămile Văzduhului sub felurite forme, ca o învățătură cunoscută în genere, prin scrierile Sfinților Părinți și Dascăli ai Bisericii din vremurile apostolice și patristice. Astfel, fac aluzie la învățătura aceasta despre trecerea sufletelor prin Vămile Văzduhului în operele lor următorii scriitori: Apologetul Tertulian (160+240 d. Hr.) (c), Origen (185+254 d. Hr.) (d), și Hipol (e).

VĂMILE VĂZDUHULUI ÎN PERFECT ACORD CU SFÂNTA SCRIPTURĂ

Toată învățătura aceasta despre vămi este în perfect acord cu Dumnezeiasca Scriptură. După această învățătură, cel ce moare, în momentul când se desface sufletul său de trup, vede arătându-i-se îngerul lui Dumnezeu și spiritele ispititoare. Iată și o însemnare a însuși Mântuitorului nostru Iisus Hristos: „Deci, se întâmplă că acest sărac, Lazăr, muri și a fost dus de îngeri în sânul lui Avraam" (f) și Dumnezeu zise altuia: „Nebune, în noaptea aceasta îți vor cere sufletul tău" (g). Cine îl vor cere? De bună seamă că spiritele rele. Privitor la aceasta Sfântul Ioan Hristostom zice: „Atunci Lazăr a fost dus de îngeri, iar sufletul bogatului fu ridicat de puterile trimise, poate anume pentru aceasta. Este

a) Eccl. 11, 9. (b) Eccl. 12, 14; (c) în *De anima*, cap 53; în *Patrolog. curs complet*. T. II. p. 741; (d) în *Ioan T. XIX n. 4; T. XXVIII, n. 5; în Levit. Omil. IV, 18; (e) în adv. Platon c. I. (f) Lc. 16, 27. (g) Lc. 12, 20.*

știut că Sufletul nu părăsește de bunăvoie viața aceasta, ceea ce este cu neputință. Dacă trecând de la un oraș la altul ne trebuie povățuitor, cu atât mai mult ne trebuie pentru sufletul nostru când este luat din corpul său și prezentat vieții viitoare? De aceea despărțindu-se din corp, când se înalță, când se coboară, se teme, tremură, căci conștiința de păcatele noastre ne tulbură totdeauna, dar mai ales când trecem prin încercările de după moarte ne vom arăta judecării înfricoșate" (a).

Dumnezeiasca Scriptură învață că îngerii în genere sunt duhuri care țin locul de servitori, de miniștri, fiind trimiși spre serviciul acelorora care trebuie să moștenească mântuirea (b). Că ei se ocupă de noi în toată viața noastră (c). Că ei sunt priveghetorii noștri, conducătorii noștri credincioși, mai ales îngerul păzitor care e dat fiecăruia la Botez (d). Este natural că duhurile acestea binefăcătoare nu ne părăsesc în momentele grele ale vieții, că nu se împotrivesc a însoți sufletul nostru, a-l conduce și a-l susține în această trecere înfricoșată, necunoscută nouă, de la viața prezentă la marginile eternității.

Pe de altă parte, Dumnezeiasca Scriptură ne mai învață că tot efortul și activitatea spiritelor rele se fac anume spre pierderea oamenilor care se robesc lor (e); „că demonul" (diavolul), vrăjmașul nostru, împreună cu ai săi, se învârte împrejurul nostru „ca un leu răcnind, căutând pe cine să înghită" (f). Oare va lăsa el ocazia - de se poate - de a face ceva spre pierderea sufletului omenesc când se va desparti el de corp?

După învățătura aceasta, sufletul omenesc despărțindu-se de corpul său, urmează calea către cer și întâlnește neconținut spirite căzute și Cuvântul lui Dumnezeu întărește, că spațiul aerian este plin de spirite rele răspândite prin aer (g); plin negreșit spiritualmente și nu materialicește că principele lor este principele puterilor aeriene și că prin urmare, sufletul abia ieșit din corp intră negreșit în stăpânirea lor.

După învățătura aceasta reiese că, niște vameși cercetători opresc la deosebite vămi sufletul omenesc în zborul său către cer și-i aduc

a) Omilia către Antiohieni, despre Lazăr; (b) Evr. 1, 74; (c) Ps. 90, 10-22; (d) Mt. 18, 70; Ps. 33, 7. (e) Efs. 6, 12; 2 Tim. 2, 26; 1 Tes. 3, 5. (f) 1 Petru 3, 8. (g) Efs. 2, 2; comp. 6, 12.

aminte pe rând de felurite păcate și caută în tot chipul a-l condamna, pe când îngerii cei buni însoțind sufletul acesta, îi amintesc totdeauna faptele cele bune și caută să-l justifice. O asemenea activitate a spiritelor rele este foarte naturală. Este cu neputința ca ei să nu știe sau să uite păcatele noastre și să nu caute în ocazia aceasta a face toate chipurile spre a ne condamna, dacă după cum învață Sfânta Scriptură, ne ispitesc neconținut și ne îndeamnă și ajută a face rele (a), n-au alt scop decât a ne primejdiu mântuirea eternă (b). Dar aceea a duhurilor bune, a Îngerilor, nu este mai puțin naturală, nici mai puțin însemnată, fiindcă ei ne îndeamnă la cele bune și ne conduc la mântuirea eternă (c). Ei cunosc negreșit faptele noastre cele bune, și din iubirea lor pentru noi, nu pot să nu conlucreze spre justificarea noastră.

Despre această învățătură, în fine, înțelegem că Dumnezeu nu judecă îndată sufletul omenesc după despărțirea sa de corpul în care a viețuit; ci îl lasă pe seama spiritelor rele pe care le-a slugărit în viață, în care sunt instrumentele Dreptății Sale înfricoșate, întrebuintând totodată pentru mântuirea sa pe îngerii cei buni, care sunt instrumentele bunătății Sale infinite. Deci, dacă chiar la sfârșitul lumii, când Domnul va veni în toată Mărirea Sa ca să judece viii și morții, nu voiește să facă nemijlocit El însuși tot ce se raportează la Judecata generală, ci: „*Va trimite pe îngerii Săi care vor aduna și vor ridica sau scoate afară din împărăția Sa pe toți cei care sunt ocazii de cădere și de scandal și pe cei care săvârșesc fărădelege... și îngerii vor despartii pe cei răi din mijlocul dreptilor și-i vor arunca în cuptorul cel de foc, unde va fi plângerea și scrâșnirea dinților*“ (d); este oare de mirare, ca El să facă judecata particulară, nu prin Sine însuși, nemijlocit, ci prin spiritele ce-i servesc, asistând, fără îndoială, El însuși nevăzut la această retribuție, în puterea omniprezenței Sale? De asemenea, dacă este recunoscut că până la Judecata universală, unde spiritele căzute vor primi definitiv răsplata lor (e), Dumnezeu îi lasă liberi să lucreze contra omului (f) și-i întrebuintează câteodată pe pământ ca instrumente ale mâniei Sale, în contra păcătoșilor ca îngeri răi (g), este oare de mi-

a) 2 Cor. 11, 3; 1 Tes. 3, 5; 1 Ioan 3, 8. (b) Lc. 8, 12; 1 Petru 5, 8. (c) Evr. 1, 74. (d) Mat. 13, 47, 49-50; 24, 31. (e) Iuda 1, 6. (f) Iov. 1, 2; 1 Petru 5, 8; (g) 1 Cor. 5, 5.

rare ca să-i lase tot ca instrumente ale Dreptății Sale în judecata Particulară ce se face sufletelor omenesti întrebuintând totodată și pe Îngerii buni ca instrumente ale Bunătății Sale?

Totuși, trebuie a observa că, precum în genere spre a reprezenta ființelor îmbrăcate cu corp ca noi, lucruri din lumea nematerială, negreșit este nevoit a întrebuinta termeni mai mult sau mai puțin sensibili și care se țin de om. Așa trebuie să fie îndeosebi și în descrierea amănunțită despre vămi, pe care le trece sufletul omenesc despărțindu-se de corp. Trebuie deci a ne aminti și a ține învățătura pe care o adresă Îngerul către Sfântul Macarie Alexandrinul la sfârșitul cuvântării sale despre vămi: „*Luati aici lucrurile pământești ca pe cea mai slabă descriere a lucrurilor cerești*“ (a).

Așadar, trebuie să ne închipuim vămile nu ca lucru gros, simțual, ci pe cât este cu putință într-un înțeles spiritual. Trebuie să ne ținem de unitatea ideii fundamentale a vămilor și să nu dăm prea multă importanță unor amănunte în privința acestei doctrine care sunt diferite la diferiți autori și în diferite istorisirii ale Bisericii (b).

Așa, bunăoară, după ce-am citit și reținut bine în minte citatele scripturistice, învățăturile Sfinților Părinți: Vasile cel Mare, Efrem Sirul, Ioan Hrisostom, Macarie cel Mare, Chiril Alexandrinul, Dimitrie al Rostovului, Operele Sfinților Părinți și altele despre vămi, descrierea mai amănunțită din viața Sfântului Vasile cel Nou, de ucenicul său Grigore, putem observa deosebirea istorisirii unora de alții. Totuși, trebuie să știm sigur că acestea toate nu sunt decât numai niște foarte slabe arătări, față de ceea ce sunt ele în realitate. Adevărul acesta reiese destul de clar din cuvintele Dumnezeieștilor Scripturi și ale Maicii noastre duhovnicești, Sfânta Biserică Creștină Ortodoxă despre: „*Înfricoșata judecată particulară și generală a lui Dumnezeu asupra păcătoșilor necurățiți*“. Și, înfricoșat lucru este a cădea în mâinile Dumnezeului Celui Viu Care-i fac mistuitor (c).

a) Cuv. despre despărțirea sufletului; (b) vezi mai pe larg despre aceasta în T. D. O. de A. Comoroșanu pp. 681-708; Macarie Tom. II pp. 671-787; Canev. pp. 87-161 și învățătura Bisericii Ortodoxe despre Judecata sufletelor. (c) Evr. 10, 31; 12, 29.

VĂMILE VĂZDUHULUI ÎN LUMINA ÎNVĂȚĂTURILOR SFINȚILOR PĂRINȚI

Aici ni se arată despre vămi, în unele locuri mai umbros și în alte locuri mai luminos, mai clar. În Viețile Sfinților ni se istorisește că Maica Domnului îndată ce i-a vestit Îngerul mutarea Sa din viața aceasta, s-a rugat Fiului Său astfel: „Rogu-mă Ție, Împărate al Slavei, să nu mă vatăme pe Mine stăpânirea gheenei...” Maica pururea Fecioară se ruga iubitorului Său Fiu Iisus Hristos Dumnezeu-Omul s-o ajute să nu vadă pe stăpânitorul întunericii și înfricoșările lui la ceasul ieșirii Sale din corp (V. Sf. 15 aug.).

Sfântul Atanasie cel Mare (296+373) istorisește în viața Sfântului Antonie cel Mare (251+365) între multe altele și despre o formă a vămilor: „Un an - adeverește Sfântul Antonie - am săvârșit rugându-mă lui Dumnezeu să-mi descopere locul dreptilor și al păcătoșilor. Într-o noapte deci, m-a strigat un oarecare glas de sus, zicându-mi: „Antonie, scoală și vino“. Eu știind pe cine mi se cade să ascult, am ieșit. Uitându-mă am văzut un oarecare uriaș: lung, negru, urât și înfricoșat, stând pe pământ și ajungând cu capul său până la nori. Uriașul acela avea mâinile întinse în văzduh, sub care era un iezer ca o mare. În acel timp am văzut suflete zburând în sus spre cer ca niște păsări zburătoare. Câte treceau de la mâinile lungului aceluia se mântuiau și trecând de acolo mergeau înainte cealaltă cale fără de grijă. Cele care însă erau lovite de mâinile și degetele aceluia monstruos uriaș, se opreau și cădeau în iezerul cel de foc. Uriașul privind cu vrăjmășie după sufletele care zburau în sus la

ceruri, scrâșnea cu dinții săi; iar pentru cele ce cădeau jos se bucura. Atunci a fost glas către mine, zicându-mi: „Înțelege ceea ce vezi. Aceștia pe care îi vezi că zboară în sus, sunt sufletele dreptilor care nu s-au supus lungului aceluia și merg în Rai. Lungul ce stă este vrăjmașul diavol, care apucând pe cei vinovați îi oprește și nu-i lasă să treacă, surpându-i în iad, pentru că au urmat vocii lui...” După ce văzu aceasta, auzi iarăși glas de sus, zicându-i: „Antonie, pricepi tu ceea ce vezi?“ Antonie fiind luminat de sus, începu a înțelege că acolo era vorba de înălțarea sufletelor. Înțelese atunci că diavolul (în vămile văzduhului) oprea sufletele păcătoșilor și le ținea la el, dar era slab spre a prinde sufletele Sfinților...

Altă dată Sfântul Antonie se văzu într-un fel de răpire și dus la cer. Demonii aerieni (vameșii) ieșind în cale, îl împiedicau și-l opreau de a înainta. Atunci veni ră Îngerii și cercetară cauza împiedicării. Demonii se văzură siliți să descopere păcatul lui Antonie din copilăria sa (a).

Sfântul Antonie cel Mare, bazat pe tradiția apostolică, se minuna văzând că împotriva multor îngeri răi avem a ne lupta și multe silințe și osteneți chibzuite trebuie creștinilor - Păstori și păstoriti - pentru a trece văzduhul acesta. „Acestea - zicea el - sunt cele ce zice Apostolul: „*Suntem supărați de demonul stăpânirii aerului*“ (b). În văzduh are vrăjmașul acea stăpânire în a se lupta și în a ispiti, ca să oprească sufletele care trec pe acolo. Pentru aceasta sfătuia Apostolul pe creștinii Efeseni, zicându-le: „*Luăți toată armătura lui Dumnezeu...*“ (c), ca nimic rău neaflând vrăjmașii (demoni) la noi, să se rușineze. Acestea învățându-ne, ne atrage luarea aminte la Apostolul ce zice: „*Ori în trup nu știu, ori afară de trup nu știu. Dumnezeu știe*“. Pavel până la al treilea cer s-a răpit și după ce a auzit cuvinte minunate, care nu-i slobod omului a le grăi, s-a pogorât (d). Așa și Sfântul Antonie s-a văzut în aer liber (neîmpiedicat de demonii vămilor) (e).

Privitor la vămi și judecata particulară Sfântul Efrem Sirul scrie așa: „Când se apropie puterile stăpânitoare, când Dumnezeiescul vestitor cheamă pe suflet să iasă din trup, când cu sila îl trag la tribu-

a) P. o. c. pg. 7, 2; V. Sf. 17 Ian.; (b) Efs. 2, 2; (c) Efs. 6, 1-13; (d) 2 Cor. 12, 2-5; (e) V. Sf. 17 ian.

nalul Divin, bietul suflet privindu-i, se tulbură ca și cum s-ar cutremura pământul cu dânsul... Cu totul se înfricoșează și se clatină ca o frunză bătută de vânt, ca o pasăre când vede pe vânătorul ei. Cu totul se cutremură și se înspăimântează văzând puterile înfricoșate, chipurile străine ale îngerilor nemilostivi: urâte, schimonosite, monstruoase, înfricoșate, aspre, posomorâte, pe care niciodată nu le-a mai văzut... Executorii cerești apucând sufletul se înalță în văzduh, unde sunt căpeteniile, stăpânitorii și demonii puterilor vrăjmașe. Aceia sunt pârâșii noștri cei răi, vameșii, vrăjmașii sufletelor... Aceia vin înaintea sufletului omenesc. Îl întreabă, cercetează, numără păcatele scrise în catastifele lor: păcatele tinereții și ale bătrâneții, păcatele sale cele de voie și cele fără de voie, cu fapta, cu cuvântul și cu gândul. Acolo este mare frică și cutremur înfricoșat pentru bietul suflet, constrângerea nedescrisă ce trebuie să o îndure acesta de la nenumărații săi vrăjmași care îl înconjoară, îl hărțuiesc, spre a-l împiedica de a se înălța la cer, de a se așeza în lumea celor vii, de a intra în regiunea vieții! Îl hărțuiesc ca să nu se suie la cer, să nu se sălășluiască în lumina celor vii, să nu intre în împărăția lui Dumnezeu. Sfinții Îngeri însă luând sufletul acesta (drept) îl duc în sus la cer, în Împărăția lui Dumnezeu" (a).

Tot acest Sfânt Părinte, printre alte multe scrieri ale sale, arată: oprirea de vameșii văzduhului și osândirea de judecata particulară a sufletelor păcătoase, zicând: „Mulți grăitori în deșert sunt care se amăgesc pe sineși când aud pentru judecată și pentru muncă. Ei zic râzând: „Au doară eu sunt mai bun decât toată lumea? Unde va fi toată lumea voi fi și eu. Fără de toată lumea ce sunt eu să mă îndulcesc deocamdată de toate bunătățile veacului acestuia, și precum va fi toată lumea voi fi și eu. Apoi împlinindu-se hotarul vieții lui vine îngerul cel trimis, aspru și nemilostiv, cerându-i sufletul și zicând: „S-a împlinit calea ta din viața aceasta. Vino de acum în altă lume, vino în locul tău pe care ți l-ai pregătit“. Apoi lasă lucrurile cele veselitoare ale vieții acesteia, cu care se părea că se va desfăta veșnic și se duce tras de îngerii răi la locul cel de muncă. Aceia văzându-l că se cutremură, că își bate fața sa cu mâinile și privește căutând încoace și încolo voind a fugi și nu poate, îl muștră groaznic. Nefe-

a) *Cuv. la cei ce se repauzează în Hristos, Tom. 3, 139.*

ricitul suflet văzând că nu-i cu putință să fugă, să scape de primejdie, căci este ținut cu întemeiere legat de acei ce-l duc, plânge amar, nemângâiat, disperat.

Atunci îngerii cei ce-l țin în legături îi zic: „Ce te temi sărace? Ce te tulburi, ce te întristezi pe tine? Ce te înfricoșezi, vrednicule de jale? Ce tremuri, ticălosule? Tu însuți ți-ai gătit ție locul acesta. Tu seceră acuma ceea ce ai semănat. Ai auzit pentru muncile cele înfricoșate și luându-le în răs, ziceai: „Unde va fi lumea, acolo voi fi și eu“. „Acum tremuri? Nu ești singur. Nu șchiopătezi. Nu te poticni să cazi. Unde este toată lumea acolo ești și tu“. Apoi intrând în locul acela (de munci în iad) fără de voie și nevrând și cu amar muncindu-se, va începe a slobozi glasuri jalnice și a ruga pe cei ce vor sta înaintea judecării, să se roage pentru el ca să dobândească măcar puținică odihnă. Îngerii nemilostivi însă care-l duc legat îi răspund împotriva cu obraznicie: „Ce strigi? Au doară tu ești mai bun decât toată lumea? Unde este toată lumea acolo ești și tu, precum ai zis...“ (a).

Sfântul Macarie cel Mare Egipteanul (300+390), în omilia „Despre cele două stări ale celor ce au părăsit viața aceasta“, învață așa: „Când sufletul omenesc iese din corp se săvârșește o mare taină. Dacă este întinat cu păcate, vin oștirile demonilor, îngerii cei răi și puterile întunericului care apucă pe sufletul acesta și-l trag în partea lor. Și nu este de mirare aceasta. Omul care viețuind încă în lumea aceasta, s-a supus, s-a dat de bunăvoie și li s-a încredințat lor, să nu fie oare și mai mult stăpânit și supus lor când va ieși din lumea aceasta? Cu totul altfel este cu cea mai bună parte a oamenilor, adică: pe lângă Sfinții servitori ai lui Dumnezeu se află acum în viața aceasta Îngeri, spirite curate care îi înconjoară, îi primesc și-i supraveghează. Când sufletul vreunuia din acești plăcuți ai lui Dumnezeu, părăsește corpul său, corurile îngerilor îl primesc în mijlocul lor în lumină și-l conduc astfel la Domnul“ (b).

Într-o convorbire a Sfântul Macarie cel Mare cu Îngerul, aflăm că între altele trimisul ceresc îi descopere ceva și despre Vămile Văzduhului, zicându-i: „Ascultă Părinte Sfinte!... De la pământ până la cer sunt anumite locuri în care se află oștiri de diavoli, care se cheamă

a) *Cuv. p. cei ce neagă învierea Tom. III, 49-50; T. D. O. 752;*

b) *T. D. O. pg. 683.*

vameși. După ce sufletul se desparte de trup... acei necurați vameși (a treia zi) ies în întâmpinarea lui. Își scot catastifele în care sunt scrise de ei toate păcatele săvârșite de el. Ei le arată îngerilor, zicând: „În cutare zi, în atâtea zile ale lunii, acesta a făcut cutare și cutare păcat... a suduit, a ocărât, a vorbit de rău, a gândit rău asupra altor oameni, a râs de cineva, a mâniat pe cineva, a zavistuit, a clevetit pe cineva în mânia sa, a furat, a curvit, a blestemat pe cineva, a făcut malahie, sodomie, a hulit cuvântul lui Dumnezeu, adică Sfintele Scripturi, în loc să le asculte, a defăimat pe învățătorii Bisericii... Așa, rând pe rând, îngerii cei răi arată orice păcat care se oprește de Biserică, care aduce scandal.

Când face omul păcatele, ei le scriu în catastifele lor, în ce an, în ce lună, în care zi și la atâtea ceasuri din zi. Și așa arată ei fiecărui om în parte păcatele ce a făcut în lume. Acele păcate le vede și le știe și omul că le-a făcut, așa cum le-a făcut, când și unde. De a făcut omul bine sau rău, aduc și îngerii două cărți în care se află scrise toate lucrurile oamenilor. Într-o carte sunt scrise toate faptele cele rele ale fiecărui om, iar într-alta se află scrise toate faptele cele bune ale fiecăruia. Adică: de a făcut milostenie, sau de a dat Sfinte Liturghii, sau de s-a rugat lui Dumnezeu cu lacrimi. Orice faptă bună face omul aici pe pământ, se află scrisă în cer. Îngerii cu diavolii se sfădesc groaznic la acele vămi sau tribunale cerești. Acolo dacă află mai multe bunătăți, îl iau îngerii pe suflet și-l suie până la altă vamă, care se cheamă a-II-a. Acolo se află alți vameși mai răi. Aceia scrâșnesc cu dinții și cu grabă se silesc să ia sufletul din mâinile îngerilor. Sufletul atunci de frică multă merge și se ascunde în sânul îngerilor. Apoi se face socoteală și mare dezbateră și discuție aprinsă. Îngerii se silesc cu multă chibzuială cum vor putea să scoată și de acolo sufletul din ghearele diavolilor.

După ce se va mântui și de acolo, merg la a-III-a vamă și acolo găsesc vameși mai răi și mai sălbatici unde iarăși se face gălceavă care mai degrabă vor lua sufletul acela: îngerii sau diavolii. Dacă se mântuiește și de acolo, îl duc la a-IV-a scară (vamă) că așa sunt XXIV de vămi până la poarta cerului. La vama I-a se întreabă gândurile, privirea cu ochii, auzirea, mirosirea, pipăirea, minciunile, farmecele, și descântecurile. La a-II-a vamă se întreabă pentru ce a lăsat

adevărul și s-a plecat la cele deșarte și nedrepte. De se îmbolnăvește, de ce nu cade la Biserică cu smerenie înaintea lui Dumnezeu și să se roage; ci aleargă la descântece (farmece, ghicituri și vrăjitorii, ori la spiritism) și la altele. La a-III-a vamă, se cercetează cu deamănuntul cei ce iau în deșert numele lui Dumnezeu, când suduie, blestemă și alte rele ce le face ticălosul om. La a-IV-a vamă, pentru cei ce nu cinstesc Sfânta Duminică. La a-V-a vamă se întreabă lăcomia și nesăturarea pântecelui. La a-VI-a vamă se întreabă uciderile: uniiucid pe oameni, alțiiucid cinstea altora, că măcar cinstea de i-au ucis aproapelui se află tot sub păcatul uciderii. La a-VII-a vamă se întreabă pentru toate faptele curviei, râsurile, clătinaarea cu capul, facerea cu ochiul, căutarea cu poftă rea, aprinderea spre scârnavă curvie și pentru tot felul de lucru curvesc. La a-VIII-a vamă, se întreabă pentru fel de fel de furtisaguri, sau a furat, sau a apucat, sau a ascuns, sau a amăgit, sau a înșelat cu vreun lucru rău și l-a vândut în loc de bun. La a-IX-a vamă pentru cei ce mărturisesc asupra altora minciuni și clevetesc pe omul care n-ar fi nicidecum vinovat în acelea și el toate le rabdă, mulțumind Domnului; iar acei clevetitori sunt asemenea lui Iuda Iscarioteanul care a vândut pe Hristos și așa până la cer la XXIV de vămi sau locuri, se întreabă sufletul cercetându-se, că nimic spurcat nu va intra în Împărăția Cerurilor (a).

Dacă se întâmplă ca acel suflet să fie curat, se suie plin de mare bucurie și veselie cu îngerii pe calea cerului în sus la Dumnezeu. Atunci, îngerii cei din ceruri ies în întâmpinarea lui și cu mare bucurie îl sărută și-l duc până la scaunul Domnului nostru Iisus Hristos, de se închină. Atunci vede locașurile Sfinților, ale Apostolilor, ale Mucenicilor, ale Sfinților Părinți și ale celor nouă cete de îngeri. Acolo sufletele salvate, mântuite, aud cetele Sfinților dimpreună cu îngerii cum cântă minunat de frumos la scaunul Sfintei Treimi și văd lumina Soarelui Celui Mare!“

Sfântul Grigore Teologul adeverește existența judecării particulare, arătând că în vremea trecerii sufletului din viața aceasta în cealaltă: „fiecare este sincerul judecător al său propriu pentru judecata ce-l așteaptă acolo“ (b).

a) *Apc. 21, 27; comp. Is. 35, 8; 52; 62, 10-12; Ioil 3, 17-18; Apc. 21, 7-8; 22, 11-15; 3, 5; 13, 8; 20, 10-15; Lc. 10, 20; Filip. 4, 3.* (b) *Cuv. 21, lauda Aton. c. 4...*

Privitor la judecata particulară și vămile sau tribunalele înșiruite de la pământ la cer, Sfântul Ioan Gură de Aur descrie mai pe larg modul acestei judecăți, reprezentând-o ca și mai înainte în acea formă, că sufletul trece după moarte prin diferite încercări aeriene (vămi, tribunale) și acolo este supus la diferite torturi din partea spiritelor rele pentru faptele de mai înainte. „Dacă noi - zice el - când plecăm într-o țară sau oraș străin avem trebuință de conducător, apoi câți conducători și ajutoare ne trebuiesc nouă pentru a trece neîmpiedicați pe dinaintea șefilor, autorităților, administratorilor lumii din aer, a începătorilor vămilor? Pentru aceasta sufletul zburând din corp, adeseori aci se înalță, aci se coboară și se teme și se cutremură, căci conștiința păcatelor noastre totdeauna ne muncеște pe noi, dar cu deosebire în acel ceas când avem a fi conduși la torturile de acolo și la înfricoșata judecată”.

Presupunând că e o mare diferență între aceia ce sufăr trecând prin vămi (locurile de încercare), sufletele necorupte și cele corupte, iată cum descrie starea celor dintâi, Sf. Ioan Gură de Aur, punând următoarele cuvinte în gura pruncilor morți: „Sfinții Îngeri cu pace ne-au despărțit pe noi de corpuri și noi având conducători buni am trecut în tihnă pe dinaintea puterilor aeriene. Spiritele cele rele n-au găsit în noi ce căutau; n-au putut observa ceea ce voiau. Zărind corpul fără păcate, ei s-au întristat; văzând sufletul necorupt, s-au rușinat; văzând limba nepângărită, au tăcut. Noi am trecut înainte și i-am rușinat pe ei. Mreaja s-a rupt și noi am scăpat. Bine este cuvântat Dumnezeu, care nu ne-a dat pe noi în prinsoarea lor”. Starea celor din urmă însă reprezentând-o din contră, foarte grea și împovărătoare, el dă următoarele instrucțiuni celor vii care se află încă în putință de a și-o schimba: „Nimenea dintre cei ce trăiesc pe pământ, care n-au primit încă dezlegare de păcate, nu poate, după trecerea în viața următoare, să scape de pedeapsă pentru ele. Ci, precum aici pe criminali îi duc din arest pe fiecare la judecată, așa și după trecerea din această viață, toate sufletele păcătoase sunt duse la înfricoșata judecată încărcate cu diferite sarcini de păcate. Și așa, gătește spre ieșire lucrurile tale și te gătește la țarina ta” (a). Dacă tu ai răpit ceva de la cineva, întoarce-i și zi și tu ca Zaheu: „Întorc împătrit” (b). „Dacă ai de-

a) Prov. Sol. 24, 27; (b) Lc. 19, 8.

făimat pe cineva, împacă-te până la judecată. Dezleagă totul aici pentru ca să vezi și să stai fără întristare la acea Judecată” (a).

Așa ceva aflăm și în Eusebiu, Episcopul Galiei, care zice: „La despărțirea sa de corp, sufletul nu va mai avea timpul a se căi de fără-delegile sale. Ei! Ce va face el când autorii morții (spiritele rele) îl vor trage prin aer și-l vor conduce prin locuri întunecoase?”

Așijderea și Sfântul Ioan cel Milostiv, grăiește despre Vămile Văzduhului, cum i s-a descoperit de Sfântul Simion Stâlpnicul, astfel: „Sufletul odată ieșit din corpul său și voind a se sui la cer, este întâmpinat de demoni care-l cercetează mai întâi pentru minciuni și calomnie, dacă nu se va fi căit de acestea îl opresc. Mai sus se află alți demoni care-l întreabă despre desfrânare și mândrie; de se va fi căit de păcatele acestea, îi dă drumul. Sunt încă multe cercetări ce are să le întâmpine sufletul ce se duce la cer din partea demonilor. Este cercetat pe rând pentru asprime, calomnie, mânie, minciună, cruzime, necuviință, neascultare, cămătărie, iubire de arginți, necumpătate, ură deșartă, magie, vrăjitorie, îmbuibare, vrăjmășie, ucidere, furt împietrire, desfrânare și adulter; și când sufletul nefericit se înalță de pe pământ la cer, Sfinții Îngeri sunt departe de el și nu-i sunt de nici un ajutor - trebuie să răspundă singur prin căința sa și prin faptele sale cele bune, mai ales prin milostenie. Dacă în viața sa uitându-și nu se va fi căit de vreun păcat, în cazul acesta va scăpa prin milostenie de violența strâmtorărilor diavolești” (b).

Sfântul Maxim Mărturisitorul privind la înfricoșatele vămi ale văzduhului, la cumplitele cercetări ale acelor tribunale, zice foarte îngrijorat: „Ce om ca mine întinat de păcate, nu se va teme de prezența Sfinților Îngeri, care din ordinul lui Dumnezeu vin să expulzeze cu violență și cu furie din corpul său pe cel ce trebuie să părăsească viața aceasta? Care om recunoscându-se vinovat de faptele rele nu se va înfricoșa la întâlnirea spiritelor neîmblânzite ale celui rău?” (c).

Învățătura aceasta despre vami a Sfântului Chiril Alexandrinul și a celorlalți exista în Biserică și înaintea lui... de la Sfântul Atanasie cel Mare, Antonie cel Mare, Macarie Egipteanul, Macarie Alexan-

a) Om. 11 la morți, 1-3 c. poporul Antiohian; 11 amintirea morților; 14 Matei; 2 Lazăr, d. T. D. O. Canev, pp. 91-101; (b) Cuv. despre Ieșirea sufletului; Prol. 29 Oct.; (c) T. D. O. de Macarie 685.

drinul, Ioan Hrisostom, Grigore Nisul, Eusebiu Cesarianul, Epifanie Ciprianul, Ioan cel Milostiv...

O formă mai clară despre Vămile Văzduhului avem în istorisirea Sfintei Teodora, făcută Sfântului Grigore ucenicul Sfântului Vasile cel Nou, despre cele suferite prin ele (a), și Cele 24 Vămi ale Văzduhului, scrise de Sfântul Atanasie de la Crit.

În opera literară, atribuită domnitorului Țării Românești, Neagoe Basarab și intitulată învățăturile lui Neagoe Basarab către fiul său Teodosie, editată în 1971 la București, se găsesc în câteva locuri referiri la Vămile Văzduhului. Transcriem mai jos numai trei fragmente spre mărturie: „...sunt vămile cele înfricoșate, unde stau vrăjmașii și înșelătorii noștri, cari totdeauna ne învăța să facem rău, ca să ne despărțim de la fața lui Dumnezeu; iar noi n-am gândit niciodată că vor să stea înaintea noastră toate lucrurile noastre aievea, unde sunt cumpenele cele drepte și nefățarnice“ (b).

„...să mi-ți deschidă Domnul Dumnezeu cămara cerului și să mi-ți fie ușile deschise și neoprite, unde sunt vămile cele înfricoșate în văzduh“ (c).

„Pe acestea toate le lasă sufletul și încă ceea ce a fost mai dulce, adică trupul și pe acesta îl lasă. Și de aici se ridică în sus, către vămile cele cumplite, unde sunt oamenii aceia nevăzuți și necunoscuți de dânsul și unde este cumpăna cea dreaptă și nefățarnică. Deci, dacă ne vor întoarce de la vămile cele cumplite, suntem împinși și înghionțiți fără milă, ca să nu vedem niciodată fața cea bună și luminată a lui Dumnezeu... Atunci va fi jale și frică...“ (d).

În ceasul în care a adormit Cuviosul Pavel, unii din cei ce erau de față, au auzit în văzduh glasurile diavolilor, ca și cum i-ar fi bătut cineva, când se suia sufletul lui la ceruri. Încă și un monah oarecare, cu numele Tatinos, care locuia în Vizantia, în seara aceea în care a adormit Cuviosul a văzut cum îl suiau îngerii la ceruri. El punând tămâie pe cărbuni, a strigat așa: „Pomenește-mă, Cuvioase Părinte, înaintea lui Dumnezeu acolo unde te duci“. Episcopul Monemvasiei fiind acolo în chilia lui Fontinos, l-a întrebat: „Ce ai văzut?“ El a răspuns: „Am văzut cum Sfinții Îngeri duc la cer sufletul Cuviosului Pavel cel din Lotru“. Asemenea vedere a avut și alt monah cu nu-

mele Cozma, care locuia afară din cetate, fiind egumen în mănstirea Armamentariei. Acela văzând, cu ochii minții sufletul Cuviosului ducându-se la cer de Sfinții îngeri l-a cunoscut din Dumnezeiasca descoperire și a mărturisit la toți monahii mănăstirii sale (a).

Zis-a un bătrân: „Se cade călugărului (dar nu mai puțin și oricărui mirean) să se ispitească pe sine, socotindu-se pururea cu gândul său, ca și cum ar ieși din această viață chiar azi și-ar trece spre alta. Oare va scăpa de cei ce vor să-l ispitească, să-l oprească și să-l cerceteze în (vămile cele din) văzduh? Oare se izbăvește de dânsii până când este în trup?“ Un frate a zis către un bătrân: „Spune-mi, Părinte, și învață-mă cum mă voi ruga lui Dumnezeu, pentru că mult L-am supărat“. Bătrânul i-a zis: „Eu, fiule, așa mă rog lui Dumnezeu: Doamne, învrednicește-mă a Te iubi, precum am iubit mai înainte păcatul și a-Ți sluji Ție, precum am slujit mai înainte lui satana cel înșelător. Însă, fiule, bine este a ridica mâinile în sus spre văzduh și a ruga pururea cu osârdie pe Domnul Dumnezeu ca în vremea ieșirii sufletului din trup, să poată trece sufletul nesmintit și nesupărat de spurcații și cumplitii diavoli cei (de la vămile cele) din văzduh!“ (b).

MĂRTURII DIN VIEȚILE SFINȚILOR DESPRE EXISTENȚA VĂMILOR

Maica Preacurată pururea Fecioară Maria mai înainte de Adormirea sa, s-a rugat iubitului său Fiu, Hristos Dumnezeu, zicând: „Stăpâne Doamne, n-am fost vrednică să te primesc pe Tine în pântecul meu! Tu singur m-ai miluit pe mine, roaba Ta, cu acest Dar. Cu ajutorul Tău am păzit Vistieria Ta cea încredințată mie. Pentru aceasta, rogu-mă Ție, Împărate al Slavei, să nu mă vatăme pe mine stăpânirea gheenei. Auzi-mă, Doamne, că dacă cerurile și îngerii în toate zilele se cutremură înaintea Ta, cu atât mai vartos omul cel zidit din pământ, neavând nici un bine, fără numai cât va primi din a Ta bunătate, Care ești Domnul și Dumnezeu Cel totdeauna binecuvântat în veci... Rogu-mă Ție, Doamne, acoperă-mă pe mine cu Darul Tău, ca nici o strâmbătate satanică să nu mă întâmpine (prin vămile văzduhului) pe mine... (c).

a) V. Sf. 15 dec. (b) P. o. c. pag. 245: 77; 255, 9. (c) V. Sf. 15 aug.

a) V. Sf. 26 Martie; (b) pag. 249; (c) pag. 345. (d) pag. 368.

Sfânta Preacuvioasă Paraschiva cea Nouă, ale cărei Sfinte Moaște au stat în Epivata vreo 200 de ani, în Târnova - Bulgaria 158 de ani (1235-1393), în Valahia 3 ani (1393-1396), în Belgrad - Serbia 125 de ani (1396-1521), în Costantinopol 120 de ani (1521-1641); iar în Moldova în Biserica Sfinții Trei Ierarhi, apoi în Catedrala Mitropoliei din Iași vreo 347 de ani, la sfârșitul vieții sale s-a rugat lui Dumnezeu s-o ajute a trece Vămile Văzduhului, zicând: „Stăpâne Doamne Iisuse Hristoase, Dumnezeul nostru, caută din înălțimea Locașului Tău Ceresc și nu mă părăsi pe mine roaba Ta. Rogu-Te Doamne, nu mă lăsa, că pentru Tine am lăsat toate și am călătorit după Tine în toată viața mea. Acum, mult Milostive Doamne, poruncește unui Înger blând să ia sufletul meu. Doamne, fă să nu fie oprită suirea lui (la ceruri prin Vămile Văzduhului) de spurcații și viclenii diavoli. Învrednicește-mă, Doamne, ca să stau cu îndrăznire înaintea Tronului Tău Dumnezeiesc și înfricoșat (a), că binecuvântat ești în veci. Amin“ (b).

Cuviosul Ștefan înainte de moarte adunând pe toți Cuvioșii Părinți, a zis: „Mântuiți-vă, Părinți și frați, mântuiți-vă și vă rugați pentru mine, ca nu cumva să aflu vreun înger rău în calea (spre ceruri a) sufletului meu...“ (c).

Sfântul Mucenic Eustatie înainte de a-i tăia capul, s-a rugat lui Dumnezeu, zicând: „Stăpâne, să mă acopere pe mine Mâna Ta și Mila Ta să vie peste mine. Iată, sufletul meu s-a tulburat și cu durere va ieși din ticălosul și necuratul meu trup. Rogu-Te, ca nu cumva să-l întâmpine sfatul cel viclean al potrivnicului și să-l împiedice în întuneric pentru păcatele mele făcute în cunoștință și în necunoștință. Milostiv fii mie, Stăpâne, și să nu vadă sufletul meu întunecatul chip al viclenilor draci, ci să-l primească Îngerii Tăi cei luminați și prea străluciți. Arată Slava Numelui Tău celui Sfânt și cu puterea Ta mă ridică la Dumnezeiasca Ta Judecată! Când mă vei judeca, să nu mă apuce mâna stăpânitorului lumii acesteia, ca să mă surpe pe mine păcătosul în adâncul iadului...“ (e).

Îngerii ducând sufletul Cuv. Pavel la cer, se certau cu diavoli (f).

Sfântul Mucenic Bonifatie (+290 d. Hr.), înainte de a i se tăia capul pentru credința în Hristos, se ruga astfel: „Doamne Dumnezeule, să

a) Dan. 7, 9-10; 13-14; Mat. 25, 31-33; 1 Tim. 6, 15-16; Apc. 6, 12-17.
 (b) Cazania 14 oct. (c) V. Sf. 28 n-brie. (e) V. Sf. 13 dec. (f) V. Sf. 15 dec.

mă întâmpine pe mine Milele Tale și acum fii mie de ajutor, ca vrăjmașul meu să nu-mi împiedice calea (la vămile) văzduhului pentru păcatele mele cele făcute în nebunie...“ (a).

Sfântul Arhiepiscop Nifon văzu Îngerii ajungând cu un suflet la vama desfrânării unde se certau cu diavoli acelei vămi... Alt suflet iubitor de argint și desfrânat, dar pocăit, a trecut înainte. Apoi a trecut alt suflet curat, fără oprire, pe care văzându-l diavoli, scrâșneau cu dinții asupra lui; iar Îngerii luminați îi ieșeau înainte sărutându-l și mulțumind lui Dumnezeu că a scăpat. Alt suflet plecat pe calea văzduhului, a ajuns până la vama a-4-a și de acolo a căzut în iad (b).

Cei ce mor pentru Hristos, nu-i opresc nici îi cercetează demonii vămilor, ci trec nesupărați în zborul lor la ceruri. Cerul li-i deschis, răsplătirea este gata, slava Domnului îi întâmpină în Porțile Cerești, Mucenicii se încununează (c).

Cuviosul Teofil plângătorul, rugându-se înainte de sfârșitul vieții sale, zicea: „Stăpâne, iubitorule de oameni, Doamne Iisuse Hristoase, Dumnezeul meu, Care nu voiești moartea păcătoșilor, ci aștepti întoarcerea lor, Tu Care știi neputința noastră, Împărate Preasfinte, Mângâietorule Cel bun, sănătatea bolnavilor, mântuirea păcătoșilor, iertătorule al celor slabi, scăparea căzuților... rogu-mă Ție în ceasul acesta, arată spre mine nevrednicul mila Ta, primește vărsarea amarilor mele lacrimi și varsă spre mine noianul Milostivirii Tale cel nedeșertat, ca să nu mă ispitesc de vămile cele din văzduh, nici să mă stăpânesc de domnii întunericului...“ (d).

Cuvioasa Melania (+410 d. Hr.), înainte de încetarea din această viață, s-a rugat mult și între altele a zis și aceste cuvinte. „Tu, Cel ce m-ai ținut de mâna dreaptă și cu sfatul Tău m-ai povățuit, auzi și acum glasul meu și lacrimile mele să pornească râurile milostivirii Tale. Deci, curățește toate păcatele mele cele de voie și fără de voie, dăruiește-mi cale către Tine fără tulburare și împiedicare, ca să nu mă oprească duhurile răutății (cele de la vămi) din văzduh, că știi firea noastră cea muritoare, Nemuritorule“ (e).

Tot pentru aceasta se ruga și Sfântul Dimitrie al Rostovului, zicând: „Când va sosi momentul cel înfricoșat, când sufletul meu se

(a) V. Sf. 19 dec.; (b) V. Sf. 23 dec.; (c) V. Sf. 27 dec.; (d) V. Sf. 29 dec.; (e) V. Sf. 29 dec.

va despărți de corpul meu, atunci, o, Răscumpărătorule, ia-l în brațele Tale și-l ferește de tot răul. Ajută-mi, Doamne Dumnezeule, ca să nu văd privirile întunecate ale viclenilor demoni, ci să treacă și să scape sufletul meu de toate vămile“ (a).

Nevoitorul sau mult ostenitorul în luptele pustnicești Sfântul Antonie cel Mare, Egipteanul, vede Vămile Văzduhului în forma unui uriaș monstruos, foarte înalt, de la pământ până la nori. Uriașul acela prin lovituri cu mâna oprea multe suflete și le doboră în adânc; iar asupra celor ce zburau pe lângă el în sus, scrâșnea cu dinții săi (b). Sfânta Xenia, înainte de ieșirea din trup, se ruga astfel: „Stăpânele mele și surori, să mă pomeniți pe mine săraca, păcătoasa și străină în rugăciunile voastre, milostiv făcând mie pe Dumnezeu ca să nu mă împiedice păcatele mele, ci cu rugăciunile voastre să trec neoprită (de vameșii draci din văzduh) la Hristosul meu, că iată acum s-a apropiat sfârșitul meu...“ (c).

Sfânta Cuvioasă Evdochia a văzut pe prințul răului cu îngerii săi de la vămi, în forma unui monstru înfricoșat la chip și înnegrit ca bezna întunericului, groaznic de mânios, scrâșnind cu dinții și năvălind asupra ei ca s-o răpească din mâna Arhanghelului (d).

Monahul înțelept, deși cam lenevos, prin neclevetire și neosândirea aproapelui și-a ars toate păcatele de Îngeri, a trecut neoprit prin vămi și s-a dus cu bucurie în Împărăția Cerului la Dumnezeu (e).

Cuviosul Iosif (+883 d. Hr.), la sfârșitul vieții sale, s-a rugat așa: „Mulțumesc Ție, Doamne Dumnezeul meu, că în umbra aripilor Tale M-ai păzit în toate zilele vieții mele, și acum până în sfârșit păzește-mi duhul meu și dă-mi parte ca fără vătămare să scap de diavoli în întunericului și de înfricoșările (de la vămile) cele din văzduh, ca nu cumva să se bucure de mine vrăjmașul meu pentru neștiința mea și pentru greșelile cele ce am făcut în viața mea...“ (f).

„Privind eu - zice Cuviosul Serapion - am văzut sufletul Sfântului Cuvios Marcu dezlegându-se cu mâini îngerești din legăturile trupesti, acoperindu-se cu haină luminoasă și suindu-se la ceruri. Am văzut apoi calea văzduhului către cer și acoperământul cerului descoperindu-se. Apoi am văzut cetele diavolești stând lângă calea

a) Col. oper. sale Tom 1, 199. (b) V. Sf. 17 ian. (c) V. Sf. 24 ian. (d) V. Sf. 1 martie. (e) V. Sf. 30 martie. (f) V. Sf. 4 aprilie.

cerului pe care suie sufletele pregătite. Atunci am auzit un glas îngeresc zicând către diavoli: „Fugiți, fiii întunericului, de la fața luminii dreptății!“ Acolo sus în calea către cer, în văzduh, am văzut sfântul lui suflet oprit (de vameșii diavoli) ca vreme de un ceas. Atunci a venit un glas din cer către Sfinții Îngeri: „Luați și aduceți pe cel ce a rușinat pe diavoli“. După aceea sufletul Cuviosului a trecut (în sus) de cetele diavolești, fără de împiedicare și vătămare. Pe când se apropia de cerul deschis, am văzut ca o asemănare de mână dreaptă întinsă pe cer și primind sufletul curat al Cuviosului... (a).

Sfântul Cuvios Zosima s-a arătat a noua zi după moarte monahului Daniel, vestindu-i că a scăpat de duhurile (ce străjuiau la vămile) văzduhului și de mult meșteșugitele curse drăcești, cu mila lui Dumnezeu și că este numărat în ceata Cuvioșilor (b).

Sfântul Mare Mucenic Gheorghe (+308 d. Hr.), înainte de a i se tăia capul cu sabia, s-a rugat lui Dumnezeu în acest chip: „Bine ești cuvântat Doamne Dumnezeul meu, că nu m-ai dat vrăjmașilor mei, ci ai izbăvit sufletul meu ca pe o pasăre din cursa vânătorilor. Auzi-mă și acum, Stăpâne, și stai înaintea robului tău în ceasul acesta de la sfârșit și izbăvește sufletul meu de meșteșugurile duhului celui ce străjuiește (la vămile din văzduh), al vrăjmașului celui mare, precum și ale duhurilor necurate. Să nu socotești păcat celor ce au greșit împotriva mea în neștiința lor, ci arată-le lor iertare și dragoste, ca și aceia cunoscându-Te, să câștige parte în împărăția Ta împreună cu aleșii Tăi. Că binecuvântat și preamărit ești în veci. Amin“ (c).

Sfântul Teodosie al Pecerscăi (+1074) s-a rugat pe patul său de moarte, Domnului nostru Iisus Hristos, pentru scăparea de duhurile rele, așa: „Doamne, ajută sufletului meu, ca ieșind din lumea aceasta să nu întâlnească duhurile rele: ci îngerii Tăi să-l primească și să-l conducă prin întunecoasele vămi la lumina milostivirii Tale“ (d).

Sfânta Cuvioasă Macrina s-a rugat la sfârșitul vieții sale lui Dumnezeu cerând ajutorul pentru a putea trece prin Vămile Văzduhului, zicând: „Să nu mă despărți pe mine de aleșii Tăi în înfricoșata prăpastie, nici să se pună împotriva în drumul meu (la vămi) pizmașul diavol, nici să se afle înaintea ochilor Tăi păcatele mele. Orice am greșit prin neputința firii mele: cu cuvântul, cu lucrul sau cu gân-

(a) V. Sf. 5 aprilie. (b) V. Sf. 17 aprilie. (c) V. Sf. 23 aprilie. (d) V. Sf. 3 mai.

dul, Tu, Cel ce ai stăpânire a ierta păcatele, iartă-mi și mie, ca să nu mă aflu înaintea Ta, când mă voi despărți de trupul acesta, neavând nici o întinăciune în chipul sufletului meu; ci sufletul meu să se primească de mâinile Tale curat și fără de prihană, ca tămâia înaintea Ta..." (a).

Cuviosul Simion la moartea mamei sale se ruga astfel: „Dumnezeu și Stăpânul meu dă-i ei păzitor tare pe Îngerul Tău ca să-i păzească sufletul ei de spiritele rele, viclene și nemilostive din văzduh, care voiesc să înghită pe toți...”

Apoi sfătuind pe Diaconul care-l îngrijea, îi zise între altele: „Domnule Diacon... îngrijește-te pentru sufletul tău din rășputeri ca să poți fără supărare a trece duhurile cele din văzduh și a scăpa din cumplitele mâini ale stăpânitorului întunericului. Știe Domnul meu că și eu am a pătimi mult necaz și mare frică, până ce voi trece acele înfricoșate locuri în care se cercetează cu de-amănuntul toate cuvintele, lucrurile și faptele omenesci” (b).

Cuviosul Avram a zugrăvit două tablouri deosebite: unul cu „Înfricoșata Judecată” și altul cu întrebările ce se fac fiecărui suflet omenesc la Vămile Văzduhului (c).

VĂMILE VĂZDUHULUI ÎN CÂNTĂRILE ȘI RUGĂCIUNILE SFINTE ÎNTREBUINȚATE ÎN SFÂNTA BISERICĂ

Se știe, dar, că învățătura despre vămi a luat loc în biografia Sfinților: Antonie cel Mare, Ioan cel Milostiv, Vasile cel Nou și chiar în cântările sfinte și rugăciunile întrebuințate în Sfânta Biserică Ortodoxă. Așa, în slujba la ieșirea cu greu a sufletului, Pesna a 7-a, tropar 2, zicem: „*Miluiți-mă pe mine, Îngeri preasfinți ai lui Dumnezeu Atotputernic și izbăviți-mă de toate vămile celor vicleni, că n-am fapte să îndreptez cumpăna faptelor celor rele...*”

În canonul către Domnul nostru Iisus Hristos și al Preasfintei Născătoarei de Dumnezeu, care se cântă ori se citește în timpul agoniei fiecărui creștin ortodox, zicem: „Ajută-mă să trec fără împiedi-

(a) V. Sf. 19 iulie. (b) V. Sf. 21 iulie. (c) V. Sf. 21 aug.

care din pământul acesta, dinaintea stăpânitorului aerului, a vrăjmașului, păzitorul căilor înfricoșate și neîmblânzitul ispititor... Ajută-mă să scap de spiritele barbare, a ieși din profunzimile (vămile) aeriene, spre a mă înălța la cer, unde te voi preamări în veci, o, Maica lui Dumnezeu!” (a).

În adunarea de cântări a Sfântului Ioan Damaschin, canonul morților, se zice: „Când sufletul meu se va despărți de trup și va părăsi viața aceasta, apără-mă Stăpână, nimicește puterea vrăjmașilor din aer, zdrobește gurile celor ce voiesc să mă înghită fără de milă, ca să trec liber prin aer, prin locurile întunecoase, o Maica lui Hristos Dumnezeu” (b). Și iarăși: „La ceasul cel înfricoșat scoate-mă din mâna demonilor, Preasfântă Maică Fecioară, ca să scap de judecată, la cercetarea înfricoșată și la vămile cele amare! Să scap de cumplitul vrăjmaș și de veșnica osândă, Maica lui Hristos Dumnezeu” (c).

În canonul îngerului păzitor citim: „De-a dreapta sufletului meu celui ticălos, să te văd stând luminat și blând, pe tine, ajutor și folositor mie, când va ieși din mine cu anevoie duhul meu și izgonind pe amarii vrăjmași care caută să mă apuce”. „Toată viața mea am petrecut-o cu mare ușurătate; iată-mă aproape de sfârșit; ci te rog, îngerul meu păzitor, fii apărătorul meu, neînvinsul meu protector, atunci când voi trece vămile cumplitelui stăpânitor al lumii acesteia”. „Acum, ca niște albine fagurul, mă înconjoară nevăzut urâții de Dumnezeu și pierzătorii diavoli, ca niște păsări răpitoare, ca niște vulpi viclene și ca niște mâncători de cruzimi; ca păsările cele mâncătoare de stârv, împrejurul meu zboară; acoperă-mă, păzitorul meu, precum își acoperă vulturul puii săi”. Iertăți-mă, preasfinți îngeri ai lui Dumnezeu Celui Atotputernic și scăpați-mă de cercetările (vămile) cele rele, căci prea puține fapte bune am, ca să pot cumpăni pe cele rele” (d).

La rugăciunea către puterile cerești din canonul tuturor Sfinților, se zice: „Ajutați-mă totdeauna... și la sfârșitul vieții mele... să mă scăpați de cumplitele nevoi și să mă scoateți de la înfricoșatul balaur, stăpânitor al întunericului, și de la toți vameșii stăpânitori ai vămilor din văzduh care așteaptă cu bucurie trecerea mea, ca să mă răpească ca pe o pasăre...”

a) Cond. 4; Trop 4; Condac 8; Trop. 2; (b) Cap. 2 Sam. c. 9 trop. 16. (c) Octoih. (d) Cânt. 9, Trop. 1 și 3; Cânt. 8; Trop. 3.

În rugăciunea catismei a patra se zice: „O, Doamne Dumnezeu, dă-mi lacrimi de plângere pentru ca prin ele să capăt de la Tine Harul de a mă curăți de tot păcatul, înainte de sfârșitul meu; căci am să trec prin înfricoșate și groaznice locuri (vămi ale văzduhului), despărțindu-mă de trup și multime de întunecați (vameși) și fără de omenie diavolii mă vor întâmpina și nimenea (dintre muritori) nu va călători împreună cu mine, ca să-mi ajute sau să mă scoată. Pentru aceea cad la bunătatea Ta, ca să nu fiu dat la aceia ce-mi fac mie strâmbătate, nici să se laude asupra mea vrăjmașii mei, Bunule Doamne, nici să zică: în mâinile noastre ai venit și nouă te-ai dat.

Așijderea și la sfârșitul rugăciunii catisme o șaptesprezecea, vedem scris așa: „... Dumnezeu, fă-mă desăvârșit cu desăvârșirea Ta, și așa mă scoate din această viață, ca trecând cu darul Tău fără de opreală începătoriile întunericului, să privesc și eu frumusețea cea nepovestită a neapropiatei Slavei Tale, împreună cu toți Sfinții Tăi...“.

În rugăciunea miezonopticii pentru ziua sâmbetei a Sfântului Mare Mucenic Eustatie, citim: „...Și acum, Stăpâne, să mă acopere pe mine mâna Ta, că s-a tulburat sufletul meu și dureros îi este să iasă din acest ticălos și spurcat trup al meu, ca nu cumva vicleanul sfat al celui potrivnic, să-l întâmpine și să-l împiedice în întuneric (la vămi) pentru păcatele cele făcute de mine cu neștiință și cu știință în viața aceasta. Milostiv fii mie, Stăpâne, și să nu vadă sufletul meu întunecatele chipuri ale viclenilor draci; ci să-l ia îngerii Tăi cei străluciți și luminați. Dă Slavă Numelui Tău celui Sfânt și cu puterea Ta mă ridică din moarte la viață, la Dumnezeiasca Ta judecată. Când mă vei judeca să nu mă apuce mâna stăpânitorului lumii acesteia, ca să mă arunce pe mine păcătosul (de prin vămile văzduhului) în adâncul iadului. Ci rogu-Te, stai lângă mine, și-mi fii mie Mântuitor și Sprijinator...“.

În rugăciunea Pavecernitei către Preasfânta Născătoare de Dumnezeu, a lui Pavel Monahul, citim: „... În vremea ieșirii mele, ticălosul meu suflet păzindu-l și întunecatele chipuri ale viclenilor draci (păcatele omenești de prin vămile văzduhului) departe de la dânsul izgonindu-le...“.

În rugăciunea de joi a săptămânii citim: „...în ora despărțirii mele de trup, cu bucurie să se suie sufletul meu cu Tine, fără nici o frică,

întrebare sau împiedicare să trec cu bine Vămile Văzduhului, intrând în mărirea Ta cea Cerească...“ (a).

Dragostea în a afla adevărul existenței vămilor, ne trimite și prin grădinile înflorite ale rugăciunilor Sfintei Biserici și a cântărilor ei. Și iată că și aici aflăm acest adevăr. Astfel, în Canonul către Domnul nostru Iisus Hristos și al Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, care se citește la ortodocșii muribunzi, zicem: „Ajută-mă a trece fără de împiedicare din pământul acesta dinaintea stăpânitorului aerului, vrăjmașului, păzitorul căilor înfricoșate și neîmblânzitului ispititor“ (b). „Ajută-mă să scap de duhurile sălbatice și să ies din profunzimile aeriene, spre a mă înălța la cer, unde Te voi preamări în veci, pe Tine Maică a lui Dumnezeu“ (c).

„Când sufletul se va despărți de trup și va părăsi viața aceasta, ajută-mă, Stăpână, și nimicește sfaturile vrăjmașilor din aer. Zdrobește gurile celor ce voiesc să mă înghită fără de milă, ca să trec liber prin aer, prin locurile acelea întunecoase, o Maică a lui Dumnezeu“ (d).

„La ceasul cel înfricoșat scoate-mă din mâna demonilor, Preasfântă Fecioară, ca să scap de judecată la cercetarea înfricoșată și la vămile cele amare, să scap de cumplitul vrăjmaș și de osânda veșnică, Maica lui Dumnezeu“ (Octoih).

Sfântul Teodosie al Pecerscăi văzându-se pe patul de moarte, făcu rugăciunea aceasta către Domnul nostru Iisus Hristos: „Doamne, ajută sufletului meu ca ieșind din lumea aceasta să nu întâlnească spiritele rele; ci Îngerii Tăi să-l primească și să-l conducă prin întunecoasele vămi la lumina milostivirii Tale“ (e).

Pentru aceasta se ruga și Sfântul Dimitrie al Rostovului, zicând: „Când va sosi momentul cel înfricoșat, când Sufletul mi se va despărți de trupul meu atunci, o Răscumpărătorule, ia-l în brațe și-l ferește de tot răul. Ajută-l să nu vadă privirea întunecată a viclenilor demoni, ci să treacă și să scape de toate vămile“ (f).

a) Vezi cartea de rugăciunii a I.P.S Mitropolit al Olteniei, ediția 1955 pag. 83, ș.a. (b) C. 4, trop. 4. (c) C. 8, trop. 2. (d) C. 2. sau. C. 9, Trop. 16, Sf. I. Damaschin. (e) V. Sf. 3 mai. (f) Col. Oper. sale, Tom. 1, pag. 190.

SUFLETELE PRUNCILOR BOTEZAȚI, ALE MARTIRILOR ȘI DREPTILOR, TREC NEOPRITE PRIN VĂMILE VĂZDUHULUI

Bruncii botezați, fiind curățiți de păcatul strămoșesc și neavând păcate proprii, trec necercetați de duhurile rele prin Vămile Văzduhului. Asemenea și Martirii pentru Hristos. Aceasta ne-o adeverește Sfântul Arhidiacon Ștefan când a văzut cerurile deschise, adevărind că: „Celor ce mor pentru Hristos mucenicește, nu le este în văzduh vreo împiedicare la suirea către înălțime, sau vreo cercetare, ci calea le este dreaptă, cerul deschis, răsplătierea gata, puiorul de nevointă așteaptă și Slava Domnului întâmpină pe Mucenic în porțile cerești. Pentru aceea întâiul, netăcând, vestește ceea ce vede, ca și cum ar chema după sine pe alții către aceeași cunună mucenicească... (a).

O întrebuintare a învățaturii despre vămi așa de statornică și generală în Biserică, mai ales printre Dascălii ei luminați din veacul al patrulea, ne vestește, desigur, că ea fu transmisă de către Dascălii luminători ai veacurilor precedente și că se reazemă pe Tradiția Apostolică (b).

Iubitorul de oameni Iisus Hristos, Dumnezeu-Omul, „Calea, Adevărul și Viața“, ne îndrumază la feluritele scrieri și învățături ale Bisericii Sale, pentru a ne pregăti cât mai serios de aici, ca să putem trece Vămile Văzduhului: neopriți, nesupărați și neîngroziți de demoni. El vrea cu tot dinadinsul ca noi să putem trece din moarte în viață și de pe pământ la cer, cu toată îndrăzneala și cu față senină. Și se poate și aceasta. După o bună credincioșie, vietuire creștinească și luptă bună, vine și cununa, bucuria veșnică. Pentru îmbărbătarea sufletelor creștinești, dăm aici câteva exemple:

Sfânta Teodora pe lângă multe altele ne spune și următoarele: „Pe când ne înălțam în regiunea superioară întrebai pe îngerii care mă conduceau: „Domnii mei! Oare toți creștinii trec prin aceste vămi? Și nu este cu putință pentru om ca să treacă prin ele fără să fie supus acelor amănunțite cercetări și să nu mai fie umplut de atâta

spaimă?“ Sfinții Îngeri îmi răspunseră: „Nu este altă cale pentru sufletele creștinilor care se suie către cer; ci toți trec pe aici. Totuși, fără să fie toți cercetați ca tine. Cercetarea aspră este numai pentru cei păcătoși ca tine, care nu și-au mărturisit toate păcatele, ascunzând de rușine faptele cele rele la mărturisire. Însă, oricine face o mărturisire adevărată și completă de păcatele sale și le plânge, se căiește cu sinceritate, face roade vrednice de pocăință... (Mt. 3, 8), primește nevăzut iertarea prin îndurarea Dumnezeiască. Când se apropie un astfel de suflet, cercetătorii aerieni deschizând cărțile lor și neaflând nimica scris contra lui, nu-i pot face nici un rău. Astfel, sufletul acela se înalță plin de bucurie până la tronul Dumnezeirii. De aici reiese, că: Creștinii și creștinele care își mărturisesc toate păcatele, le părăsesc, își iau canonul cuvenit, fac roade vrednice de pocăință (Mt. 3, 8) după Sf. Pravilă și se împărtășesc cu bună pregătire... trec neopriți prin Vămile Văzduhului.

Cei ce sufăr torturi și moarte, martirizare, pentru cuvântul lui Dumnezeu și mărturisirea lui Iisus Hristos, Dumnezeu-Omul, adică Sfinții Mucenici, trec neopriți prin aceste Vămi ale Văzduhului.

La fel și pruncii creștinilor, până la vârsta de șapte ani, trec neopriți prin Vămile Văzduhului. Privitor la soarta pruncilor în viața viitoare, avem cuvântul Mântuitorului că vor „vedea“, „vor intra“ în Împărăția lui Dumnezeu (Ioan 3, 3-8).

Toți pruncii care au murit după Botez se mântuiesc, intră în Împărăția lui Dumnezeu, se bucură pururea și sunt fericiți în veci. Unii din ei repauzează îndată ce au reușit să se spele în cristelniță de vina păcatului strămoșesc. Alții au încetat din viață la jumătatea vârstei prunciei (3-4 ani), când nu aveau păcate făcute cu voință. Chiar și aceia care erau aproape de șapte ani, deși începuse a se manifesta în ei înclinația strămoșească de a păcătui (d. ex: arătau nesupunere părinților, se mâniau, erau geloși, se loveau, ocărau, se zgâriau... și pe sub ascuns luau vreun lucru străin) însă aceste păcate le-au făcut din neștiință și deci nu pot fi responsabili de ele. Iată de ce Biserica Ortodoxă în soarta tuturor acestor prunci nu află nimica jalnic: „Nu vă tânguți pentru mine, că n-am făcut nimic vrednic de plâns; ci mai vărtos plângeți-vă pe voi înșivă, care greșiți pururea“, strigă pruncul cel mort (rânduiala îngropării pruncilor). Petre-

a) V. Sf. 27 dec. (b) Prel. de. T. D. O. d. Macarie o.c. Tom II pp. 671-687.

când pe acești prunci în eternitate, Biserica nu se roagă pentru iertarea lor, ci pentru ca Domnul, „după făgăduință să-i învrednicească de Împărăția cerească“. După învățătura Sfântului Ioan Hrisostom sufletele lor sunt scutite chiar și de Vămi: „Sfinții Îngeri – vorbește el din partea lor – despărțindu-ne cu pace de corp și având buni conducători, am trecut nesupărați alături de stăpânii aerului. Spiritele viclene n-au găsit la noi nimic din cele ce doreau: n-au găsit ce căutau ei. Privind corpul fără de păcate și sufletul curat, ei s-au rușinat; și văzând limba nespurcată, au tăcut. Noi am trecut pe alături și i-am rușinat“ (Cuv. 11 despre mem. repaus.).

SUFLETUL SFÂNTULUI CUVIOS MACARIE A TRECUT NEOPRIT PRIN VĂMILE VĂZDUHULUI

Anoua zi după prima vestire, un Heruvim cu mulțime de Îngeri a stat înaintea Dumnezeiescului Părinte Macarie Egipteanul și i-a zis: „Scoală-te următorule al Domnului și mergi cu noi la viața veșnică. Ridică-ți ochii tăi împrejur și vezi câte cete din cei fără de trupuri și de Sfinți s-au trimis ție de la Atotțitorul ca să te aducă la Sine. Vezi Soborul Apostolilor, adunarea Proorocilor, mulțimea Mucenicilor, ceata Arhierilor și a Pustnicilor, unirea Cuvioșilor și a Dreptilor. Dă-mi sufletul tău care mi-a fost dat mie de la Dumnezeu ca să-l păzesc în trup. Acum despărțindu-ți sufletul din legăturile trupesti să-l iau cu cinste ca pe o bogăție și trecându-l printre puterile cele potrivnice (ale vămilor văzduhului) să-l duc înaintea Dumnezeiescului Scaun al Stăpânului ca să se veselească cu toți Sfinții cei din veac“. Acestea grăindu-le acel înfricoșat Heruvim, fericitul Macarie sărutând pe toți cei care erau lângă dânsul, și pentru dânsii rugându-se, și-a ridicat ochii și mâinile în sus, zicând cel mai de pe urmă cuvânt: „În mâinile Tale, Doamne, îmi dau duhul meu“. Astfel și-a dat fericitul său suflet, lăsând multă plângere ucenicilor... În acel timp când acest Sfânt suflet era ridicat de Heruvim suindu-se spre cer, unii din Părinți vedeau cu ochii sufletești pe diavolii cei din văzduh, cum stăteau departe și strigau: „O! de ce slavă te-ai învrednicit, Macarie!“ Sfântul le răspundea: „Nu, căci încă mă tem, pentru că nu știu de am făcut vreun lucru bun“. Apoi vrăj-

mașii cei ce erau mai sus în văzduh, strigau: „Cu adevărat a scăpat de noi Macarie“. El zicea: „Ba nu, încă îmi mai trebuie ceva ca să scap“. După aceea ajungând înăuntru porților cerești, diavolii plângând strigau: „A scăpat de noi, a scăpat de noi!“ El atunci cu mare glas le-a răspuns: „Cu adevărat am scăpat de voi și de meșteșugirile voastre, fiind îngrădit cu puterea Hristosului meu“ (V. Sf. 19 ian.).

În Pateric ni se istorisesc următoarele: „Doi frați s-au sfătuit între ei și s-au făcut călugări. După ce s-au desăvârșit în dreapta credință și în faptele bune, s-au socotit și hotărât să-și zidească fiecare chilie la o mare depărtare una de alta. După terminarea chiliilor, fiecare din ei s-a dus deosebi la chilia sa pentru liniște. Mulți ani nu s-au văzut unul pe altul pentru că ei nu ieșeau din chiliile lor. Mai pe urmă s-a întâmplat că unul din ei s-a îmbolnăvit și Părinții au venit să-l cerceteze. Ei l-au văzut că uneori se uimea, iar alteori se trezea. Atunci l-au întrebat să le spună ce-a văzut. El a zis: „Am văzut pe Îngerii lui Dumnezeu venind și m-au luat pe mine și pe fratele meu și ne-au dus la cer. Acolo ne-au întâmpinat puterile potrivnice nenumărate, mulțime mare foarte și înfricoșate la vedere. Acelea mult ostenindu-se nu au putut nimic asupra noastră. După ce am trecut acele locuri (vămi) înfricoșate, au început a striga: „Mare îndrăzneală este curățenia“. Acestea zicând fratele, a adormit. Acela mergând, l-a aflat și pe fratele celui adormit, tot adormit. Toți s-au minunat slăvind pe Dumnezeu“ (Pat. cap. 19, 24).

VĂMILE SUNT UN FEL DE SITE PENTRU CERNEREA SUFLETELOR

Vămile Văzduhului sunt un fel de lopată în mâna Mântuitorului prin care alege grâul (sufletele dreptilor) de zizanii, neghine, pleve (sufletele păcătoase) (Mt. 3, 12). Vămile Văzduhului reprezintă calea pe care cu voie și fără de voie au să meargă sufletele pentru a ajunge la locul ce l-a pregătit fiecare în viață pentru veșnicie.

Toate sufletele, de la cele mai mari până la cele mai mici, trec prin vămile (tribunalele) văzduhului, în prezența Îngerilor și a demonilor și sub ochiul lui Dumnezeu, care toate le vede. Acolo se cearcă

cu de-amănuntul faptele lor bune sau rele, pentru a-i răsplăti cu ferice ori cu osândă.

După acele cercetări amănunțite ale demonilor la toate Vămile Văzduhului, în fața Îngerilor și în prezența lui Dumnezeu, care-i în tot locul; Îngerii ridică la cer sufletele justificate și le duc în locuințele Împărăției Cerurilor prin sentința Judecătorului nevăzut, iar îngerii răi trag sufletele păcătoșilor nejustificați în locuințele lor întunecoase.

Tablourile cele cu Vămile Văzduhului de pe la multe Biserici călugărești și mirenești, din vremurile vechi și străvechi, mărturisesc cu glas tainic și puternic că în văzduh, de la pământ la cer, sunt Vămile Văzduhului prin care au a trece toți creștinii, ca oile prin strungă.

În rezumatul învățăturii despre vămi, trebuie întotdeauna să avem în vedere următoarea observație: Modul cercetărilor la vămi nu e permis niciodată să ni-l închipuim ca ceva grosier și sensual; ci pe cât este cu putință să-l luăm într-un înțeles mai spiritual. Trebuie să ne ținem de unitatea ideii fundamentală a Vămilelor, fără a da însă prea multă importanță unor amănunte, care se deosebesc la diferiți autori (T. D. O. 690; M. V. V. 65).

SUFLETELE PĂCĂTOȘILOR SUNT OPRITE LA VĂMI

Latria noastră Cerească sau Noul Ierusalim Ceresc, ne așteaptă cu porțile deschise ca să mergem și să intrăm într-însa unde să ne bucurăm pururea în acea veșnică ferice. Pentru a ajunge acolo însă ne trebuiesc aripi: dreapta credință și viețuire creștinească, sau: credința adevărată și fapte bune. Cei lipsiți de aceste aripi nu-și pot lua zborul acesta duhovnicesc, puternic și sunt opriti la vămi.

Aceasta am văzut-o chiar din istorisirile Sfinților Părinți. Cercetare aspră la Vămi se face celor nespovediți, celor ce nu și-au mărturisit toate păcatele, celor care și-au ascuns faptele rele la mărturisire și celor ce n-au făcut roade vrednice de pocăință (Mt. 3, 8), pentru curățirea de păcatele săvârșite. „Nici unul din noi locuitorii pământului – zice Sfântul Ioan Hrisostom – trecând în viața viitoare fără să fi căpătat iertare de păcatele sale nu poate să scape de

pedeapsă, care este o răsplătire dreaptă. Dar precum aicea jos făcătorii de rele sunt aduși din închisoare la tribunale înlăntuiți, așa ieșind din viața aceasta toate sufletele vor fi aduse la înfricoșatul tribunal încărcati cu deosebite legături ale păcatelor lor. Părăsind viața aceasta ne vom arăta tribunalului înfricoșat, unde vom da răspuns de toate faptele noastre, și dacă vom fi rămași în păcate, ne vom supune întrebării și pedepsei“ (Om. la Matei 14, 4 și 13, 6; d. T. D. O. 675-676).

Așijderea sunt opriti la Vămi cei ce n-au avut bună credincioșie și fapte bune, milostenii multe, cu care să poată plăti la acei vameși pentru a putea trece în sus. Așa a pățit sufletul voievodului Taxiot; așa au pățit și pătesc mulți nepregătiți pentru intrarea în veșnicie.

VOIEVODUL TAXIOT CĂZUT LA TRECEREA PRIN VĂMI

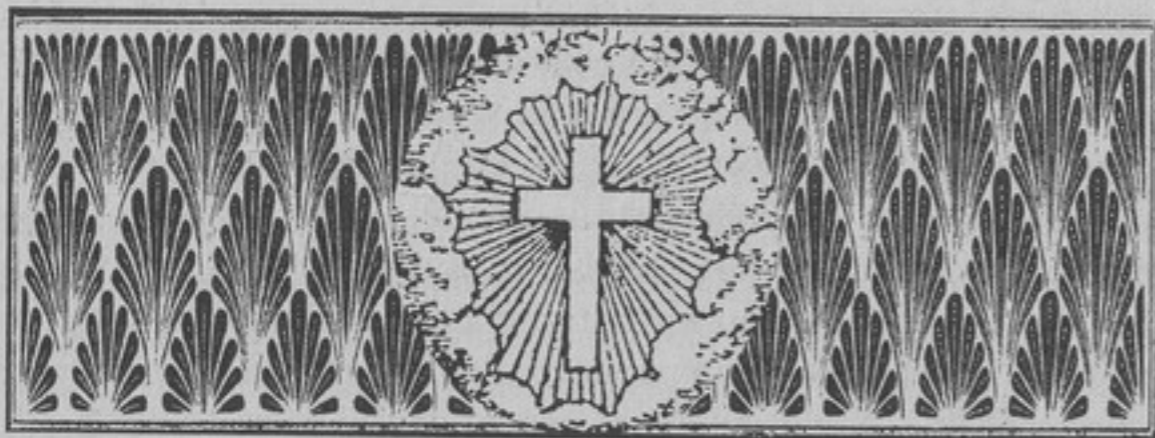
Taxiot era un voievod care locuia în Cartagena, cetatea mare a Africii. Acela își petrecea viața sa în mari și multe păcate. În acea vreme a venit boala ciumei în cetate. Sumedenii de oameni, femei și copii, mureau unii după alții. Voievodul s-a speriat groaznic. Îndată a ieșit din cetate cu femeia sa, a fugit în depărtare la un sat al său și se pocăia acolo. Atunci diavolul care nu iubește pocăința omului, l-a aruncat pe el și acolo în păcat. A căzut în preacurvie cu o cumnată a lui, soția fratelui său. După câteva zile l-a mușcat un șarpe și îndată s-a îmbolnăvit și a murit. Acolo în apropiere era o mănăstire. Femeia lui Taxiot s-a dus și rugă pe călugări să vină să ia trupul lui să-l îngroape în Biserică. Clericii se duseră de-l luară, l-au prohodit și l-au îngropat în al treilea ceas din zi... Pe la al nouălea ceas însă, auziră glas din groapă, strigând: „Miluieste-mă, miluieste-mă!“ Auzind mai mulți oameni acel glas, repe-de au plecat și s-au dus după glas până la groapă. Îndată l-au dezgropat. Văzându-l viu au început a-l întreba ce a văzut el acolo pe lumea cealaltă? El de multe lacrimi și mare plângere nu putea a grăi, nici a le spune nimic. Atunci l-au dus la un om sfânt ce-l chema Tarasie episcopul... Marele Tarasie îl mângâia pe dânsul și-l învăța. A treia zi i-a zis să spună cele ce a văzut. Dar el abia a patra zi a început a-și îndrepta limba și cu lacrimi a început a spune și a grăi:

„Eu, Părinte, când mă săvârșeam, văzui stând împrejurul meu niște arapi, atât de groaznici încât numai vederea lor era mai cumplită decât toată munca. Văzându-i pe dânșii, sufletul meu s-a spăimântat groaznic și se strângea. În acea mare frică fiind eu, văzui doi tineri voinici, foarte frumoși, care veniră la mine. Numai cât îi văzui, îndată sări sufletul meu în mâinile lor. Apoi îndată am zburat și ne suirăm sus spre înălțime. Sosirăm repede la vămile acelea ce țin căile și opresc pe cei ce se suie. Toți vameșii de acolo întrebau de anumite păcate: unii de minciuni, clevetiri, alții de nedreptăți, alții de ucideri și de alte păcate. Îndată văzui voinicii aceia ce mă duceau ținând ca o vistierie lucrurile mele cele bune, din care luau și puneau în cumpănă împotriva păcatelor mele ce le aduceau și mi le puneau înainte acele duhuri viclene. Și abia, abia mă răscumpărară. Când ne suiam tot mai sus, apropiindu-ne de porțile cerești, am ajuns la vama preacurviei. Acolo mă apucară acei arapi negri și-mi aduceau înainte lucrurile mele de preacurvie. Voinicii aceia luminați răspundeau pentru mine și ziceau că cele ce am făcut în cetate sunt iertate pentru pocăința mea. Ei ziseră: „Așa este. După aceea însă, iar a făcut preacurvie și a murit fără de pocăință“. Auzind acestea Îngerii, au tot căutat, dar n-au mai aflat nici un lucru bun ca să mă răscumpere de păcatul acela, și lăsându-mă s-au dus. Atunci apucându-mă viclenele duhuri mă bătură groaznic și desfăcându-se pământul, m-am cufundat în adânc. Arapii aceia mă purtară prin niște intrări înguste, prin oarecare crăpături strâmte, puturoase, până la cele mai dedesubt temnițe ale iadului. Acolo sufletele păcătoșilor sunt încuiate în întunericul cel veșnic, unde nu este viață pentru oameni, ci muncă veșnică, plâns nemângâiat și nespūsă scrâșnire a dinților. Acolo pururea strigau sufletele păcătoșilor cu strigare mare, zicând: „Amar nouă, amar! Vai, Vai! Și nu este cu putință a spune primejdiile celor ce sunt acolo nici nu se poate a povesti de muncile și durerile acelora pe care i-am văzut acolo. Nefericiții gem de la inimă și nimenea nu se milostivește spre dânșii. Plâng și nu este cine să-i mângâie, se roagă și nu este cine să-i asculte sau să-i izbăvească. Acolo în adâncime am fost închis și eu cu dânșii. În locurile acelea întunecoase, în strâmtorarea aceea grozavă m-au pus... și începui și eu a plânge și a mă tângui cu amar, ținut fiind

de la al treilea ceas până la al nouălea, după aceea am văzut puțină strălucire. Cei doi Îngeri veniră și ei acolo. Eu începui a-i ruga cu dinadinsul ca să mă scoată pe mine din primejdia aceea, ca să mă pocăiesc înaintea lui Dumnezeu. Îngerii mi-au zis: „În zadar te tot rogi aici. Nimenea nu mai poate să iasă de aici, până la învierea tuturor“. Eu iarăși m-am tot rugat să mă ducă în lume ca să mă pocăiesc și să mă curățesc de păcate... Atunci a zis unul dintre Îngeri către celălalt: „Te pui tu chezaș pentru dânșul că se va pocăi din toată inima precum se făgăduiește?“ Celălalt i-a zis: „Da, mă pun“. Atunci am văzut că i-a dat lui mâna chezașul. Îndată Îngerii apucându-mă, m-au scos de acolo pe pământ, în mormânt la trupul meu. Ei mi-au zis atunci: „Intră în trupul tău de unde ai ieșit“. Atunci am văzut eu sufleteasca mea fire ca un mărgăritar strălucind, iar trupul meu cel mort, ca niște tină puturoasă, neagră. Eu mă îngrețoșam să intru într-însul. Îngerii însă mi-au zis: „Nu se poate a te pocăi fără numai cu trupul cu care ai greșit“. Eu mă tot rugam ca să nu fiu silit a intra în trup. Îngerii mi-au grăit: „Intră, iar de nu vrei să intri în trupul tău, apoi iarăși te vom duce pe tine acolo de unde te-am luat“. Atunci cu multă neplăcere am intrat, am înviat și am început a striga: „Miluiți-mă! Miluiți-mă!“ Sfințitul Tarasie i-a zis atunci: „Gustă bucate!“ El însă nu voia să guste nimic, ci umblând de la o Biserică la alta, cădea pe fața sa, mărturisindu-și păcatele sale lui Dumnezeu cu lacrimi și cu suspinuri. Din vreme în vreme grăia către toți: „Vai celor ce greșesc, că munca cea veșnică îi așteaptă pe dânșii. Vai celor ce nu se pocăiesc până ce au vreme! Vai celor ce-și spurcă trupul lor!“ Așa a petrecut Taxiote după învierea sa, 40 de zile. În acel timp curățindu-se prin pocăință, și-a cunoscut ceasul sfârșitului său mai înainte cu trei zile și s-a dus către Dumnezeu cel prea Milostiv și de oameni Iubitor, cel ce pogoară în iad și iarăși ridică și tuturor le hărăzește mântuirea.

Căruia se cuvine slava în vecii vecilor. Amin (d. Cazania din 8 n-brie, V. Sf. 28 martie, și Prolog.).

VĂMILE VĂZDUHULUI*

Locul special pe care îl ocupă demonii în această lume căzută, și locul unde îi întâlnesc sufletele de curând plecate ale oamenilor - este aerul. Episcopul Ignatie descrie mai departe acest spațiu care trebuie înțeles cu claritate înainte ca experiențele de „după moarte“ de astăzi să devină pe deplin inteligibile.

„Cuvântul lui Dumnezeu și al Duhului care acționează împreună ne dezvăluie, prin mijloace alese, că spațiul dintre cer și pământ, întreaga întindere azurie a aerului care ne este vizibilă sub ceruri, servește ca locuință pentru îngerii căzuți care au fost aruncați din cer... Sfântul Apostol Pavel numește îngerii căzuți duhurile răutății de sub locurile cerești (Efs. 6, 12), și pe șeful lor domnul puterii văzduhului (Efs. 2,2). Îngerii căzuți sunt împrăștiați într-o mulțime, pretutindeni în întreaga imensitate transparentă pe care noi o vedem deasupra noastră. Ei nu încetează să tulbure toate societățile umane și pe fiecare persoană individual. Nu există nici o faptă rea, nici o crimă, la care ei să nu fie instigatori și participanți; ei dirijează și instruiesc oamenii spre păcat prin toate mijloacele posibile. Sfântul Ap. Petru zice: „Potrivnicul vostru, diavolul, dă târcoale ca un leu care răcnește și caută pe cine să înghită” (1 Petru 5, 8), atât în timpul vieții noastre pământești cât și după separarea sufletului de trup. Când

* Textul acesta, de la pg. 106-124 este copiat integral din cartea „Sufletul după moarte”, de Părintele Serafim Rose, tipărită cu binecuvântarea P. S. Eftimie, Ep. Romanului și Hușilor, anul 1994. Am adăugat și acest text pentru folosul pe care îl vor trage cititorii, aflând și opinii, argumente și dovezi mai noi despre Vămile Văzduhului.

sufletul unui creștin, părăsind locuința sa pământească, începe să se lupte prin spațiul văzduhului către casa din înălțimi, demonii îl opresc, se străduiesc să găsească în el o înrudire cu ei înșiși, cu păcătoșenia lor, cu căderea lor, să-l târască în jos către iad, *pregătit diavolului și îngerilor lui* (a). Ei acționează astfel prin dreptul pe care l-au dobândit” (b).

După căderea lui Adam, continuă episcopul Ignatie, când paradisul a fost închis omului și un heruvim cu sabie de foc a fost pus să-l păzească (c), șeful îngerilor căzuți, satan, împreună cu hoardele de spirite supuse lui, „stăteau pe drumul dintre pământ și paradis, și din vremea aceea și până la jertfa mântuitoare și moartea dătătoare de viață a lui Hristos, el nu a permis pe acest drum nici măcar un singur suflet de om, când acesta s-a despărțit de trupul său. Porțile raiului au fost închise oamenilor pentru totdeauna. Atât cei dreți cât și cei păcătoși coborau în iad (după moarte). Porțile veșniciei și calea de netrecut au fost deschise (numai) pentru Domnul nostru Iisus Hristos” (d). După răscumpărarea noastră de către Iisus Hristos, „toți cei care l-au respins pe Mântuitorul în mod deschis au admis moștenirea lui satan: sufletele lor, după separarea de trup, ajung direct în iad. Dar creștinii care sunt înclinați către păcat, de asemenea nu merită să treacă imediat de la viața pământească la slăvita veșnicie. Dreptatea însăși cere ca aceste înclinații către păcat, aceste trădări ale Mântuitorului trebuie să fie cântărite și evaluate. Sunt necesare judecarea și discernământul pentru a determina gradul înclinării către păcat al sufletului unui creștin, pentru a stabili ce predomină în el - viața veșnică sau moartea veșnică. Judecata cinstită a lui Dumnezeu așteaptă sufletul fiecărui creștin după plecarea lui din trup, după cum a spus Sf. Ap. Pavel: „Oamenilor le este rânduit să moara o sigura dată, iar după aceea vine judecata” (e).

„Pentru verificarea sufletelor când trec prin spațiile aeriile s-au stabilit de către puterile întunecate locuri de judecată separate și gârzi într-o ordine remarcabilă. În locurile de sub rai, de la pământ până la rai, stau legiuni de pază ale spiritelor căzute. Fiecare diviziune spațială răspunde de o anumită formă de păcat și verifică sufle-

a) Mt. 25, 41; (b) Ep. Ignatie, o. c. vol. III, pp. 132-133; (c) Fac. 3, 24. (d) pp.134-135. (e) Evrei 9, 27.

tul pentru acel păcat, când el ajunge în spațiul respectiv. Gărzile demonice ale văzduhului și locurile de Judecata sunt numite în scrierile patristice vămi, și spiritele care le deservesc sunt numiți vameși (a).

CUM SĂ ÎNȚELEGEM VĂMILE

Boate că nici un aspect al eshalologiei ortodoxe nu a fost atât de greșit înțeles ca acest fenomen al Vănilor Văzduhului. Mulți absolvenți ai seminariilor ortodoxe moderne sunt înclinați să îndepărteze întregul fenomen ca un fel de „adăugire ulterioară” la învățătura ortodoxă, sau ca vreun fel de domeniu „imaginar” fără fundament în textele scripturistice sau patristice sau în realitatea spirituală. Astfel de studenți sunt victimele unei educații raționale căreia îi lipsește o conștientizare subtilă la diferite nivele ale realității care sunt adesea descrise în textele ortodoxe, ca și la diferite nivele de înțelegere deseori prezente în Sf. Scripturi și scrierile patristice. Supra-accentuarea rațională modernă asupra înțelesului „literal” al textelor și o înțelegere a evenimentelor „realistă” sau lumească descrise în Scriptură și în Viețile Sfinților s-au îndreptat către confuzie sau chiar ștergerea integrală a înțelesurilor și experiențelor spirituale care sunt adesea foarte importante în sursele ortodoxe. De aceea, episcopul Ignatie - care, pe de o parte a fost un intelectual modern „sofisticat”, și pe de altă parte un copil simplu și adevărat al Bisericii - poate servi bine ca pod pe care intelectualii ortodocși de astăzi și-ar putea găsi drumul înapoi către adevărata tradiție a Ortodoxiei.

Înainte de a continua prezentarea teoriei episcopului Ignatie asupra Vănilor Văzduhului, să menționăm avertismentul a doi gânditori ortodocși, unul modern și unul din vechime, pentru aceia care intră în investigarea realității altei lumi.

În secolul al XIX-lea, Mitropolitul Macarie al Moscovei, în relatarea sa despre starea sufletelor după moarte, scrie: „Trebuie notat că, așa cum în general în zugrăvirile obiectivelor lumii spirituale pentru noi, care suntem îmbrăcați în trup, sunt inevitabile anumite trăsături care sunt mai mult sau mai puțin senzoriale și antropo-

a) vol. III, pag. 136

morifice, tot așa în particular, aceste trăsături sunt prezente în mod inevitabil și în teoria detaliată asupra vănilor prin care trece sufletul uman după separarea de trup. Și de aceea omul trebuie să-și amintească cu fermitate instruirea pe care îngerul a făcut-o Sfântului Macarie din Alexandria când el începuse deja să-i povestească despre vămi: „Acceptă lucrurile pământești aici ca și felul cel mai slab de prezentare a lucrurilor cerești”. Cineva trebuie să prezinte vămile, nu în sensul brut și senzorial, dar - pe cât posibil pentru noi - într-un sens spiritual, și fără detalii care, la diferiți autori și diferite relatări ale Bisericii însăși, sunt prezentate în diferite moduri, deși ideea de bază a vănilor este una și aceeași.” (a).

Câteva exemple specifice cu astfel de detalii care nu urmează a fi interpretate într-un mod „brut și senzorial”, sunt date de Sfântul Grigore Dialogul în cartea a patra a Dialogurilor sale care, după cum am văzut deja, este dedicată în special problemei vieții după moarte.

Astfel, descriind viziunea de după moarte a unui anume Reparatus, care a văzut un preot păcătos fiind ars în vârful unui rug funerar uriaș, Sfântul Grigore notează: „Rugul funerar de lemn pe care l-a văzut Reparatus nu însemnează că lemnul este ars în iad. Asta a însemnat, mai degrabă, să îi ofere o imagine vie a flăcărilor iadului, astfel încât, descriindu-le oamenilor, ei ar putea să aibă frică de focul veșnic prin experiența lor cu focul natural” (b).

Iarăși după ce Sfântul Grigore a descris cum un om a fost trimis înapoi după moarte din cauza unei „greșeli” - altcineva cu același nume, fiind de fapt cel care a fost chemat din viață (aceasta s-a întâmplat de asemenea în experiențele de „după moarte” de astăzi), Sf. Grigore adaugă: „Oricând se întâmplă aceasta, o considerație atentă va arăta că nu a fost o eroare, ci o avertizare. În mila Sa nemărginită, bunul Dumnezeu permite unor suflete să se întoarcă în trupurile lor imediat după moarte, astfel încât priveliștea iadului ar putea în cele din urmă să-i învețe să se înfricoșeze de pedepsele veșnice. Numai cuvintele singure nu i-ar putea face să creadă” (c).

Și când cineva, într-o viziune de după moarte, a văzut locuințe de aur din paradis, Sfântul Grigore comentează:

a) *Mitrop. Macarie al Moscovei, T. Dogm. Ort., St. Peters. 1883, vol. 2, pag. 538.* (b) *Dialoguri, IV, 32, pp. 229-230.* (c) *Dialoguri, IV, 37, pag. 237.*

„Desigur, nimeni din cei care au rațiune nu va considera această expresie în mod literal... întrucât recompensa slavei veșnice este câștigată prin generozitatea actelor de milostenie, pare cu totul posibil să construiască o locuință veșnică din aur“ (a).

Mai târziu vom avea mai multe de spus despre diferența dintre viziunile celeilalte lumi și experiențele actuale „din afara timpului“ (trăite de la locul vămilor, și multe experiențe de „după moarte“ de astăzi, aparțin în mod clar celei de a doua categorii); dar pentru moment este suficient pentru noi să fim conștienți că trebuie să abandonăm prudent și sobru toate experiențele din cealaltă lume. Nici un om conștient de învățătura ortodoxă n-ar spune că vămile nu sunt „reale“, că de fapt nu sunt trăite de suflet după moarte. Dar trebuie să nu uităm că aceste experiențe nu au loc în lumea materiei groșiere în care trăim noi. Atât timpul cât și spațiul, cu toate că există în mod evident, ele sunt foarte diferite de conceptele noastre pământești despre timp și spațiu. Relatările acestor experiențe în limbaj pământețan știrbesc realitatea în mod inevitabil. Oricine se simte ca acasă citind literatura ortodoxă care descrie realitatea de după moarte, va ști în mod normal cum să facă distincția dintre realitățile spirituale descrise acolo și detaliile incidentale care pot fi uneori exprimate în limbaj simbolic sau imaginativ. Astfel, desigur, nu există „case“ sau „căsuțe“ în aer, unde să fie adunate „taxele“, și nici nu există evidente scrise și „parafate“ unde să fie înregistrate păcatele, și nici „cântare“ care să măsoare virtuțile, și nici „aur“ cu care să se plătească „datoriile“ – în toate aceste cazuri, noi trebuie să înțelegem corect că aceste imagini sunt folosite ca mijloace interpretative sau figurative pentru a exprima realitatea pe care trebuie să o înfrunte sufletul în timpul acela. Dacă sufletul vede de fapt aceste imagini în timpul acela, datorită obiceiului de o viață de a vedea realitatea spirituală numai prin forme întruchipate, sau pur și simplu găsește imposibil să exprime ceea ce a trăit în vreun alt mod – toată această chestiune este de importanță secundară, care se pare să nu fi prezentat importanță pentru Sfinții Părinți și scriitorii vieților sfinților care au înregistrat aceste experiențe. Ceea ce este cert, este faptul că există o testare din partea demonilor, care

a) *Dialoguri*, IV, 37, pag. 241;

apar într-o formă înfricoșată, dar umană; ei acuză pe cei de curând plecați de păcate și încearcă să cucerească cu totul corpul subtil al sufletului, care este prins cu fermitate de către îngeri; și toate acestea se petrec în aer, deasupra noastră și pot fi văzute de aceia ai căror ochi sunt deschiși către realitatea spirituală.

Să ne întoarcem la expunerea episcopului Ignatie a învățăturii ortodoxe despre vămile văzduhului:

MĂRTURIA PATRISTICĂ DESPRE VĂMI

Invățătura despre vămii este învățătura Bisericii. Oricum nu este nici o îndoială că Sfântul Apostol Pavel vorbește despre ele atunci când declară faptul că și creștinii trebuie să ia parte la bătălia cu spiritele răului sub ceruri (a). Găsim această învățătură în majoritatea tradițiilor vechi bisericesti și în rugăciunile bisericesti“ (b).

Episcopul Ignatie citează mulți Sfinți Părinți care ne învață despre vămii. Vom menționa doar câțiva.

Sfântul Atanasie cel Mare, în scrierea sa *Viața Sfântul Antonie cel Mare* descrie cum odată, Sfântul Antonie, „la apropierea ceasului al nouălea, după ce a început să se roage înainte de a mânca, a fost deodată răpit în duh și ridicat de îngeri sus, în înălțimi. Demonii văzduhului s-au opus ascensiunii lui: îngerii discutând cu ei, au cerut să fie declarate motivele rezistenței lor, pentru că Sfântul Antonie nu avea nici un păcat. Demonii s-au străduit să declare păcatele săvârșite de el chiar de la naștere; dar îngerii au închis gurile defăimătorilor, spunându-le că ei nu trebuie să numere păcatele de la naștere care fuseseră deja șterse prin jertfa lui Hristos; dar să prezinte ei – dacă au vreunul – păcatele pe care le-a săvârșit el, după ce a intrat în monahism și s-a dedicat lui Dumnezeu. În acuzarea lor, demonii au rostit multe minciuni nerușinate; dar întrucât defăimătorilor le-au lipsit dovezile, o cale liberă s-a deschis pentru Sfântul Antonie. Imediat și-a revenit în sine și a văzut că el se află în același loc unde stătuse pentru rugăciune. Uitând de mâncare el a petrecut întreaga noapte în lacrimi și gemete, reflectând la mul-

a) *Efs.* 6, 12; (b) *Ep. Ignatie, Op. cit., vol. III, pag. 138.*

titudinea de dușmani ai omului, la bătălia împotriva unei astfel de armate, la dificultatea drumului către rai prin aer, și la cuvintele Apostolului, care zice: „*Lupta noastră nu este împotriva trupului și a sânelui, ci împotriva începătorilor, împotriva stăpâniilor, împotriva stăpânilor întunericului acestui veac, împotriva duhurilor răutății, care sunt în văzduhuri*” (a). Apostolul știind că duhurile văzduhului caută doar un singur lucru, sunt privite cu înflăcărare, fac eforturi și se străduiesc să ne lipsească de un drum liber către cer, sfătuiește: „*Luați toate armele lui Dumnezeu, ca să puteți sta împotriva în ziua cea rea*” (b), „*pentru ca cel potrivnic să se rușineze, neavând de zis nimic rău despre voi*” (c).

Sfântul Ioan Gură de Aur, descriind ceasul morții, spune: „*Atunci noi vom avea nevoie de multe rugăciuni, multe ajutoare, multe fapte bune, o mare intervenție din partea îngerilor, în călătoria prin spațiile aerului. Dacă atunci când călătorim într-o țară străină, sau într-un oraș necunoscut, avem nevoie de un ghid, cu atât mai mult este necesar pentru noi să avem ghizi și ajutoare care să ne dirijeze dincolo de demnitățile și puterile și domniile invizibile ale văzduhului, care sunt numiți persecutori și cârciumari și vameși*” (d).

Sfântul Macarie cel Mare scrie: „*Când auziți că există râuri de draconi, și guri de lei, și puteri întunecate sub ceruri, și focuri care ard și pocnesc în mădulare, nu credeți nimic despre aceasta, neștiind că dacă nu primiți arvuna Duhului Sfânt (e), ei îți cuprind sufletul când se desparte de trup, și nu suportă să-l vadă că se ridică la cer*” (f).

Sfântul Isaia Pustnicul, un Părinte al Filocaliei din secolul al VI-lea, ne învață că și creștinii ar trebui „*zilnic să avem moartea înaintea ochilor și să avem grijă cum realizăm despărțirea de trup și cum să trecem de duhurile rele care ne vor întâmpina în văzduh*” (g). „*Când sufletul părăsește trupul, îngerii îl însoțesc; puterile întunericului ies în întâmpinarea lui, dorind să-l rețină, și să-l verifice ca să vadă dacă ei ar putea găsi ceva asemănător lor în acel suflet*” (h).

a) *Efs. 6, 12; 2, 2; (b) Efs. 6, 13; (c) Tit 2, 8; Ep. Ignatie, o. c., pp. 138-139. (d) Predici despre răbdare și recunoștință, care se citesc la slujbele Bisericii Ortodoxe în sambăta a șaptea a Paștelui și la serviciile funerare. (e) 2 Cor. 1, 22. (f) Cincizeci de Omilii Duhovnicești, 16, 13; A. J. Meson tr., Cărți Ortodoxe Răsăritene, Willits, Ca., 1974, pag. 141; (g) Om. 5, 22; (h) Om. 17.*

Sfântul Isihie al Ierusalimului (sec. al V-lea), ne învață: „*Ceasul morții ne va găsi, el va sosi, și va fi imposibil să scăpăm de moarte. Oh, doar dacă stăpânul lumii și al văzduhului care trebuie atunci să ne întâmpine, ne-ar putea găsi păcatele noastre ca fără valoare și ne-semnificative și n-ar putea fi în stare să ne acuze în mod just!*” (a).

Sfântul Grigore Dialogul (+604), în predicile sale asupra Evangheliei, scrie: „*Omul trebuie să reflecteze profund la cât de înspăimântătoare va fi pentru noi ora morții, ce teroare va suporta atunci sufletul, ce aduceri aminte a tuturor păcatelor, ce uitare a fericirii trecute, ce frică, și ce teamă a judecării. Apoi, spiritele diavolești vor cerceta faptele sufletului care pleacă. Apoi, ele vor prezenta sufletului filmul păcatelor, cu privire la care ele hotărâseră deja, pentru a le atrage complicitatea la tortură. Dar de ce vorbim noi numai de sufletul păcătos, când ele vin în aceeași măsură și la muribunzii aleși, și caută în ei propriile lor păcate, dacă ele au reușit să le atragă? Printre oameni a fost numai Unul Care înainte de suferința Sa a zis fără frică: „Nu voi mai vorbi multe cu voi, căci vine și stăpânitorul acestei lumi și el nu are nimic în Mine”*” (b).

Sfântul Efrem Sirul (+373) descrie astfel ceasul morții și judecata de la nivelul vămilor: „*Când sosesc gazdele înfricoșătoare, când suprimatorii divini comandă sufletului să iasă din trup, când ele ne duc departe cu forța și ne conduc la locul judecării inevitabile, atunci, văzându-i, sârmanul om... se cutremură cu totul ca și cum ar fi din cauza unui cutremur, se zdruncină cu totul în tremur... Suprimatorii divini, luând sufletul, urcă în văzduh unde stau șefii, autoritățile și guvernatorii lumii ale puterilor împotrivoare. Aceștia sunt acuzatorii noștri, cârciumarii înspăimântători, registratorii, perceptorii; ei întâlnesc sufletul în calea lor, îl înregistrează, îl examinează, și numără păcatele și datoriile acestui om - păcatele tinereții și vârstei înaintate, cele de voie și cele fără de voie, săvârșite cu fapta, cuvântul sau cu gândul. Mare este teama aici, mare este tremurul sârmanului suflet, de nedescris este mizeria pe care o suferă atunci de la o multitudine incalculabilă de dușmani care îl înconjoară acolo în miriade, ponegrindu-l ca să nu-i permită ascensiunea către cer, să*

a) *Omilie despre cumpătare în Filocalia. (b) Ioan 14, 30; Omilii despre Evanghelii, 39, despre Luca 19, 42-47; Ep. Ignatie op. cit., III, pag. 278.*

locuiescă în lumina celor vii, să intre în sfera vieții. Dar sfinții îngeri, luând sufletul îl conduce departe" (a).

Serviciile divine ale Bisericii ortodoxe conțin de asemenea multe referiri la vămi. Astfel, în Octoih, opera Sfântului Ioan Damaschin (sec. al VIII-lea), noi citim: „O Fecioară, în ceasul morții mele, eliberează-mă din mâinile demonilor, și judecătorilor, și acuzatorilor, și încercărilor înfricoșătoare, și vămilor amare, și prințului inversunat, și de osânda veșnică, o Maică a lui Dumnezeu" (b). Iarăși: „Când sufletul meu va fi pe punctul de a fi eliberat de legătura cu trupul mijlocește pentru mine, o Stăpână Doamnă... ca să pot trece nestințit de domniile întunecimii care stăpânesc văzduhul" (c). Episcopul Ignatie citează alte 17 astfel de exemple din cărțile de cult, care desigur nu reprezintă o listă completă.

Discuția cea mai completă a Părinților Bisericii din veacurile primare despre doctrina vămilor văzduhurilor este prezentată în predicile despre plecarea sufletului ale Sf. Chiril al Alexandriei (+444) care este întotdeauna inclusă în edițiile Psaltirii slavone. Printre multe altele în această predică, Sf. Chiril spune: „Ce frică și tremur te așteaptă, o suflete, în ziua morții! Vei vedea demoni înfricoșători, sălbatici, nemiloși și mârșavi, ca întunecoșii etiopieni, stând înaintea ta. Chiar numai priveliștea lor este mai rea decât orice tortură. Sufletul, văzându-i, devine agitat, este deranjat, tulburat, caută să se ascundă, se grăbește către îngerii lui Dumnezeu. Sfinții îngeri cuprind sufletul; sufletul trece împreună cu ei prin văzduh și ridicându-se, el dă peste vămile care păzesc drumul de la pământ la cer, reținând sufletul și împiedicându-l de la ascensiunea mai departe. Fiecare vămă cercetează păcatele corespunzătoare ei; fiecare păcat, fiecare pasiune își are receptorii și controlorii proprii“.

Mulți alți Părinți, înainte și după Sf. Chiril, discută sau menționează vămile. După citarea multora, istoricul dogmelor bisericesti, din secolul al XIX-lea, mai sus menționat, concluzionează: „O astfel de uzanță neîntreruptă, constantă și universală în Biserică, despre învățătura vămilor, în special printre dascălii secolului al IV-lea, măr-

a) Sfântul Efrem Sirul, *Opere alese*, Moscova, 1882, vol. 3, pp. 383-385.
 (b) Glas 4, vineri, cântarea a 8-a de la Canonul Utreniei. (c) Glas 2, sâmbătă, Cântarea a 9-a.

turisește indiscutabil că fusese consemnată pentru ei, de către dascălii secolelor precedente și se întemeiază pe tradiția apostolică" (a).

VĂMILE VĂZDUHULUI ÎN VIEȚILE SFINȚILOR

Viețile sfinților ortodocși conțin numeroase relatări - unele dintre ele foarte vii - despre cum trece sufletul prin vămi după moarte. Cea mai detaliată relatare trebuie găsită în Viața Sfântului Vasile cel Nou (26 martie), care descrie trecerea prin vămi a Sfintei Teodora, așa cum este relatată de ea însăși într-o vizionare către un ucenic al Sfântului, pe nume Grigore. În această relatare sunt menționate douăzeci de vămi specifice, cu felurile de păcate cercetate în fiecare în parte. Episcopul Ignatie citează această relatare pe o lungime respectabilă (b). Această relatare există încă într-o traducere engleză (c), și nu conține nimic semnificativ, de aceea nu se găsește în alte surse ortodoxe despre vămi, drept pentru care o vom omite aici pentru a oferi alte surse. Aceste alte surse sunt mai puțin detaliate, dar urmează aceeași prezentare de bază a evenimentelor.

În relatarea soldatului Taxiote, de exemplu (d), se relatează că el s-a întors la viață după șase ore petrecute în mormânt și a povestit despre experiență trăită de el...

Episcopul Ignatie citează de asemenea alte experiențe ale vămilor din viețile sfinților Eustratie cel Mare Martirul (e), Sfântul Nifon de Constantia (Cipru), care a văzut multe suflete urcând prin vămi (f), Sfântul Simion care a ostenit pentru Hristos în Emesa (g), Sfântul Ioan cel Milostiv, patriarhul Alexandriei (h), Sf. Simion din Muntele Minunat (i); și Sf. Macarie cel Mare (j). Episcopul Ignatie nu a cunoscut și alte surse ortodoxe timpurii din vest, care nu au fost traduse niciodată în limba greacă sau rusă; dar și acestea abundă în descrieri ale vămilor. Numele de „vămi“, se pare este restrâns la sursele estice, dar realitatea descrisă în sursele vestice este identică.

Sfântul Columba, de exemplu, întemeietorul mănăstirii insulare Iona din Scoția (†597), a văzut de multe ori în viața sa bătălia demo-

a) Mitr. Mac. al Mos., *T. D. O.* vol. 2, pag. 535; (b) vol. III, pp. 151-158; (c) *Misterele eterne dincolo de mormânt*, pp. 69-87. (d) V. Sf. 28 martie. (e) sec. al IV-lea, 13 dec. (f) sec. al IV-lea, 23 dec. (g) sec. al VI-lea, 21 iul. (h) sec. al VII-lea, Prol. 19 dec. (i) sec. al VII-lea, Prol., 13 martie. (j) 19 ian.

nilor din văzduh pentru sufletele de curând plecate. Sfântul Adamnan (†704) relatează acestea în *Viata sa*; iată o întâmplare:

Sf. Columba, într-o zi, și-a chemat la el călugării săi, la un loc și le-a spus: „Să ajutăm acum prin rugăciune călugării de la Sihăstria Comgell, care se îneacă acum în lacul Calf; pentru că iată, chiar acum ei luptă în văzduh împotriva forțelor ostile care încearcă să înșface și să ducă departe sufletul unui străin care se îneacă împreună cu ei.“ Apoi, după rugăciune, el a spus: „Mulțumiți-i lui Hristos, pentru că acum sfinții îngeri au întâmpinat aceste suflete sfinte, și au eliberat pe acel străin și l-au salvat triumfător de la demonii de neîmpăcat“ (a).

Sfântul Bonifaciu, sec. al VIII-lea anglo-saxon „apostol al germanilor“, prezintă într-una din scrisorile sale relatarea dată lui personal de către un călugăr al mănăstirii Wenlock care a murit și apoi a revenit la viață după câteva ore. „Îngerii unei astfel de splendori pure l-au purtat în sus, pe când pleca din trup, că el nu putea suporta să privească înspre ei... Ei m-au dus în sus, a zis el, sus în înălțimea văzduhului... Mai târziu el a relatat că în spațiul și timpul când era în afara corpului, o mare multitudine de suflete și-au părăsit trupurile lor, și s-au adunat în locul unde era el, că el se gândise că formează întreaga rasă a omenirii de pe pământ. El a mai zis că era o mulțime de spirite diavolești și un cor slăvit de îngeri mai înalți. Și el a zis că spiritele nenorocite și sfinții îngeri au avut o dispută violentă cu privire la sufletele sosite din trupurile lor, demonii aducând poveri împotriva lor și agravând încărcătura păcatelor lor, îngerii ușurându-o și aducând scuze pentru ele.

„El a auzit toate păcatele lui, pe care le săvârșise din tinerețe și le omisese la mărturisire, sau le uitase, sau nu le recunoscuse ca păcate, strigau la el, fiecare cu glasul său propriu, acuzându-l cu cruzime... Tot ceea ce făcuse în toate zilele vieții lui și neglijase să mărturisească și multe pe care nu le știuse că erau păcate, toate acestea erau acum strigate la el în cuvinte înspăimântătoare. În același mod spiritele diavolești, fiind de acord cu viciile, acuzând și purtând mărturie, numind timpurile și locurile precise, au adus dovezi ale faptelor rele... Și astfel, cu toate păcatele lui adunate și socotite,

a) *Sf. Adamnan, Viata Sf. Columba, trad. de Wentworth Huyshe, Londra, George Routledge & Sons, Ltd., 1939, Partea a III-a, cap. 13, pag. 207.*

acei vechi dușmani l-au declarat vinovat și supus incontestabil la jurisdicția lor... Pe de altă parte, a zis el, săracile virtuți mici, pe care le expusesem, au vorbit cu nevrednicie și ne semnificativ în apărarea mea... Și acele spirite angelice, în iubirea lor nemărginită, m-au apărat și m-au sprijinit, în timp ce virtuțile, mult amplificate, așa cum erau, mi s-au părut cu mult mai importante și excelente decât fuseseră vreodată prin propriile mele puteri“ (a).

O EXPERIENȚĂ MODERNĂ A VĂMILOR

Reacția unui om „educat“ tipic al timpurilor noastre moderne, atunci când el personal a întâlnit vămile după „moartea sa clinică“ (care a durat 36 de ore) poate fi văzută în cartea menționată deja mai sus. „De necrezut pentru mulți dar de fapt o întâmplare adevărată“. „Luându-mă cu brațele, îngerii m-au dus chiar prin peretele salonului de spital în stradă. Se întunecase deja, zăpada cădea liniștit în fulgi mari. Am văzut aceasta, dar nu puteam simți frigul, și în general diferența dintre temperatura din cameră și cea de afară. Evident aceste fenomene și-a pierdut semnificația pentru corpul meu care era schimbat. Noi am început să urcăm rapid. Și cu cât ne înălțam mai mult, extinderea spațiului sporrea din ce în ce mai mult și se arăta înaintea ochilor noștri, și în cele din urmă el luă proporții atât de înspăimântător de vaste încât m-a cuprins frica conștientizând lipsa mea de importanță în comparație cu acest deșert al infinitului...“

„Conceptul de timp era absent din starea mea mentală de atunci, și nu știu cât timp ne-am ridicat, când deodată am auzit, la început un zgomot nedeslușit, și după aceea, ca venind de undeva, au început să se apropie rapid de noi cu țipete și râs violent o mulțime de ființe hidoase.“

„Spiritele diavolești! – am înțeles imediat și am apreciat cu rapiditate neobișnuită care a decurs din groaza pe care o trăiam atunci, o groază de un anumit fel, pe care nu o mai întâlnisem niciodată înainte. Spirite diavolești! O, ce multă ironie, cât de mult din râsul

a) *Scrisorile Sfântul Bonifaciu, traducere de Ephraim Emerton, Octagon Books, New York, 1973, pp. 25-27.*

cel mai sincer se stârnise în mine doar cu puține zile în urmă. Chiar acum câteva ore, relatarea cuiva ar fi stârnit o reacție similară, nu pentru că a văzut spirite diavolești cu proprii săi ochi, ci doar că el a crezut în existența lor ca în ceva fundamental real! Întrucât era corect pentru un om „educat” de la sfârșitul secolului al XIX-lea, am înțeles aceasta ca reprezentând înclinații nebunești, pasiuni în ființa umană, și de aceea cuvântul însuși nu avea pentru mine semnificația unui nume, ci a unui termen care definea un anumit concept abstract. Și deodată acest anumit „concept abstract” a apărut înaintea mea ca o personificare vie!...”

„Înconjurându-ne din toate părțile, cu țipete și sunete violente, spiritele diavolești au cerut ca eu să le fiu dat lor. Ei au încercat cumva să mă apuce și să mă scoată de la îngeri, dar evident, nu au îndrăznit să facă aceasta. În mijlocul urletului lor violent, inimaginabil și chiar la fel de respingător auzului precum era înfățișarea lor pentru ochii mei, eu uneori chiar am prins cuvinte și expresii întregi de-ale lor. „Este al nostru: el a renunțat la Dumnezeu” – ei au strigat odată aproape la unison, și ne-au lovit cu o astfel de îndrăzneală că pentru moment frica mi-a înghețat fluxul tuturor gândurilor din mintea mea. „Este o minciună! Este neadevărat!” – am vrut să strig, venind către mine însumi; dar o memorie binevoitoare mi-a legat limba. Într-un mod necunoscut mie, deodată mi-am reamintit o întâmplare mică și ne semnificativă, care în plus, era legată de o perioadă atât de îndepărtată din tinerețea mea că, se pare, eu n-aș fi fost în stare în nici un fel să mi-o reîmprospătez în memorie.”

Aici autorul menționează un incident din anii de școală: Odată într-o discuție filosofică, așa cum obișnuiesc studenții, unul dintre camarazi și-a exprimat opinia: „De ce trebuie să cred? De asemenea nu este posibil ca Dumnezeu să nu existe?” La aceasta autorul a replicat: „Poate că nu.” Acum, confruntat cu demonii acuzatori ai vămilor, autorul își amintește: „Această expresie era în deplinul înțeles al cuvântului o „afirmație neîntemeiată”: părerea nerezonabilă a prietenului meu nu se putea să nu fi stârnit în mine îndoiala cu privire la existența lui Dumnezeu. Eu nu am ascultat discuția lui în mod deosebit – și acum mi-a atras atenția că această afirmație neîntemeiată a mea nu a dispărut fără să lase o urmă în aer, eu a tre-

buit să mă justific singur, să mă apăr de acuzația care se îndrepta împotriva mea, și se verifica în practică într-o astfel de manieră afirmația Noului Testament: într-adevăr, noi va trebui să dăm socoteală pentru toate cuvintele noastre nesocotite, dacă nu prin voia lui Dumnezeu, Care vede secretele inimii omului, atunci prin furia dușmanului mântuirii.”

„Acuzația aceasta a fost evident cel mai puternic argument pe care l-au avut spiritele diavolești pentru pierzania mea, ei păreau să dobândească puteri noi când îndrăzneau să aducă atacuri noi împotriva mea, și acum ei s-au întors spre noi cu zbierete furioase împiedicându-ne să mergem mai departe.”

„Mi-am amintit o rugăciune și am început să mă rog, apelând pentru ajutor la acei sfinți ai căror nume le știam și care îmi veneau în minte. Dar aceasta nu a înspăimântat pe dușmanii mei. Creștin numai cu numele, sărman și ignorant, se pare că pentru, prima oară în viața mea mi-am amintit de cea care este numită Mijlocitoarea creștinilor.”

„Și evident chemarea mea către ea a fost atât de intensă, evident sufletul meu era cuprins de spaimă, pentru că, nici nu-mi amintisem și pronunțasem bine numele ei, când, deodată, a apărut un fel de ceață albă între noi, care, în curând a început să cuprindă împreună mulțimea urâtă a spiritelor diavolești. Ceața le-a ascuns de ochii mei mai înainte ca ele să se poată retrage de la noi. Sunetele lor stridente s-au auzit un timp îndelungat, dar după felul gradat în care slăbeau în intensitate, și deveneau mai surde, am fost în stare să-mi dau seama că urmărirea teribilă, treptat a fost abandonată” (a).

VĂMILE TRĂITE ÎNAINTE DE MOARTE

Astfel, se poate vedea din exemple clare nenumărate cât este de importantă pentru suflet experiența de a te întâlni cu demonii vămilor văzduhului după moarte. Oricum, această experiență trăită nu este limitată în mod necesar la timpul imediat de după moarte. Am văzut mai sus că experiența Sfântului Antonie cel Mare cu vămile a avut loc în timpul unei experiențe tră-

a) „De necrezut pentru mulți dar de fapt o întâmplare adevărată”, în *Viața Ortodoxă*, iulie-august, 1976.

ite „în afara corpului“, pe când stătea la rugăciune. În mod similar, Sfântul Ioan Scărarul descrie o experiență petrecută cu un călugăr înainte de moartea sa:

„Cu o zi înaintea morții sale, el a căzut în extaz și, cu ochii deschiși, a privit în stânga și în dreapta patului său și, ca și cum ar fi fost chemat la raport de către cineva, în auzul tuturor celor prezenți el a zis: „Da, într-adevăr este adevărat; dar de aceea m-am grăbit atâția ani.“ Și apoi iarăși: „Da, este foarte adevărat; dar am plâns și mi-am servit frații.“ Și iarăși: „Nu, tu mă ponegrești.“ Și uneori el spunea: „Da, este adevărat. Da, nu știu ce să spun despre asta. Dar în Dumnezeu există milă. Și cu adevărat a fost o priveliște îngrozitoare și oribilă – această inchiziție invizibilă și nemiloasă. Și cel mai groaznic a fost faptul că el a fost acuzat de ceea ce nu făcuse. Ce uimitor! Despre câteva din păcatele sale neprihănitul pustnic a zis: „Eu nu știu ce să spun despre aceasta“, deși el fusese călugăr timp de aproape patruzeci de ani și avusese darul lacrimilor... Și în timp ce era astfel chemat să dea socoteală, el a fost îndepărtat de corpul său, lăsându-ne în incertitudine cu privire la pedeapsa sa, sau sfârșitul, sau sentința, sau cum s-a terminat judecata“ (a).

Într-adevăr întâlnirea cu vămile după moarte este doar o formă specifică și finală a luptei generale în care este angajat fiecare suflet creștin de-a lungul întregii sale vieți. Episcopul Ignatie scrie: „Așa cum învierea sufletului creștin din moartea păcatului este realizată în timpul pribegiei sale pământești, exact așa este realizată în mod mistic, aici pe pământ, cercetarea sufletului de către puterile văzduhului, captivitatea sau eliberarea lui de către ele; l-a călătoria prin văzduh (după moarte) această libertate sau captivitate se manifestă“ (b). Unii Sfinți, cum ar fi Macarie cel Mare – a cărui trecere prin vămi a fost văzută de câțiva discipoli ai săi – trec printre „perceptorii“ demonici fără să întâmpine rezistență, pentru că deja s-au luptat cu ei și au câștigat bătălia în timpul vieții. Iată incidentul din timpul vieții sale: „Când Sfântului Macarie i s-a apropiat sfârșitul, heruvimul care era îngerul său păzitor, însoțit de o mulțime de gaze ale cerului, a venit să-i întâmpine sufletul. Împreună cu șirul de

a) *Scara ascensiunii divine, tradusere de Arhimandritul Lazarus Moore, Cărțile Ortodoxe Răsăritene, 1977, pp. 120-121. (b) vol. III, pag. 159.*

îngeri au mai coborât grupuri de apostoli, profeti, martiri, ierarhi, călugări și cei drepti. Demonii s-au dispus în șiruri și grupuri în vămile lor pentru a vedea trecerea sufletului celui purtător de Dumnezeu. Sufletul său a început să urce. Stând departe de el, spiritele întunecate au strigat din vămile lor: „O Macarie, ce slavă ți s-a acordat!“ Smeritul om le-a răspuns: „Nu! încă mă tem, pentru că nu știu dacă tot ceea ce am făcut este bun“. Între timp el urcă cu repeziciune către cer. De la alte vămi situate la cote mai înalte, puterile văzduhului au strigat iarăși: „Chiar așa! Ne-ai scăpat Macarie.“ „Nu, a răspuns el. Mai am de străbătut o cale.“ Când el ajunsese deja la porțile cerului, tânguindu-se de răutate și invidie, ei au strigat: „Chiar așa! Ne-ai scăpat Macarie!“ El a răspuns: „Păzit de puterea lui Hristos al meu, am scăpat eu de capcanele voastre!“ (Patericul).

„Marii sfinți ai lui Dumnezeu trec prin gărzile văzduhului ale puterilor întunecate cu o ușurință atât de mare, pentru că în timpul vieții pământești ei intră în lupta fără compromisuri cu ele, câștigând victoria asupra lor, dobândesc în adâncul inimii lor libertate completă asupra păcatului, devin templul și sanctuarul Duhului Sfânt, făcând sălaşul lor rațional inaccesibil îngerilor căzuți“ (a).

JUDECATA PARTICULARĂ

Teologia dogmatică ortodoxă susține că, trecerea prin Vămile Văzduhului este o parte a judecării individuale prin intermediul căreia este determinată soarta sufletului până la judecata finală. Atât judecata individuală cât și judecata finală sunt realizate de către îngeri, care servesc ca și instrumente ale dreptății lui Dumnezeu: „*La sfârșitul veacurilor vor ieși îngerii și vor despărți pe cei răi din mijlocul celor drepti și-i vor arunca în cuptorul cel de foc*“ (b).

Creștinii ortodocși sunt câștigați că au învățătura despre Vămile Văzduhului și judecata individuală declarată cu claritate în numeroase scrieri patristice și vieți ale sfinților, dar de fapt, orice persoană care se va gândi cu atenție doar la Sfânta Scriptură, va ajunge la o concluzie similară. Astfel, evanghelistul protestant Billy Graham

a) *Ep. Ignatie, op. cit., vol. III, pp. 158-159. (b) Matei 13, 49.*

scrie în cartea sa cu privire la îngerii: „În momentul morții, spiritul pleacă din trup și se deplasează prin atmosferă. Dar Scriptura ne învață că diavolul stă la pândă acolo. El este „prințul puterii văzduhului“ (a). Dacă ochii înțelegerii noastre ar fi deschiși, probabil că am vedea văzduhul - întesat cu demoni, dușmanii lui Hristos. Dacă Satan a putut face pe îngerul lui Daniel să întârzie trei săptămâni ca să-și îndeplinească misiunea sa pe pământ, ne-am putea imagina rezistența pe care o poate întâmpina un creștin la moarte... Momentul morții este ultima ocazie a lui Satan în care să atace pe adevăratul credincios; dar Dumnezeu și-a trimis îngerii să ne păzească la vremea aceea“ (b).

VĂMILE: O PIATRĂ DE ÎNCERCARE A EXPERIENȚEI AUTENTICE DE DUPĂ MOARTE

Tot ce s-a descris în acest capitol este foarte clar că nu este același lucru cu „revederea rapidă a faptelor“ din timpul vieții care sunt atât de des descrise astăzi în experiențele trăite de „după moarte“. Acestea din urmă, care apar adesea și înainte de moarte, nu au nimic de la Divinitate, nimic din judecată. Se pare că acestea reprezintă o experiență psihologică, o recapitulare a vieții cuiva sub examinarea a nimic mai mult decât propria conștiință. Lipsa judecării și chiar „simțul umorului“ pe care le-au descris mulți în ființa-invizibilă care asistă la „flash-backs“ (revederea rapidă a faptelor) este mai înainte de toate, o reflectare a lipsei teribile de seriozitate pe care o au majoritatea oamenilor din lumea vestică cu privire la viață și moarte. Și de aceea chiar și hindușii din India „înapoiată“ au experiențe ale morții mai înfricoșătoare decât majoritatea vesticilor: chiar fără instruirea adevărată a creștinismului, ei încă au păstrat o atitudine mai serioasă față de viață decât o au majoritatea oamenilor din occidentul „post-creștin“ frivol.

Trecerea prin vămi - care este un fel de piatră de încercare a experienței de după moarte autentice - nu este deloc descrisă în experiențele trăite de astăzi, și motivul pentru aceasta nu este departe

a) Efs. 2, 2. (b) Billy Graham, *îngerii mesagerii secreți ai lui Dumnezeu*, Doubleday, New York, 1975, pp. 150-151.

de a fi găsit. Din multe semne - absența îngerilor care vin să preia sufletul, absența judecării, frivolitatea multor relatări, chiar și timpul limitat implicat (de obicei vreo cinci până la zece minute, comparat cu perioada de câteva ore până la câteva zile în întâmplările din Viețile Sfinților și alte surse ortodoxe) - este clar, experiențele de astăzi, deși uneori sunt foarte uimitoare și neexplicabile prin nici o lege naturală cunoscută științei medicale, ele nu sunt foarte profunde. Dacă acestea sunt experiențe reale ale morții, atunci ele implică doar începutul călătoriei sufletului după moarte; ele apar în antecamera morții, cum ar fi, înaintea hotărârii lui Dumnezeu pentru ca sufletul să rămână liber (manifestat prin venirea îngerilor pentru suflet), în timp ce mai există o posibilitate pentru suflet ca să se întoarcă în trup prin mijloace naturale.

Oricum, el încă rămâne să ne ofere o explicație satisfăcătoare a experiențelor care sunt trăite astăzi. Ce sunt aceste peisaje frumoase care sunt văzute adesea? Unde se află acest oraș „ceresc“ care este văzut? Ce este tot acest domeniu „din afara trupului“ care este contactat astăzi în mod incontestabil?

Răspunsul la aceste întrebări poate fi găsit într-o investigație de un anume fel de literatură din sursele ortodoxe menționate mai sus, o literatură care este de asemenea bazată pe experiență personală, și este cu mult mai complexă în observații și concluzii decât experiențele de astăzi de „după moarte“. Către această literatură se îndreaptă Dr. Moody și alți investigatori, și în aceasta găsesc ei într-adevăr, paralele remarcabile cu acele cazuri clinice care au inspirat interesul contemporan în viața de după moarte.

ÎNVĂȚĂTURA EPISCOPULUI TEOFAN SIHAȘTRUL DESPRE VĂMILE VĂZDUHULUI

Episcopul Ignatie Breanceaninov a fost apărătorul de frunte al învățaturii ortodoxe despre Vămile Văzduhului din Rusia secolului al XIX-lea, când necredincioșii și modernistii începeau deja să o zeflemească; dar episcopul Teofan Sihastul nu a fost un apărător mai puțin ferm al acestei învățături, pe care el a văzut-o ca o parte integrală a întregii învățături ortodoxe asupra războiului nevăzut sau lupta spirituală împotriva demonilor.

Oferim una dintre afirmațiile lui despre vămi, care este parte din comentariul său asupra celui de-al optulea vers al Psalmului 118: „*Mai bine este a te încrede în Domnul, decât a te încrede în om*”. „Profetul nu menționează cum și unde „*să nu te încrezi în om*”. Cel mai apropiat „*să nu te încrezi în om*” apare în timpul bătăliilor interioare...

„Cel de-al doilea moment al neîncrederii în om este timpul morții și trecerea prin vămi. Nu are nici o importanță cât de absurdă poate să pară ideea vămilor „oamenilor informați”, ei oricum nu vor scăpa de trecerea prin ele. Ce caută percepătorii în cei care trec prin vămi? Ei caută să vadă dacă oamenii ar putea să aibă unele din bunurile lor. Ce fel de bunuri? Pasiuni. De aceea, în persoana a cărei inimă este pură și este străin de pătimi, ei nu pot găsi nimic pentru care să se certe; dimpotrivă, calitățile opuse îi va zdrobi ca săgețile fulgerului. La aceasta, cineva care avea o educație precară, a exprimat urătorul gând: Vămile sunt ceva îngrozitor. Dar este foarte posibil ca demonii, în loc de ceva înspăimântător, să prezinte ceva seducător. Ei pot prezenta sufletului, în trecerea lui prin vămi, una după alta, ceva amăgitor și seducător, potrivit tuturor felurilor de patimi. Când în decursul vieții pământești, patimile au fost alungate din inimă, și lor le-au fost opuse și cultivate virtuți, atunci nu mai are nici o importanță ce lucru seducător îi poți prezenta sufletului, întrucât el nu manifestă simpatie pentru el, trece indiferent, și își întoarce fața de la el cu dezgust. Dar, atunci când inima nu a fost curățită, sufletul se va repezi spre ori ce pasiune, pentru care inima a avut cea mai mare simpatie; și demonii îl vor lua ca pe un prieten, și după aceea ei știu unde să îl plaseze. De aceea, este foarte îndoielenic ca un suflet, atât timp cât îi mai rămâne simpatie pentru aspectele vreunei pasiuni, să nu fie făcut de rușine la vămi. Fiind făcut de rușine aici, înseamnă că sufletul însuși este aruncat în iad.

Dar sentința decisivă se va da în fața Judecătorului tuturor la Judecata finală...“ (a).

a) Psalm 118, Interpretat de episcopul Teofan, Moscova, 1891, retipărit la Jordanville, 1976, pp. 189-290; vezi rezumatul tipărit de New Diveyevo Convent, Spring Valley, N.Y., 1978, pag. 24) (Ierom. Serafim Rose, „Sufletul după moarte” a. 1994, pg. 104-129.

CUPRINS

Introducere	5
Repausarea Sfintei Teodora	9
Convorbirea Cuviosului Grigore cu sufletul Sfintei Teodora	9
Sfânta Teodora istorisește Cuviosului Grigore ce a suferit la moartea sa	12
Faptele bune ajută pe Sfânta Teodora după moarte	15
Cuviosul Vasile ajută mult sufletul Sfintei Teodora	16

Vămile Văzduhului

Vama întâi, a vorbirii în deșert	17
Vama a doua, a minciunii	19
Vama a treia, a osândirii, clevetirii și judecării aproapelui	20
Vama a patra, a lăcomiei și beției	21
Vama a cincea, a lenevirii	23
Vama a șasea a furtului	24
Vama a șaptea, a iubirii de argint	25
Vama a opta, a cametei	26
Vama a noua, a nedreptății	27
Vama a zecea, a zavistiei	28
Vama a unsprezecea, a mâniei	29
Vama a douăsprezecea, a mâniei și iuțimii	30
Vama a treisprezecea, a pomenirii de rău	31
Vama a paisprezecea, a uciderii	33
Vama a cincisprezecea, a vrăjitoriei	34
Vama a șaisprezecea, a desfrânării	36
Vama a șaptesprezecea, a preadesfrânării	37
Vama a optsprezecea, a sodomiei și gomoriei	38

<i>Vama a nouăsprezecea, a ereziei</i>	39
<i>Vama a douăzecea, a zgârceniei</i>	41
<i>Vama douăzeci și una, a idolatrizării și a credințelor demonice</i>	42
<i>Vama douăzeci și doua, a sulimenirilor</i>	43
<i>Vama douăzeci și treia, a fumatului</i>	44
<i>Vama douăzeci și patra, a simoniei</i>	45
<i>Intrarea sufletului Sf. Teodora prin porțile cerului</i>	46
<i>Suirea sufletului Sfintei Teodora la ceruri</i>	49
<i>Sfânta Teodora se închină a treia zi înaintea lui Dumnezeu</i>	50
<i>Sufletul Sfintei Teodora e dus de Sfinții Îngeri prin Rai</i>	52
<i>Sufletul Sfintei Teodora se închină lui Dumnezeu a doua oară la nouă zile, apoi cercetează iadul</i>	54
<i>Sufletul Sfintei Teodora se închină a treia oară, în a 40-a zi, lui Dumnezeu Care-i rânduieste provizoriu locul de odihnă</i>	56
<i>Părintele Grigore vede pe Sfântul Vasile în locașurile cerești</i>	57
<i>Părintele Grigore vorbește cu Sfântul Vasile în Rai</i>	59
<i>După vedenie Părintele Grigore se duce la Sfântul Vasile care îi amintește de cele văzute prin Rai</i>	62
<i>Sfântul Vasile descoperă ucenicului său vedenia</i>	63
Mărturii despre existența Vănilor Văzduhului	
<i>Învățăături despre Vămile Văzduhului</i>	66
<i>Existența Vănilor Văzduhului în lumina Sfintelor Scripturi</i>	73
<i>Vămile Văzduhului în perfect acord cu Sfânta Scriptură</i>	76

<i>Vămile Văzduhului în lumina învățăturilor Sfinților Părinți</i>	80
<i>Mărturii din Viețile Sfinților despre existența Vănilor</i>	89
<i>Vămile Văzduhului în cântările și rugăciunile sfinte întrebuințate în Sfânta Biserică</i>	94
<i>Sufletele pruncilor botezați, ale Martirilor și Dreptilor, trec neoprite prin Vămile Văzduhului</i>	98
<i>Sufletul Sfântului Cuvios Macarie a trecut neoprit prin Vămile Văzduhului</i>	100
<i>Vămile sunt un fel de site pentru cernerea sufletelor</i>	101
<i>Sufletele păcătoșilor sunt oprite la Vămi</i>	102
<i>Voievodul Taxiot căzut la trecerea prin Vămi</i>	103
<i>Vămile Văzduhului (de Serafim Rose)</i>	106
<i>Cum să înțelegem Vămile</i>	108
<i>Mărturia Patristică despre Vămi</i>	111
<i>Vămile Văzduhului în Viețile Sfinților</i>	115
<i>O experiență modernă a Vănilor</i>	117
<i>Vămile trăite înainte de moarte</i>	119
<i>Judecata Particulară</i>	121
<i>Vămile: o piatră de încercare a experienței autentice de după moarte</i>	122
<i>Învățătura Episcopului Teofan Sihastrul despre Vămile Văzduhului</i>	123

*După trecerea prin vămile văzduhului,
Sfânta Teodora intră prin
porțile cerești*

250
Lem